

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**3-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN “MÜZİKSEL İLETİŞİM BOYUTLARI
ÖLÇEĞİ”NİN GELİŞTİRİLMESİ**

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan

Elif DOĞRU

DANIŞMAN

Doç. Dr. Uğur ALPAGUT

**BOLU
OCAK, 2010**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Doktora öğrencisi Elif DOĞRU'ya ait 3–6 Yaş Grubu Çocukların “Müziksel İletişim Boyutları Ölçeği”nin Geliştirilmesi adlı çalışma, jürimiz tarafından Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

14.01.2010

Jüri Üyeleri

İmza

Üye (Tez Danışmanı) Doç. Dr. Uğur ALPAGUT

.....

Üye Prof. Nezihe ŞENTÜRK

.....

Üye Yrd. Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZOĞLU

.....

Üye Yrd. Doç. Dr. Sadık YÖNDEM

.....

Üye Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK

.....

.....

Prof. Dr. Gönül ÜLKER

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ABSTRACT**SCALE DEVELOPMENT OF THE DIMENSIONS OF
MUSICAL COMMUNICATION:
CHILDREN BETWEEN THE AGES OF 3 TO 6****Elif DOĞRU****Doctorate Thesis****Music Education Department****Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Uğur ALPAGUT****January 2010, xiv+146 pages**

This study was designed to develop the scale of “The dimensions of musical communication of children, which are between the ages 3 and 6”. For this purpose, the preliminary scale consisting of 51 items was formulated through a review of the literature and interviews with parents and specialists. The preliminary scale was reorganized with two pilot studies and the “Scale of the Dimensions of Musical Communication (SDMC)”, which includes 42 items (40 expressions and 2 expressions of control) was formed.

The final scale was formed after revisions and the scale was administered to 1375 parents. The data obtained from 1110 of the scales, which were completed by the parents in full accordance with the scale instructions were used for analysis. According to results of the item- scale correlations prior to the factor analysis, 10 items were removed from the scale.

The results of the explanatory factor analysis provided an eight-dimensional structure. These eight dimensions are described as “Setting”,

“Support”, “Sleeping Habits”, “Musical Interaction”, “Selectivity”, “Gender”, “Reward”, “Economic Situation-Limitations”. All the dimensions have acceptable alpha (between ,837 and ,541) and the alpha reliability coefficients of the whole scale is ,901. These eight dimensions explain 61.977% of the total variance.

The final version of the SDMC consists of 32 items, two of which are expressions of control, and 8 dimensions.

Keywords: Musical Communication; Music; Music Education; Children, Parents and Music; Scale Development, Factor Analysis.

ÖZET

3–6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN “MÜZİKSEL İLETİŞİM BOYUTLARI ÖLÇEĞİ”NİN GELİŞTİRİLMESİ

Elif DOĞRU

Doktora Tezi

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Uğur ALPAGUT

Ocak 2010, xiv+146 sayfa

Bu çalışma, “3–6 Yaş Grubu Çocukların “Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği”ni geliştirmek üzere tasarlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak, literatür taraması, anne-babalar ile görüşmeler ve konunun uzmanları ile yapılan görüşmeler sonucunda, 51 maddeden oluşan ilk ölçek oluşturulmuştur. Daha sonra ilk ölçek 2 pilot çalışma ile yeniden düzenlenerek 40 ifade ve 2 kontrol ifadesi, toplam 42 madde ile “Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği” (MİBÖ) oluşturulmuştur.

Gözden geçirmeler ile yeniden düzenlenen ve son şekli verilen ölçek, 1375 anne-babaya uygulanmıştır. Yönergeye uygun olarak doldurulan 1110 ölçekten elde edilen veriler analizlerde kullanılmıştır. Faktör analizinden önce yapılan madde-ölçek korelasyonları sonucuna göre 10 madde ölçekten çıkarılmıştır.

Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre; 8 boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu boyutlar: “Ortam”, “Destek”, “Uyku Alışkanlıkları”, “Müziksel Etkileşim”, “Seçicilik”, “Cinsiyet”, “Ödül”, “Ekonomik Durum-

Engeller”, olarak adlandırılmıştır. Bütün boyutlar, kabul edilebilir alfa değerlerine sahiptir (.837 ile .541 arasında) ve ölçeğin tümüne ait alfa güvenirlik katsayısı .901’dir. Bu sekiz boyut toplam varyansın %61.977’ünü açıklamaktadır.

Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği’nin son şekli 32 madde (2’si kontrol maddesi olmak üzere) ve 8 boyuttan oluşmaktadır.

Anahtar kelimeler: Müziksel İletişim; Müzik; Müzik Eğitimi; Çocuk, Anne-baba ve Müzik; Ölçek Geliştirme; Faktör Analizi.

TEŞEKKÜR

Araştırmanın bütün aşamalarında, değerli fikir, eleştiri, yönlendirme ve önerilerini sunarak, içten yardımlarını benden esirgemeyen Doktora Tez Danışmanım Sayın Doç. Dr. Uğur ALPAGUT'a; son derece olumlu ve anlayışlı yaklaşımları ile beni bilimsel alanda ilerlemem için her zaman teşvik eden ve aynı zamanda tez jüri üyeliğimi yapmayı kabul eden Sayın Yrd. Doç. Dr. Şaduman KAPUSUZOĞLU ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Sadık YÖNDEM hocalarıma; ölçme aracı ile ilgili görüş, öneri ve katkılarından dolayı Sayın Prof. Dr. Ali UÇAN'a, tez izleme jüriliği sırasındaki katkılarından dolayı Sayın Yrd. Doç. Dr. Selçuk BİLGİN'e, ölçek geliştirme ile ilgili teknik destek, öneri ve görüşlerinden dolayı Sayın Yrd. Doç. Dr. Hasan Birol YALÇIN hocama, tez savunma jüriliği sırasındaki katkılarından dolayı Sayın Prof. Nezihe ŞENTÜRK ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Bayram BIÇAK hocalarıma, her zaman güler yüzlü ve yardımsever sevgili eşim Zafer DOĞRU'ya; sıcak ilgilerini üzerimden hiçbir zaman eksik etmeyen canım aileme; yabancı dildeki çalışmaların çevirisindeki katkılarından dolayı kardeşim Ertan METİN'e, anket sorularını uygulamamda bana yardımcı olan İlköğretim Okulları ve Lise'lerdeki öğretmen arkadaşlarıma ve okul yöneticilerine; görüşme yapma isteğimi geri çevirmeyen dostlarıma; anketimi cevaplamaya istekli olan tüm anne-babalara en içten teşekkürlerimi sunarım.

Aileme...

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ABSTRACT	iii
ÖZET	v
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER, TABLOLAR ve GRAFİKLER DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
TABLOLAR DİZİNİ	xii
GRAFİKLER DİZİNİ	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi.....	9
1.2. Araştırmanın Amacı	9
1.3. Araştırmanın Önemi	9
1.4. Sayılılar.....	10
1.5. Sınırlılıklar.....	10
1.6. Tanımlar.....	10
1.7. Kısaltmalar	11
BÖLÜM II	12
LİTERATÜR	12
2.1. İLETİŞİM.....	12
2.2. MÜZİKSEL İLETİŞİM	14
2.3. ANNE-BABA, ÇOCUK VE MÜZİKSEL İLETİŞİM.....	16
2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	19

BÖLÜM III.....	42
YÖNTEM.....	42
3.1. Araştırmanın Modeli.....	42
3.2. Çalışma Gurubu	42
3.2.1. Çalışma Grubunun Özellikleri İle İlgili Bulgular	43
3.3. Veri Toplama Aracı	49
3.3.1. Ölçek Geliştirme Süreci	49
3.3.2. Görüşme Sonuçları.....	51
3.3.3. Pilot Çalışmalar.....	67
3.4. Verilerin Toplanması	69
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	69
BÖLÜM-IV.....	70
BULGULAR.....	70
4.1. Ölçeğe Ait Bulgular	71
4.1.1. Ölçeğin Güvenirliği ve Geçerliği	71
4.2.1. Bileşim Maddelerin Saptanması.....	78
4.2. Faktörlerin Yorumlanması.....	80
4.3. Faktörlerin Tanımlanması.....	93
BÖLÜM-V.....	97
SONUÇ, YORUM ve ÖNERİLER.....	97
5.1. Sonuç ve Yorum.....	97
5.2. Öneriler	124
KAYNAKÇA.....	127
EKLER.....	137
ÖZGEÇMİŞ.....	146

ŞEKİLLER, TABLOLAR ve GRAFİKLER DİZİNİ**ŞEKİLLER DİZİNİ**

Şekil-1. Ölçek Gelişim Süreci Temel İlke ve Basamakları Akım Şeması	49
Şekil-2. Müziksel İletişim İçin Problem Durumu Birinci Aşama	64
Şekil-3. Müziksel İletişim Anne-Baba ve Çocuk	65
Şekil-4. Müziksel İletişim Anne-Baba ve Çocuk İçin Birbirleri ile Kesişim Alanları	65
Şekil-5. Müziksel İletişim Anne-Baba ve Çocuk Açısından Boyutları (Taslak Model).....	66
Şekil-6. Müziksel İletişimin Anne-Baba ve Çocuk Açısından Boyutları	99

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo-1. Ses perdeleri ve melodik kavramları anladığını gösteren çocukların yaşlara göre oranları.....	38
Tablo-2. Melodi ve tonal kalıpları aklında tutabilen çocukların oranı	39
Tablo-3. Çalışma Grubu İçin Anne-Babaların Özellikleri	44
Tablo-4. Anne-Babaların Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı	45
Tablo-5. Anne-Babaların Gelir Durumlarına Göre Dağılımı	45
Tablo-6. Anne-Babaların 3-6 Yaş Arası Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı	46
Tablo-7. Anne-Babaların 3-6 Yaş Arası Çocuklarının Kaçınıcı Çocukları Olduklarına Göre Dağılımı	46
Tablo-8. Anne-Babaların 3-6 Yaş Arası Çocuklarının Yaşlarına Göre Dağılımı	47
Tablo-9. Anne-Babaların 3-6 Yaş Arası Çocuklarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	47
Tablo-10. Çalışma Grubunun Ailedeki Kişi Sayılarına Göre Dağılımı	48
Tablo-11. Araştırmaya Katılan Anne-Babaların, Cinsiyetleri, Eğitim Durumları ve Çocuk Sayıları.....	52
Tablo-12. Anne-babaların 3–6 Yaş Arası Çocukları İle Kurdukları Müziksel İletişimin Boyutlarının Belirlenmesine Yönelik Görüşleri İle İlgili İfadeleri.....	53
Tablo–13. Güvenirlik Analizi 1.....	72
Tablo-14. Madde-ölçek korelasyonları ve ölçeğin Cronbach's Alfa değerleri..	73
Tablo–15. KMO ve Bartlett's Testi	76
Tablo–16. Başlangıç Ortak Değerleri 1.....	77
Tablo–17. Eigen Değerleri ve Açıklanan Toplam Varyans 1.....	78
Tablo-18. Korelasyon Katsayıları İçin Kritik Değerler (.....)	81
Tablo–19. Döndürülmüş Faktör Yükleri 1	82
Tablo–20. Güvenirlik Analizi 2.....	83
Tablo-21. Madde-ölçek korelasyonları ve ölçeğin Cronbach's Alfa değerleri 2	84

Tablo-22. KMO ve Bartlett's Testi 2.....	85
Tablo-23. Başlangıç Ortak Değerleri 2.....	85
Tablo-24. Eigen Değerleri ve Açıklanan Toplam Varyans 2.....	86
Tablo-25. Döndürülmüş Faktör Yükleri 2	87
Tablo-26. Güvenirlik Analizi 3.....	88
Tablo-27. Madde-ölçek korelasyonları ve ölçeğin Cronbach's Alfa değerleri 3	89
Tablo-28. KMO ve Bartlett's Testi 3.....	90
Tablo-29. Başlangıç Ortak Değerleri 3.....	90
Tablo-30. Eigen Değerleri ve Açıklanan Toplam Varyans 3.....	91
Tablo-31. Döndürülmüş Faktör Yükleri 3.....	92
Tablo-32. Faktörlerin Tanımlanması Özet.....	96

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik-1. Scree Plot Grafiği 1.....	79
Grafik-2. Scree Plot Grafiği 2.....	86
Grafik-3. Scree Plot Grafiği 3.....	91

BÖLÜM I

GİRİŞ

Müzik; duygu, düşünce ve imgeleri, tek ya da çok sesli olarak türlü biçimlerde anlatma sanatı; bu biçimde düzenlenmiş eserlerin söylenmesi ya da çalınmasıdır (Türkçe Sözlük¹). Bir başka anlatımla, sanat olarak müzik, duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları veya başka gereçlerin de katkısıyla belli durum, olgu ve olayları, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışıyla birleştirilip, düzenlenmiş, (uyuşumlu/uylaşımli) biçimlendirilmiş seslerle, estetik temelde işleyerek anlatan estetik bir bütündür (Uçan, 2005).

M.Ö. 427-M.Ö. 347 yılları arasında yaşamış, çok önemli bir Antik/Klasik Yunan filozofu olduğu gibi, matematikçi, felsefi diyaloglar yazarı ve Batı dünyasındaki ilk yüksek öğretim kurumu olan Atina Akademisi'nin kurucusu olan Eflatun (Platon)'a göre: "Müzik, terbiyenin esaslı vasıtasıdır. Müzik bir eğlence aracı değil, güzellik, iyilik ve eğitim aracıdır." (Gülben, 2007)

Müzik, dinleyicide duyguları harekete geçiren önemli bir unsurdur. Ritm, melodi ve uyum yoluyla düzenlenmiş sesler dizisidir. Müzik bize yaşantımız boyunca eşlik eder. Doğumdan ölüme kadar birçok olayda müzik vardır. Bebekler, anne karnında müziği işitebilirler (Mesci, 2007).

Anne karnındaki bebek amniyon sıvısı, rahim duvarı, anne adayının karnı gibi pek çok bariyerin arkasında bulunmasına rağmen rahim içi sessiz bir ortam değildir. Bebek burada pek çok titreşim ses ve harekete maruz kalır. Aslında rahim içindeki yaşam oldukça gürültülü sayılabilir. Annenin damarlarından geçen kan, barsak ve mide sesleri rahim içindeki bebeğin

¹ <http://tdkterim.gov.tr>

karşılaştığı temel seslerdir. Bunların dışında anne adayının ve diğer kişilerin sesleri de bebeğe direkt olarak ulaşır. Tüm bu sesler içinde doğal olarak en güçlüsü bebeğin annesinin sesidir. Bebeğin kulağı 8. haftada oluşmaya başlar. Duyma yeteneğinden sorumlu olan kemikler ve ses iletisini beyine taşıyan sinirler büyük ölçüde oluşumunu tamamlar ancak bu gelişim 24. haftada tamamlanır. 25. haftadan itibaren bebek annesinin sesini duyabilmektedir 27. haftada ise annesinin sesi dışında dışarıdan gelen seslere ve hatta babasının sesini bile duyup tepki verebilir (Mumcu, 2009).

Yeni doğanın yetişkinlere yakın bir kesinlikte duyabildiği ve bir haftalık yeni doğanın anne sesini diğer kadın seslerinden ayırabildiğini hatta diğer seslere tercih ettiğini Yavuzer (2005:21) araştırma bulgularına dayanarak belirtmiştir.

Müziğe, tekme ve bazı başka hareketlerle tepki verebilirler. İster yeni doğmuş, isterse daha büyük yaşta olsunlar, çocuklar müzikten güçlü bir şekilde etkilenmektedirler (Mesci, 2007).

“Çocuklar her yaşta müziğe duyarlıdır. Bu duyarlılığın işlenmesi anne-baba ve eğitimcilerin görevidir. Özellikle okul öncesi dönemde duyuşal ve ritmik sezgileri uyandırmak gerekmektedir. Çünkü birçok uzmana göre bu dönem, çocukların duyularının ve izlenimlerinin en yoğun olduğu dönemdir. Dolayısıyla okul öncesi dönem, müzik eğitiminin ilk basamağı denilebilir. Burada dikkat edilmesi gereken önemli husus, bu eğitim planlanırken çocukların gelişim düzeyleri, ilgi ve isteklerinin dikkate alınmasıdır. Ayrıca bu eğitim çocuğun diğer ilgi alanlarını destekler nitelikte olmalıdır. Her çocuk ayrı etkileşimler içerisinde bulunabilir. Birine uygulanacak olan bir çalışmanın sonuçları, diğerinde aynı olmak durumunda değildir. Bu amaçlardan yola çıkarak müzik eğitimi verildiğinde çocuğun; zihinsel, duygusal, psikolojik gelişimlerle sanatsal yeteneğinin gelişimine katkı sağlanmış olacaktır. Ayrıca çocuğun hoş vakit geçirmesi sağlanacak, bu ise çocuğa ruhsal dinginlik sağlayacaktır. Okulda veya evde çocukla birlikte şarkı söyleme, şarkı oluşturma, şarkı dinleme davranışlarının çocuğa katkıları aşağıdaki gibi

özetlenebilir (Erol, 2005);

- Söylenen tekerleme, saymaca, şarkı ya da türküler çocuğun dil gelişimine olumlu katkı sağlar.
- Çocuğun sözcük dağarcığı gelişir.
- Akıcı ve güzel konuşmaya başlar.
- Grupla birlikte yapılan müzik etkinliğinde çocuk arkadaşlarıyla uyum içerisinde şarkı söylemeyi öğrenir.
- Herhangi bir müzik aletini çalarken enerjisini olumlu bir yönde harcar ve tartım duygusu gelişir.
- Bir müzik aletini çalarken büyük ve küçük kas motor becerileri gelişir.
- Şarkı söylerken soluk alıp vermesi, çocuğun akciğerlerini geliştirir. Ve soluğunu (solunumunu) denetlemeyi öğrenir.
- Müzik eşliğinde dans etmesi, bedensel ve psiko-motor gelişimine destek olur.

İnsan yaşamı düşünüldüğünde, üç-altı yaş hatırlanabilen en erken dönemleri kapsamaktadır. Bu döneme ait olumlu ve iyi yaşantılar biriktirmiş olmak çocuğun daha sonraki sosyal ilişkilerinde belirleyici bir rol oynar. Bu dönemlerde, bazen anne-baba (aile ve çevre) tutumlarından kaynaklanan, bazen de yapısal özelliklerin getirdiği zorluklar yaşanabilir. Bunların iyi ayırt edilmesi ve ilişkiler tamamen şekillenmeden (kalıcı hale gelmeden) önce değiştirilebilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Bu dönemde ortaya çıkabilecek korkular, davranış problemleri, okul ve öğrenme problemleri, bilişsel, sosyal, duygusal, motor beceriler ve fiziksel gelişim üstünde durulması gereken konulardır (Schaefer ve Digeronimo, 2009; Miller ve arkadaşları, 2004; Kandır, 2004; Çağdaş ve Seçer, 2005; Yavuzer, 2005)

"3 Yaş - Birinci Bunalım Dönemine, "Özgürlüğe karşı birinci atılım", "Birinci karpisler çağı", "Egosantrik dönem", "3 yaş bunalım dönemi" gibi isimler de verilmektedir. Çocuk, ego'sunu, yani benliğini bu dönemde

keşfeder. Bu keşif iyi olamaz, başarılı atlatılamazsa, halkın egoist dediği, bencil bir tipin ortaya çıkması çok doğaldır. Ortaya çıkan sorunun daha sonra giderilebilmesi ancak uzman yardımlarıyla o devrede veya daha sonraki ay ve yıllarda derinlemesine çalışılarak mümkün olabilmektedir.” (Çakmaklı, 2009)

3-6 yaş dönemi ne kadar sağlıklı geçirilebilirse yaşamın diğer dönemleri de bu denli sağlıklı olur. İnsan yaşamının temeli niteliğinde olan bu dönemin başlıca özellikleri şöyle sıralanabilir (Yılmazbaş, 2009);

- Çocuğun dünyayı ve bu dünya içinde kendini keşfettiği dönemdir.
- Bu dönemde çocuk tüm dünyanın merkezinde olduğunu ve dolayısıyla isteklerinin mutlaka gerçekleşmesi gerektiğini düşünür.
- Soyut olanı düşünemez ve bu nedenle kendisine anlatılanların somutlaştırılması gerekir.
- Sahiplenme duygusu oluşmuştur.
- Paylaşmayı reddedebilir.
- En iyi öğrenme şekli modelleyerek öğrenmedir.
- Yoğun bir hayal gücü vardır.”

Bu çalışmanın konusu ile ilgisinden dolayı çocuk ve müzik ile ilgili olarak, 3–6 yaş grubundaki çocukların müzik becerilerinin neler olduğuna yer verilmiştir. Mesci (2007), müzik becerilerini şu şekilde sıralamıştır.

3–4 yaş çocuğunun müzik becerileri:

- Müzik aletine dokunmak ve ritm aletlerini çalmak ister.
- Basit melodileri tekrarlar.
- Şarkıların dramatize edilmesinden hoşlanır.
- Ritm aletleri ile katıldığı canlı, oyunlu, komik ve dramatizeli şarkılardan hoşlanır.
- Şarkı söylerken birlikte başlayıp bitirme yetisini kazanmaya başlar.
- Sesinde melodik yapılanma henüz yoktur.

4–5 yaş çocuğunun müzik becerileri:

- Yüksek-alçak, gürültülü-sessiz, uzun-kısa gibi ses özelliklerinin ayırımını yapabilir.
- Başka kişilerle beraber şarkı söylemeye isteklidir.
- Sesleri bir hikaye içinde düzenleyebilir.
- Bedenini kullanarak çeşitli sesler yaratabilir.
- Basit ritimleri taklit edebilir.

5–6 yaş çocuğunun müzik becerileri:

- Fiziksel yapısı daha kuvvetlidir, vurmaları diğer yaş gruplarından daha rahat çalar.
- Ritm aletlerini müziğin içinde uygun yerlerde kullanmakta dikkatlidir.
- Müzik ile öykü yaratmada değişik fikirler üretir. Fikirlerine ters düşen durumlarda itiraz eder.
- Sözlerini kendisinin bulduğu çeşitli besteler yapar.
- Eğitsel amaçlı şarkıları zevkle ve başarıyla seslendirir.
- Çalışmalarda birlikte başlayıp birlikte bitirebilir.”

Müziğin çocuk gelişimine katkısı yaş gruplarına göre şu şekilde ele alınabilir:

3 Yaş; Bu yaş çocuğu vücudunu daha ayrıntılı olarak kontrol edebilir. Parmakları daha kıvrak, el kavrayışı daha güçlüdür. Dolayısıyla bazı müzik aletlerini kullanmada başarı gösterebilir. Bu yaş çocuğu için artık müzik onun çok sevdiği doğal bir atmosferdir. Ayrıca dönme, adım atma, parmak uçlarında yükselip alçalma gibi pek çok yaratıcı hareketle müziğe eşlik eder. Zıplama ve sallanma bu yaşta da sık görülen hareketlerdir. Dil yeterliliği, kelime haznesi ve telaffuzla daha olgun bir seviyeye geldiği, hafızası genişlediği için yaşına uygun şarkıları kolaylıkla ezberleyip bir repertuar oluşturabilir. Üstelik bu yaş çocuklarının birlikte şarkı söylemekten çok hoşlandıklarını söylememiz gerekir. Her ne kadar bu birliktelik farklı tonlarda ve gürültülü olsa da, onlar için eğlenceli ve güvenlidir. Yine öğrendiği şarkılara yeni sözler uydurabilir. Bildik sözleri uydurduğu ezgilere taşıyabilir. Bir büyük

tarafından gösterilirse değişik seviyelerde tempo ve alkış tutmayı titizlikle uygulayabilirler (Haines ve Gerber, 1996 aktaran Başer, 2004).

4 Yaş; Bu yaş çocuğunun dünyası oldukça geniş fonksiyonlar içerir. Yeni fiziksel becerilere hâkim olma isteğine rekabet duygusunun artması da eklenir. Dikkat çekmek için çeşitli hareketlere ve masum hilelere başvururlar. Oldukça güvenli ve becerikli görünüşlüdürler. Objelerin karşılaştırılması ve ayrılması yeteneği bu dönemde gelişme gösterir. Dolayısıyla seslerin karşılaştırılması, ses, süreç ve perde sınıflandırması yapabilirler. Çevredeki doğal sesleri, bu seslerin kendilerine özgü niteliklerini algılama gücü önceki dönemlere göre daha netleşmiş durumdadır. Yüksek-alçak, sessiz-gürültülü, uzun-kısa gibi ses özelliklerinin ayrımını rahatlıkla yapabilirler. Böylece masal anlatımında, sözcüklerde ya da bir şarkıda hisleri ifade için ses özelliklerinden yararlanmayı öğrenebilirler. 4 yaş çocuğu sesini giderek artan bir beceriyle kullanır, düzgün ve tonunda şarkı söyleyebildikleri gözlenir. Hareketli, komik ve güncel şarkılar öğrenmekten çok hoşlanırlar. Ritmik ve hareketli şarkıları kolaylıkla ezberleyebilir ve gündün güne bunları memnuniyetle tekrar ederler. Bu dönemde yalnız söyleme isteği artar. Çünkü bir şeyleri tek başlarına yapabilmek ve takdir görmekten çok hoşlanırlar (Akkaş, 1996 aktaran Başer, 2004).

5 Yaş; Gesell 5 yaş çocuğunu tanımlarken “Henüz tamamlanmamış bir gelişimi olmasına rağmen, ileride olabileceği insanın işaretlerini verir” demektedir. (Haines ve Gerber, 1991:92 aktaran Başer, 2004). 5 yaş çocuklarında, bireysel özellik, beceri ve kabiliyetlerin öne çıktığı görülür. Sosyal bakımdan, kendileri için özel ve yakın arkadaşlara sahip olabilirler. Artık bir şeyler keşfetmek yerine ayırıştırma ve birleştirme üzerinde yoğunlaşmışlardır. Arkadaşlarını yönlendirebilir, bir grubun üyesi olabilir, grubun yaptıklarına uyum içinde katılabilirler. Fizikî şartları bakımından 5 yaş çocuğu basit dans adımlarını öğrenebilir ve müzikal ritmlere uyum sağlayabilir. Görsel sembollere cevap verebilirler. Nota değerlerini ya da sus işaretlerini tanıyarak uygulama yapabilirler. Dolayısıyla seviyelerine göre

öğretildiği takdirde müziği yazıp okuyabilirler. 5 yaş çocukları önceki dönemlere göre kelime dağarcıklarını genişlettiklerinden ve artık bildikleri kelimeleri anlamlarıyla bütünleştirebildiklerinden şarkı bilgileri derinlik kazanır. Artık sevdikleri ve sevmedikleri şarkılar vardır. Bu yaşın en önemli özelliği tekrardan bıkmamaları, aksine tekrardan zevk almalarıdır. Şarkılar söylemek, dans edip alkış tutmak onlar için belki en eğlenceli işlerdendir (Başer, 2004).

6 Yaş; Bu yaş çocuğu dil, denge ve motor gelişimleri bakımından büyük ilerlemeler göstermiştir. Artık hızlı yürüyebilen, denge gerektiren oyunları oynayabilen, el-göz koordinasyonunun gelişmesi sayesinde iki elini bağımsız kullanabilen bir birey haline gelmiştir. Üstelik artık okul ya da evde karşılaşabileceği durumlarla mücadele edip, başarılı olmasına yetecek fizikî, zihnî ve hissî imkânlarla sahiptir. Bununla birlikte tembel ve kararsız bir tutum ve görünüm sergiler (Yavuzer, 2005). 6 yaş çocukları kuvvetli bir ritm duygusuna sahiptirler. Ritm modelini anlayabilir ve uygulayabilirler. Akortlu ve akortsuz enstrümanları büyüyen bir kabiliyetle çalabilir, hatta nüans uygulayabilirler (Başer, 2004).

Kendilerine şarkı, ninni söylenen çocuk konuşma ritmini daha iyi anlar. Şarkılı ritimli oyunlara katılmış olan çocuklar, diğerlerinden çok daha çabuk ve kolay konuşurlar. Bu tür faaliyetlerin gerçekleştirilmesine özen gösterilmelidir (Yavuzer, 2005:65).

Zoltan Kodaly, çocukların müzik eğitimine son derece önem veren bir besteci idi. Bu inancını şöyle dile getiriyordu (Çalgan,1993):

“Eskiden çocuğun müzik eğitimi doğumundan dokuz ay önce başlamalı diye düşünürdüm. Şimdi aynı düşüncede değilim: çocukların müzik eğitimi, annenin doğumundan dokuz ay önce başlamalı...”

Yavuzer (2005)'e göre, çocukluk yıllarında kazanılan davranışlar yetişkinlikte, bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını büyük ölçüde biçimlendirmektedir. Anne-babaya düşen ilk görev, “çocuğu kendine özgü dünyası olan (bağımsız) bir varlık olarak kabul edebilmek”tir.

Bebeklik yıllarından başlayarak bireyin desteklenmeye, önkoşulsuz kabul ve ilgi görmeye, kişiliğine saygı gösterilmesine, paylaşmayı öğrenmeye ve bilgiyi özümsemeye ihtiyacı vardır.

Cüceloğlu (2009)'na göre, iki insan birbirinin farkına varınca iletişim başlar. İki insan birbirinin farkına vardığı andan itibaren yapılan ve yapılmayan her şeyin mesaj değeri vardır; insanlar sürekli iletişim içindedir. İnsanlar birbirlerine mesaj verdiği gibi, içinde buldukları ortam da insanlara mesaj verir. Sorduğu sorular ve gözlemleriyle içinde yaşadığı dünyayı ve kendini anlamaya çalışan çocuğun anlayabilme, öğrenebilme düşünebilme yeteneklerini geliştirmesine ortam hazırlanmalıdır. Çocuğa; gerçeğe, düşünceye ve algılamaya değer veren bir aile ortamı oluşturulmasına ve gerçeğe, düşünceye ve algılamaya değer veren bir eğitim verilmesine dikkat edilmelidir. Böyle bir ortamda büyüyen çocuk kendini özel hissedecek; kendine güvenecek; var olduğunu, doğal olduğunu, değerli olduğunu, elinden her işin geldiğini, sevmeye ve özlenmeye layık olduğunu, kendine özgü bir kişi olduğunu bilecek; güçlü ve mutlu olacaktır.

Müziksel yetenek seviyeleri ne olursa olsun, her çocuğun hayatında müzik vardır ve her çocuk müzikle ilgili en az bir etkinliği yaşamına katmaktan keyif alacaktır. Bireysel olarak ya da toplu biçimde çalgı çalmak/şarkı söylemek, dans etmek, müzik dinlemek bu etkinliklerden bazılarıdır. Çocuğu bunlardan kendisini en iyi ifade edebileceği hangisi ise ona yönlendirmek ve genel bir müzik sevgisi, beğenisi kazandırmak özellikle okul öncesinde başlanması gereken eğitim hizmetlerindedir ve hem uzman eğitimcilere hem ailelere sorumluluk düşmektedir. Genel olarak denilebilir ki, müzik eğitimi yoluyla çocuğun müziksel becerilerinin yanı sıra müzik dışı becerileri de geliştirilebilmektedir (Eskioğlu, 2003).

3–6 Yaş Grubu Çocukların “Müziksel İletişim Boyutları Ölçeği”nin Geliştirilmesi adlı araştırma içeriği bu bölümde ele alınmıştır.

1.1. Problem Cümlesi

3-6 Yaş arası çocukları olan anne-babaların çocukları ile kurdukları müziksel iletişimin boyutları nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 3-6 yaş arası çocukları olan anne-babaların çocukları ile kurdukları müziksel iletişimin boyutlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirmektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Yapılan literatür taraması ve ölçme araçlarının oluşturulması ile anne-babaların 3–6 yaş arası çocuklarıyla kurdukları müziksel iletişimin boyutlarını ölçebilecek geçerli bir ölçme aracı ile müzik alanında yeni araştırma soruları ortaya koyarak müzik bilimcileri ve eğitimcilerine, aynı zamanda anne-babalara yaşantılarını değerlendirme, değiştirme ve geliştirme düşüncesi yaratmaktır.

Bu çalışmanın bir diğer amacı da müzik eğitimi alanına yeni kavramlar sunmaktır. Anne-baba ve çocuk iletişimine, müziksel iletişim ölçeği ile elde edilecek boyutlar açısından bakmayı ve değerlendirmeyi olanaklı kılmaktır.

Bu çalışma sırasında, ülkemizde henüz müziksel iletişimi anne-baba çocuk açısından ele alan ve boyutlarını ortaya koyan bir çalışmaya, bakış açısına rastlanmamış olması da bu konudaki eksikliğin bir kanıtıdır. Boyutları ortaya koyacak bir ölçme aracı geliştirilmesi ile bu konudaki eksikliğin giderildiği düşünülmektedir.

Bu çalışma ilk defa yapılıyor olması ile ve yeni problem durumlarını ortaya çıkarması açısından da oldukça önemlidir.

1.4. Sayılılar

1. Bu araştırmada kullanılan anketler içtenlikle ve doğru olarak cevaplandırılmıştır. Anne-babalar, verdikleri cevaplarda gerçek görüşlerini yansıtmaktadırlar.
2. Geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği yüksektir. Hazırlanan ölçek, araştırmanın amacına hizmet edecek niteliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2008 yılı Haziran -2009 yılı Eylül ayları arası ile sınırlıdır.
2. Araştırma ile 3–6 yaş arası çocukları olan ve Bolu ilinde yaşayan ailelerle sınırlıdır.
3. Araştırmada elde edilen sonuçlar oluşturulan anketin içeriği ve cevaplandırılan sorularla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Bu çalışmada; “**Müziksel iletişim**, “duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları veya bunları içeren davranışları belirli güzellik anlayışlarına göre birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bütünlerle kurulan belli ilişkiler yoluyla ortaklaşma ve paylaşma sürecidir” (Uçan, 2005:77).” şeklindeki tanımıyla kullanılacaktır.

1.7. Kısaltmalar

MİB; Müziksel İletişimin Boyutları.

MİBÖ; Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği.

FA; Faktör Analizi

TÜİK; Türkiye İstatistik Kurumu

Δ ; Değişim

MSA; Young Child Music Skills Assessment (Küçük Çocukların Müzik Becerilerinin Değerlendirilmesi)

SB; Stanford-Binet Subtests. Stanford-Binet Alt-testleri: Bilişsel beceriler ölçüm yöntemidir.

BÖLÜM II

LİTERATÜR

2.1. İLETİŞİM

Farklı alanlarda, farklı anlamlarda kullanılan iletişim teriminin Türkçe Sözlük'teki (1988) tanımı², “Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, komünikasyon” şeklindedir.

Cüceloğlu (2005:68) İletişimi, “İki birim arasında birbiriyle ilişkili mesaj alışverişidir.” şeklinde tanımlamaktadır.

İletişim, Demirel (2004:160) tarafından “Bireyler, kümeler ve toplumlar arasında söz, yazı, görüntü, el, kol hareketleri vb. simgeler aracılığıyla düşünce, dilek ve duyguların karşılıklı iletilmesini sağlayan bir etkileşim süreci.” olarak tanımlanmaktadır.

Dökmen (2009)'e göre iletişim, katılanların, bilgi/sembol üreterek birbirlerine ilettikleri ve bu iletileri anlamaya, yorumlamaya çalıştıkları bir süreçtir.

Çağdaş (2005)'a göre iletişim, duygu, düşünce ve bilgilerin söz, el, kol, baş hareketleri, yazı, görüntü vb. aracılığı ile bir kimseden başka kimseye iletimidir.

Çetinkanat (1996), Ergin (2000), Tutar (2003) ve Arıcan (2005)

² www.tdk.gov.tr

tarafından iletişim; başkalarının bizim tarafımızdan anlaşılması ve aynı zamanda başkaları tarafından bizim anlaşılmamıza yarayan bir süreç, olarak tanımlanmıştır. Sembollerin (sözcük, resim, figür, grafik vb.) kullanılması ile becerilerin, bilgi, duygu ve düşüncelerin aktarılması süreci veya davranış değişikliği oluşturmak amacıyla, kaynak ve hedef arasında bilgi, tutum, duygu ve becerilerin karşıladığı ifadelerin benzer şekilde anlaşılması, paylaşılması için gerçekleştirilen etkileşim sürecidir.

Yukarıdaki özellikleri de içeren bir ifadeyle iletişim; iletilmek istenen mesajın ilgili herkes tarafından anlaşılması amacıyla kanaat ya da düşüncenin, yazı, konuşma ve görsel araçlarla veya bunların bir arada kullanılmasıyla iletilmesi, alınması veya değiştirilmesi olarak tanımlanabilir.

İletişimi en yalın haliyle; iletişim sürecini başlatan kişiden (**kaynak**), mesaja hedef olan kişiye (**alıcı**), çeşitli araç ve yöntemler aracılığı ile (**kanal**) gönderilen uyarıcılara (**mesaj**), mesaja hedef olan kişinin gösterdiği tepkidir (**geri bildirim / dönüt**), şeklinde tanımlamak mümkündür.

Demirel (2004:168) tarafından iletişimin yapısı ve işleyişi ile ilgili olarak şu bilgilere yer verilmiştir. İletişimin amacına ulaşabilmesi iletişim sürecinin iyi işlemesine bağlıdır. İletişim sürecinin temel öğeleri; kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve dönüttür. Kaynak; başkası ile paylaşılacak bir düşünceye (bilgiye) sahip olan kimsedir. Mesaj; iletişime esas olan haber ya da bilgi olarak nitelendirilir. Kanal; mesajın alıcıya iletilmesini sağlayan araç ve yöntemlerdir. Alıcı; kaynaktan gelen mesajın iletici araç, gereç ve yöntemleri takip ederek ulaştığı kişidir. Dönüt; kaynaktan gelen mesaja alıcının gönderdiği tepkinin tekrar kaynağa ulaşma sürecidir. Sağlıklı bir iletişimin sağlanması, simgelerin benzer biçimde tanımlanması, dilin anlaşılır bir şekilde kullanılması, dönüt sisteminin sağlanması ile olanaklıdır. Sağlıklı iletişim kurulmasını engelleyen; kaynak ile alıcının duyguları, yargı ve saplantıları gibi psikolojik etkenler, konuşma dilindeki karışıklıkların neden olduğu anlaşmazlıklar, kaynak ve alıcının sosyal ve formal statüleri, iletişim merkezi ile birimler arasındaki uzaklık, hiyerarşi, ihmal, mesajların

sınırlanması, gizli tutulması gibi çeşitli faktörler de bulunmaktadır.

Mckay, Davis ve Fanning (2006), iletişim kurulmamasının mümkün olmadığını, hiçbir söz söylemeden de duygu ve tutumların açığa çıkabileceğini yani beden hareketleri (örneğin yüz ifadeleri, el kol hareketleri ve duruş ...vb.) veya uzamsal ilişkilerle (örneğin diğer kişiyle aranızda koyduğunuz uzaklık...vb.) sözsüz iletişim kurulabileceğini belirtmektedirler. Albert Mehrabian'ın, bir iletinin toplam etkisinin hangi elementlerden oluştuğu ile ilgili araştırmasından da örnek veren yazarlar, Albert Mehrabian'ın araştırmasından çıkan sonuçları % 7 sözel iletişim (sözcükler), % 38 ses (yükseklik, ton, ritm..vb.) ve % 55 beden hareketleri (çoğunlukla yüz ifadeleri) şeklinde belirtmişlerdir. Bu araştırma sonuçlarına da dayanılarak sözsüz iletişimin sözlü iletişimden daha inandırıcı ve gerçekçi olduğu, duyguları daha kolay ifade ettiği ama yoruma açık olduğundan yanlış anlaşılma riskinin de her zaman olduğu söylenebilir.

Genel olarak iletişim ile ilgili bilgilerin ardından, müziksel iletişim ile ilgili olarak elde edilen bilgiler bir sonraki bölümde ele alınmıştır.

2.2. MÜZİKSEL İLETİŞİM

Uçan (2005:77) tarafından **müziksel iletişim**, “duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları veya bunları içeren davranışları belirli güzellik anlayışlarına göre birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bütünlerle kurulan belli ilişkiler yoluyla ortaklaşma ve paylaşma süreci” şeklinde tanımlanmaktadır. Kendine özgü bir estetik iletişim biçimi olan müziksel iletişimde, duygu, düşünce, izlenim ve tasarımlar veya bunları kapsayan davranışlar estetik etkileşim ilişkileri yoluyla ortaklaşıp paylaşılır. Estetik etkileşimler belirli güzellik anlayışlarına göre birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bütünlerle sağlanır. Estetik bütünler, belirli güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerden oluşmakla birlikte, temelde, başkasıyla ortaklaşıp paylaşılmak istenen duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları veya bunları kapsayan davranışları içermektedir. Etkili bir müziksel iletişim sırasında veya

sonunda alıcıda belli bir alışkanlığın veya davranış değişikliğinin oluşması beklenmektedir. Hatta belli ortamda belli koşullarda gerçekleştirilen belli müziksel iletişimler, alıcılarda belli müziksel alışkanlıkların veya belli müziksel davranış değişikliklerinin, yani belli müziksel öğrenmelerin oluşturulmasını amaç edinmektedir.

Uçan (2005:77) tarafından “Müziksel iletişim” ile ilgili olan iki kavram şu şekilde birbirlerinden ayrılarak tanımlanmıştır:

“Müzikle iletişim”de müziksel iletişim daha çok bir “araç” konumundadır. Müzikle iletişimde estetik etkileşimler ve yaşantılar ikinci planda kalarak; birinci plandaki amaç, yaşantıları ve etkileşimleri kolaylaştırıcı, hızlandırıcı, güçlendirici ve zenginleştirici bir işlev görürler. “Müzikle iletişim”de estetik yaşantılar ve etkileşimler, genellikle derin ve yoğun değil; yeğni ve yüzeyseldirler.

“Müzikte iletişim”de ise, müziksel iletişim daha çok bir “amaç” durumundadır. Müzikle iletişimde estetik etkileşimler ve yaşantılar birinci plandadır. Birinci plandaki bu estetik yaşantılar ve etkileşimler, gerektiğinde ikinci planda yer verilen başka etkileşimler ve yaşantıların kolaylaştırıcı, hızlandırıcı, güçlendirici ve zenginleştirici katkılarıyla desteklenirler, beslenirler. “Müzikte iletişim”de estetik yaşantılar ve etkileşimler genellikle derindirler, yoğundur.

Müziksel iletişimin tanımlanması ve müziksel iletişim denildiğinde nelerin anlaşılması gerektiği açıklandıktan sonra bu çalışmanın konusu açısından önemli olan anne-baba, çocuk ve müziksel iletişim ile ilgili bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

2.3. ANNE-BABA, ÇOCUK VE MÜZİKSEL İLETİŞİM

Anne-baba ve çocuk (çocuklar veya yakınları) tarafından oluşan aile çeşitli şekillerde açıklanabilir. Suveren (1983) tarafından aile, toplumun temel taşlarından birisi ve en küçük birimi olarak tanımlanmaktadır.

Dönmezer (2001)'e göre aile; insan türünün sürekliliğini sağlayan, ilk toplumsallaşma sürecini oluşturan, karşılıklı ilişkileri belirli kurallara bağlayan, toplum kültürünü kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, hukuksal yönleri bulunan toplumsal bir kurumdur.

Aile, çocuğun tüm dünyasının şekillendiği en önemli kurumdur. Çocuk, duygusal gelişimi ailedeki diğer bireylerle yaptığı etkileşimde yaşar. Çocuğun aile içindeki yaşantısı, okuldaki ve ileri yaşlardaki duygusal ve sosyal gelişiminin temelini oluşturur.

Aileler, anne, baba, çocuk ya da çocuklar, yakın bir ya da birkaç akraba gibi farklı biçimlerde oluşmaktadır.

Aile içindeki bireyler bir arada veya tek başına diğer aile üyelerinin hepsini ilgilendiren kararlar alırlar, kurallar koyarlar, hedefler belirlerler. Bir ailede var olan bazı özellikler, Deneyim Açıköğretim Yayınları Okul Öncesi Öğretmenliği kitabında (2004) kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır. Aile, kendisini oluşturan bireylerden daha büyük ve daha farklı bir yapıdır (**Bütünlük**). Aile üyelerinin davranışları birbirini etkiler (**Birbirine Bağımlılık**). Her ailenin bir kısmı kendine, bir kısmı kültüre özgü kuralları, rolleri, iletişim kurma ve çatışma çözme biçimleri vardır (**Örüntüler**). Üyeler arasında sürekli bir etkileşim vardır. Birbirlerine davranışlarıyla ilgili sürekli geri bildirim verirler (**Karşılıklı İletişim ve Geri Bildirim**). Birbirleriyle ilişkilerinde yakınlık derecelerini etkileyen sınırlar vardır (**Sınırlar**). Ailede aile sistemine dışarıdan gelen bilgilerden ya da veri eksikliğinden kaynaklanan bazı sorunlar yaşanır. Bazen ailedeki bireylerden biri sorun yaşadığında tüm aile bundan etkilenir (**Entropi**). Ailenin iç ve dış olaylara karşı mücadele etme ve meydan okuma gücü vardır (**Uyum**). Aile sisteminin son amacı, durağanlığı ve dengeyi sağlamaktır (**Denge**).

Satir (2001)'e göre, aile toplumun içsel birimidir ve toplum bir bütündür. Ailede öğretilenler ve ailenin kendisi, huzur ve barış için önemlidir. Anne-babalar, evde huzurlu bir ortam yaratmamakta ve kendilerinin ortaya koydukları ilke ve kurallara uygun olmayan davranışlar sergileyebilmektedirler bu nedenle eski sistemler ve kalıplar devam etmektedir, yapılması gereken eski kalıpları kırıp yerine yenilerini geçirmektir.

Ataman (2009), kalıtsal olarak sahip olunan özelliklerin kendiliğinden ortaya çıkmasının söz konusu olmayacağını, yetenek ve alışkanlıkları ortaya çıkabilmesi için uygun ortam gerektiğini belirtmektedir. Ataman'a göre birey, genellikle nasıl düşünmesi, hissetmesi ve davranması gerektiğini çevresindeki kişileri, anne babasını, kardeşlerini, yetişkinleri ve öğretmenleri gözlemleyerek öğrenir. Ataman, insanın çevresindeki kişi ve olaylara göre tepki verdiği ve bu nedenle de gelişimle ilgili tüm oluşumlarda hem kalıtım hem de öğrenmenin yer aldığı çevrenin etkileşerek önemli rol oynadığı şeklindeki görüşlerini kısaca "Biz çevremize göre davranırız." cümlesiyle dile getirmiştir.

Aile ile birlikte müzik, eğitim ve müziğin çocukla ilişkisi şu şekilde ele alınabilir.

Anne karnındaki bebekler, anneleri müzik dinlerken belirgin biçimde aktiftirler. Ancak bu tepkilerin kendi işitmesinden mi kaynaklandığı ya da annesinin işitmesine karşı bir tepki mi olduğu kesin olarak bilinmemektedir. Doğumdan sonra bebekler, gülümsemeye başladıkları süreçle birlikte üzerlerinde sakinleştirici bir etkisi olan müziğe karşı da tepki vermeye başlar. Ninniler son derece etkilidir ve geniş aralıklarda dolaşan seslerin ve enstrümanların daha sakinleştirici ve rahatlatıcı bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir (Moog, 1976). Müziğe karşı açıkça verilen tepkilerden hemen sonra başlayan şarkı biçimindeki ilk mırıldanmalar ilk 4–6 aylar arasında

görülür. Bunlar çoğunlukla hiçbir diyatonik sistemde olmayan ve kademeli olarak inici, küçük ikili aralıktan daha küçük aralıklarda dolaşan melodilerdir (Moog, 1976:40). 3 yaş çocuklarını %50si taklit ederek şarkı söyleme yeteneğine sahiptirler; ayrıca tam bir şarkıdaki ses değişimlerinin ve ritmlerinin neredeyse tamamını doğru olarak verebilir, sözlerini tam olarak söyleyebilirler (Moog, 1976; Pratt,1997).

Yavuzer (2007)'e göre müzik; şarkı ve tekerlemeler yoluyla okul öncesi dönemindeki çocuğun dil gelişimine katkıda bulunur ve müzikal etkinlikler yoluyla çocuğun yaratıcılığını ortaya koymasına fırsat verir. Müzik, zihinsel, motor, sosyal beceri ve yeteneklerin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Müzik eğitimi, okuma yeteneğine de katkıda bulunmaktadır. Bilimsel niteliği olan bir araştırmaya göre, akademik yılın başında ve sonunda okuma testine tabi tutulan ilköğretim öğrencilerinden, müzik eğitimi alanların, almayanlara oranla daha iyi sonuçlar elde ettikleri görülmüştür. Yapılan pek çok testin sonucunda, notaları doğru seslendiren çocuklarda, harfleri doğru seslendirme oranının daha yüksek olduğu görülmüştür. Müzik eğitiminin olumlu etkisi, okumanın yanı sıra, öğrenme ve yaratıcılıkta da kendini göstermektedir. Müziğin; kendini ifade edebilme becerisini, yaratıcılık zevkini ve estetik duygusunu geliştirdiğini, motor ve ritmik gelişimi sağladığını, ses ve dil gelişimine, bilişsel gelişime ve soyut düşünmeye katkıda bulunduğunu, sosyal ve grup becerileri kazandırdığını belirten Yavuzer (2007), müzik eğitiminin, okuma, soyut düşünme yetenekleri ve yaratıcılığı kapsayan bilişsel becerilerin gelişmesini desteklediği araştırma bulgularına dayanarak söylenebilir, görüşünü dile getirmektedir.

Aile bireyleri, çocuğun doğumundan itibaren çocuğu müzikle tanıştırmak ve müziğe alıştırmak amacıyla bir program dahilinde hareket etmeli ve çocuklarının hangi müzik türüne daha fazla ilgi duyduğunu, müzik kulaklarının olup olmadığını keşfetmeye çalışmalıdır. Evde geçirilen zaman diliminde çeşitli etkinliklerde müziğin kullanılması (oyun, uyku, yemek saatleri vb.), aynı zamanda çocuğun duygusal boşalmasını, rahatlamasını sağlayarak,

gerginliğini azaltırken, çocukta müzik ilgisinin gelişmesini sağlamaktadır. Anne-baba çocuğu müziğe özendirme, ilgisi doğrultusunda yönlendirme ve ilgi duyduğu bir müzik aletini çalma konularında ne kadar model olabilirse sonuç çocuk açısından o kadar yararlı olacaktır. Bu amaç doğrultusunda çocuğa fayda sağlayacak müziklerin seçilmesi de ayrıca önem taşımaktadır.

2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

- Tarih boyunca tüm kültürlerde anne- babalar küçük çocuklarıyla müzik aracılığıyla etkileşim kurmuşlardır. Commonwealth Fund Survey'in 2000'den fazla çocuklu ailede doğumdan 3 yaşa kadar yapılan araştırma verilerini kullanarak Amerika'da yapılmış "Müziksel Yaşamlar: Amerikalı Anne-Babalar Ve Küçük Çocuklarının Toplu Portresi" adlı araştırmada Custodero, Britto ve Gunn (2003), Amerikalı anne-babaların çocuklarıyla hangi sıklıkta müziksel etkileşim içerisinde olduğunu ve bu etkileşimin duygusal sıkıntı, kızgınlık ve heves gibi sosyo-demografik özelliklere ve anne-baba karakteristiklerine göre nasıl değiştiği sorularına cevap aramışlardır. Araştırma telefon görüşmesi yoluyla yapılmış ve görüşmeyi gerçekleştirmek 26 dakika sürmüştür. Mevcut araştırma görüşmeden alınan altkümü sorulara dayanmaktadır. Araştırma verileri, anne-babalara, genç hedef çocukla yaptığı etkinlik türleri sorularak elde edilmeye çalışılmıştır. Ebeveynlere dört aktivite ve beş şık verilmiş ve şıklarda var olan her bir etkinlik türü için geçen hafta kaç kez (eğer yaptılarsa) kişisel olarak kendi çocukları ile bu etkinlikleri gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Anne-babalar dört aktivitenin her birini **(a)** Hiç, **(b)** Haftada bir veya iki kez, **(c)** Haftada birkaç kez, **(d)** Günde bir kez ve **(e)** Günde birçok kez şıklarından birisiyle yanıtlamışlardır. Araştırma bulgularına göre, katılan ebeveynlerin %60'ı çocukları için her gün şarkı söyleyip/müzik dinletirken, %32'si bunu haftalık olarak yapmaktadır; babalarla kıyaslandığında annelerin çocuklarına şarkı söylemeleri/müzik

dinletmeleri daha sık iken, bu faaliyetler yeni doğanlarda (0-23 ay) yeni yürümeye başlayanlara (24–36 ay) oranla daha sık, ilk çocuklarda ikinci çocuklara oranla ve ilk çocuklarda sonradan doğan çocuklara göre daha fazla, lise üstü eğitim almış ebeveynlerde daha sık görülmüştür; duygusal sıkıntı, müziğe katılımı olumsuz etkilemektedir. Çocuğun yaşının, anne-babanın cinsiyetinin, eğitim düzeyinin, iş durumunun, ırkının/etnik grubunun ve gelirinin, anne-babaların çocuklarına şarkı söyleme ve müzik çalma sıklıklarıyla bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Tüm örneklem için anne-babaların büyük çocuklarına kıyasla, küçük çocuklarına günlük olarak daha fazla şarkı söylemeye/müzik çalmaya eğilimli oldukları sonucu elde edilmiştir. Sonra doğan çocuklarına kıyasla ilk doğan çocukları için de bunun geçerli olduğu saptanmıştır. Çalışmada annelerin, müzik aktivitelerine babalara kıyasla daha fazla eğilimli oldukları ve liseden daha yüksek bir eğitim almış anne-babaların çocuklarıyla müzik aktivitelerinde bulunmaya daha fazla eğilimli oldukları görülmüştür. Annelerin büyük çocuklarına oranla küçük çocukları ile iki kat daha fazla şarkı söyleme ve müzik yapma eğilimleri içerisinde oldukları belirlenmiştir. Çalışan evli anneler, günlük olarak çalışmayan evli annelere kıyasla daha az müzik çalmak veya söylemek eğilimindedirler. İkinci olarak doğmuş çocuklarıyla olan anneler için çocuğun yaşı (daha küçük çocuklar), çocuğun cinsiyeti (kızlar), eğitim (lise üzeri), ve iş durumu ve medeni hal (evli ve çalışan anneler) önemli anlamlı ilişkiler olarak ortaya çıkmıştır. Sonuçlar, ülkede anne-babaların çocukları için şarkı söylediğini/müzik yaptığını göstermiştir. Sıklık ölçümleri çoğunun (%60) her gün ve %90'dan fazlasının haftada en az bir gün şarkı söylediklerini ortaya koymaktadır. Anne-babalar, küçük çocuklarıyla kitap okudukları zamandan daha fazlasını (günlük %37), oynadıkları (günlük %83) ya da sarılıp kucakladıkları (günlük %89) zamandan daha azını çocuklarına şarkı söyleyerek ve müzik çalarak geçirdiklerini belirtmişlerdir. Çalışmada en çarpıcı bulgulardan birisi de çocuğun

yaşının sıklığı etkisi olmuştur. Çocukları 23 aydan küçük olan anne-babalar daha sıklıkla şarkı söylediklerini, müzik dinlettiklerini belirtmişlerdir. Anneler, babalardan daha sık şarkı söylemiş ve müzik dinletmiş olsalar da, ankete katılan babaların neredeyse yarısına yakını çocuklarına her gün şarkı söylemiş/müzik dinletmiştir. Bu, babaların %26'sının her gün ya da sık sık, %74'ünün ise ara sıra ya da hiç şarkı söylemediği küçük günlük çalışmalardaki sonuçlardan farklıdır. Custodero (2003), bulgulardaki uyumsuzluğun nedenlerinin örnekteki farklar veya günlük çalışmasının aynı ailedeki anne ve babayla yapılırken şu anki çalışmanın sadece her aileden tek anne-babayla yapılması yüzünden olabileceğini veya başka bir sebebin de, önceki çalışma yalnızca şarkı söylemeye odaklanmışken şimdiki çalışmanın müzik dinletmeyi de içermesi olabileceğini öne sürmüştü; çalışmaya katılan hem annelerin hem de babaların sonradan doğan çocukları yerine ilk doğanlara daha çok şarkı söyleme ve müzik dinletme eğiliminde olmasının nedenini ise, birden fazla çocuğun fazladan sorumluluklarının müzikle ilgilenmeye daha az zaman bırakması olabileceğini belirtmiştir.

Custodero, Britto ve Gunn (2003)'ün Müziksel Yaşamlar adlı araştırması, "Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeğinin Geliştirilmesi: 3-6 Yaş Arası Çocukları Olan Anne-Babalar Örneği" 3-6 Yaş Grubu Çocukların "Müziksel İletişim Boyutları Ölçeği"nin Geliştirilmesi adlı çalışmada fikir vermesi ve kaynaklık etmesi açısından ayrıca önem taşımaktadır.

- Swanwick ve Tilmann (1986), 700'ün üzerinde çocuğun yaptığı kompozisyonları analiz ederek yaptıkları araştırma sonucunda müziksel yaratıcılığı 8 aşamaya ayırmışlardır (Auh, 1995:22; Gürgen, 2006). Buna göre;

1. Algı (0- 3 yaş): Çocuk bu yaşlarda seslere karşı ilgi duymaya başlar. Sesin doğasını araştırmaya istek duyar. Çocuğun vuruşları ritmik değildir ve düzensizdir. Müziksel ifadeleri tonallık ve yapısal olarak anlam taşımaz.
2. Değişim (4–5 yaş): Bu yaşlarda çocuk düzenli ritm vurma becerisini kazanmaya başlar. Doğaçlamaları daha uzun ve seçtiği çalgının doğasıyla yakından ilişkilidir.
3. Kişisel Anlatım: Çocuk önce şarkılarına daha sonra çalgısıyla meydana getirdiği doğaçlamalarına kendi anlatımını eklemeye başlar. Yaptığı doğaçlamaları kendi istediği hızda ve gürlükte ifade eder. Çocukta biçimsellikten uzak olarak bir miktar yapısal kontrol saptanır.
4. Anadil (5–6 yaşlarında başlar, 7–8 yaşlarında belirginleşir): Ritmik ve melodik ifadeler tekrarlar şeklinde ortaya çıkar. Çocuğun yapısal cümlelerinde geleneksel bazı müziksel anlatımları gösteren küçük ezgiler saptanır.
5. Kurgusal (10 yaşında ortaya çıkar): Biçimsel bilginin olmayışı imgesel sapmaya yol açar. Cümlelerin ve vuruşların kontrolü doğru notayı arama eğilimi nedeniyle daha değişkendir. Bu aşamada çocuğun müzikteki yapısal olanakları araştırma isteğine ait kanıtlar bulunmaktadır.
6. Dilsel (13–14 yaş): Müzikte motiflerin çocukta yerleşmesinin ardından cümlelerin sonunda bir zıtlık görülür. Cevap cümlelerine rastlamak, çeşitleme ve son eklentiler sıklıkla görülür. Bu aşamada çocukta teknik anlatım ve yapısal kontrolün yerleştiği görülür. Daha olgun bir müzik tarzı geliştirmeye yönelik güçlü bir eğilim fark edilir. Ayrıca popüler müzikten etkilenme de görülür.

7. Simgesel (15 yaş): Bu aşamada çocukta güçlü bir kişisel tanımlama saptanır. Müzikten etkilenme daha belirgindir. Çocuğun bilinç düzeyinin anlatımı ile birlikte müzikal bilişsel süreçler de kendini göstermeye başlar.
 8. Sistematik (15 yaş ve üstü): Kendi müzikal birikimini yansıtabilecek düzeye erişmiş, donanımlı müzik insanıdır. Estetik kaygıları da gözeterek çok yönlü, imgesel ve orijinal müzikal düşünce yaratmaya başlar. Kompozisyonları bilinçli şekilde oluşturulmuş müzikal materyalleri içerir (Leung, 2002:81–82).
- “Müzik, bilişsel düşünme kabiliyetini artırmaktadır.” ya da “Bilişsel düşünme ile müzik arasında güçlü bir ilişki olduğundan müzikle uğraşanlarda ya da sık müzik dinleyenlerde beyin aktivitesi artmaktadır.” bulgularına Almanya’da Friedrich Schiller Üniversitesi’nde yürütülmüş araştırmalar sonucunda ulaşılmıştır. Profesyonel ya da amatör olarak müzikle uğraşan insanların beyinlerinin daha büyük olduğu belirlenen araştırmada, düzenli olarak müzik aleti çalmanın beynin görme, duyma, hareket etme ve koordinasyonla ilgili bölümlerinin büyümesini sağladığını tespit edilmiştir. Araştırma çerçevesinde, müzikten anlamayan ve müzikle amatör veya profesyonel olarak ilgilenen kişiler seçmişlerdir. Yapılan MR (manyetik rezonans) görüntülerinin müzisyenlerin beyinlerinin daha büyük olduğunu açıkça gösterdiğini belirlemiş, müzisyenlerin beyinlerinde duyma, görme, hareket etme ve koordinasyonla ilgili bölgelerde daha fazla “gri madde (gri hücre)” olduğunu saptamışlardır. Ayrıca MR görüntülerinden müzik aleti çalan ve günlük hayatta ağırlıklı olarak sağ elini kullandığını ifade eden kişilerin aslında sol ellerini de daha sık kullandıklarını tespit ederken, sürekli müzik aleti çalmanın beynin büyüklüğünü olumlu etkilediği sonucuna varmışlardır. Bunu da beynin kaslar gibi egzersiz yaptıkça büyüdüğünü; örneğin, piyano çalmanın

notaları algılayan beynin tuşlara dokunan parmaklara ve pedallara basan ayağa emir vermesiyle bir koordinasyon oluşturarak beynin birden fazla bölgesini aynı anda çalıştırdığını, çok yönlü düşünmeyi ve bağlantılar kurmayı sağladığını, dolayısıyla da beynin kullanımını geliştirdiğini belirtmişlerdir (Kutlay, 2009).

- Zihinsel gelişimin %85'i 8 yaşına kadar, beyin gelişiminin ise %80'i 3 yaşına kadar tamamlandığından bu süreçte müziğin çok önemli bir rol oynadığı, zekâ ve beyin gelişimini ilk aylarda beslenmeden sonra olumlu etkileyen en önemli faktörün müzik olduğu bilinmektedir (Kutlay, 2009).
- ABD'li bilim adamlarının prematüre bebekler üzerinde yaptıkları bir araştırma klasik müziğin iştah açtığını ortaya çıkarmıştır. Bir başka araştırmada ise klasik müzik dinleyen bebeklerin daha çabuk büyüdüğünü ve yaşamlarının ilk yıllarında stresten daha hızlı arındıkları belirlenmiştir. Klasik müzik çalındığında bebeklerin kalp atışları düzene girmiş, nefes alıp vermeleri kolaylaşmıştır (Kutlay, 2009).
- Başka bir araştırmada, anne karnından itibaren müzik dinletilen bebeklerin psikolojik gelişimleri de olumlu yönde olmuş, hırçın davranışlar yerine uyumlu davranışlar sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Özellikle klasik müzik beyinde sakinlik hissi yayan alfa dalgalarını harekete geçirmektedir (Kutlay, 2009). Bu sonuç müziğin öğrenme potansiyeline katkısı araştırmış ve araştırmalarda kolay ve kalıcı öğrenmenin beyin alfa dalgası ortamındayken gerçekleştiğini belirlemiştir. Test edilen belli ritmdeki bazı klasik müzik parçalarının beyin dalgalarını 8 Hz. ile 12 Hz. aralığına düşürerek beynin alfa dalgaları yaymaya başlamasını sağladığı gözlemlenmiştir. En etkili parçalar 60 vuruşlu, largo tempolu, 3/4'lük ya da 4/4'lük barok müzik eserleridir (Kutlay, 2009).

- Hong Kong Üniversitesinde yapılan bir araştırmada ise 12 yaşından önce en az 6 yıl müzik eğitimi almış çocuklarla hiç müzik eğitimi almamış çocuklar arasında yaptıkları karşılaştırma ile müzik eğitimi alanların kelime dağarcığının diğerlerinden çok daha fazla gelişmiş olduğunu saptanmıştır (Kutlay, 2009).
- California Irvine Üniversitesinden Prof. Dr. Gordon Shaw ve Wisconsin Üniversitesinden Prof. Dr. Frances Rauscher'e (2000) göre, okul öncesi çocukların beyinleri tıpkı bir hamur gibidir ve erken yaşlarda verilecek birtakım eğitimlerle çocuğun beynini şekillendirip beslemek mümkündür. Shaw ve Rauscher bir araştırmalarını "Küçük yaşta müzik dersleri almak ve özellikle de bir enstrüman üzerinde yoğunlaşmak" üzerine yapmışlardır. Bunun için en popüler ve en yaygın enstrüman olan piyanoyu seçmişlerdir. Seçimin diğer bir nedeni de piyanoyu fiziksel olarak deneyi gerçekleştirdikleri yaş grubundaki çocukların daha rahat ve kolay öğrenebilmeleridir. Bu deney için 3-4 yaş grubunda anaokuluna giden 78 çocuk seçmişler, seçtikleri çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik, kültürel yapılarının ve çocukların gittikleri anaokullarının eşdeğer olmasına dikkat etmişlerdir. Seçilen çocuklara deneye başlamadan önce zekâ testi uygulanmıştır. Deney için 78 çocuk dört gruba ayrılmış birinci gruba solfej dersi, ikinci gruba piyano ve solfej dersi, üçüncü gruba bilgisayar dersi verilirken, dördüncü gruba hiçbir şey öğretilmemiştir. Piyano grubundaki çocuklar haftada ikişer kere 15'er dakika piyano dersi almışlardır. 8 ay sürdürülen bu eğitimin ardından çıkan sonuç, piyano grubundaki çocukların zekâsında diğer gruptakilerden çok daha fazla artış olduğudur. 8 ayın sonunda diğer gruptaki çocukların zekâlarında önemli bir gelişme kaydedilmezken, piyano dersi alan gruptakilerin IQ'larında %46'lık bir gelişme görülmüştür. Prof. Dr. Shaw ve Prof. Dr. Rauscher bu deney 3-4 yaş grubunda yapılmış olsa da 12 yaşına kadar alınan müzik derslerinin etkili olacağını belirtmektedirler: "Müzik de tıpkı matematik ya da satranç gibi yüksek beyin fonksiyonları gerektirir. Müzikle

uğraşmak aynı zamanda iyi gelişmiş “spatial” (uzamsal) zekânın temelini atar. Spatial zekâ, görsel dünyayı algılayabilme, nesnelerin görüntülerini zihinde oluşturabilme ve bunların farklılıklarını kavrayabilme yetisidir. Müzik dersleri sınırları eğiterek beynin korteksindeki algısal gelişmeyi sağlar.” Biyologlar yeni doğmuş çocuğun beynindeki fazla sayıdaki hücrelerin bir kısmının sınırlarla birbirine bağlanmış hücre ağının dışında kaldığını belirtmektedirler. Shaw ve Rauscher’ın araştırmaları bu temele dayanmaktadır; piyano ya da diğer enstrümanların eğitiminin bu sınırsal bağlantıyı güçlendirdiğini ve çocuk zekâsını %46 oranında artırdığını ortaya koymaktadır. Rauscher’e göre müzik, zihinsel imgelemeyi ve bu imgeleri notaları kullanarak müziğe dönüştürmeyi gerektirir, dolayısıyla fen ve matematikle bu açıdan çok ortak yönü vardır. Rauscher, “çocuklara biraz da olsa müzik öğretmek onların zekâlarını, algılama ve öğrenme kapasitelerini, bedensel ve zihinsel koordinasyon kurmalarını ve yaratıcılıklarını geliştirir” görüşünü savunmaktadır (Shaw, 2000).

- Hurwitz, Wolf, Bertrick ve Kokos adlı dört psikolog müziğin okuma performansına etkilerini araştırmışlardır. Bunun için seçilen öğrenciler iki gruba ayrılmıştır. Birinci gruba haftanın 5 günü müzik dersleri verilirken diğer gruba müzik dersi verilmez. Bir yıl sonra iki grup karşılaştırıldığında ders almayan grubun başarıları %72 iken diğer grupta başarı %88’dir. Bu %16’lık fark müziğin okuma öğrenme performansını artırdığını göstermektedir. Aynı konuda daha sonra da sürdürülen çalışmalar sonucuna göre, daha iyi müzik kulağı olanların daha erken okumaya başladıkları anlaşılmıştır (Kutlay, 2009).
- Hilliard ve Tolin ise tanıdık müzikle yapılan anlama sınavlarından öğrencilerin daha yüksek not aldıklarını, hatta tanıdıklığın sadece sınavdan önce bir kez dinletilip sınav sırasında tekrar dinlenmesinden ibaret olmasının yeterli olduğunu belirtmişlerdir (Kutlay, 2009).

- Tonalitenin mi tanıdıklığın mı daha baskın etkisi olduğunu araştıran Pearsall, müzik bölümü öğrencileriyle yaptığı deneylerle her ikisi de tanıdık olduğunda müziğin tonal ya da atonal olmasının anlamayı etkilemediğini, yani tanıdıklığın tonaliteden daha önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır (Kutlay, 2009).
- Yapılan deneylerde müzik dinletilen ya da müzik dersi verilen öğrencilerin akademik becerilerinde, özellikle de matematikte dinletilmeyenlere göre daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir. 1978’de Wolff müzik deneyiminin diğer akademik alanlarda öğrenmeye, başarıya etkilerini araştırmış, bu araştırmasını “Genel öğrenme aktarımı” olarak tanımlamıştır; yani müzik eğitimi almak diğer akademik konuları öğrenmek için zihinsel bir disiplin olarak görev yapmaktadır. Örneğin sosyal bilimleri ritmik bir parçayla öğretmenin standart eğitimden daha etkili olduğu gözlemlenmiştir. Aynı şekilde okuma, kelime öğrenme, paragrafta kelimeyi bütünlük içinde anlamada müzik eğitimi alan 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileri daha başarılı olmuşlardır. Matematik ve yabancı dil öğrenimine müziğin etkilerini irdeleyen bir başka çalışma da müzik dersi alan öğrencilerin almayanlara göre bu alanlarda daha başarılı olduklarını desteklemektedir (Kutlay, 2009).
- Müziğin beyin dalgalarını etkileyerek beyin fonksiyonlarını yönlendirmesiyle ilgili bir başka konu “Mozart Effect (Mozart etkisi)” dir. 1993’de ABD’de yapılan bir araştırmaya göre Mozart’ın müziklerinin beyin gücünü artırdığı bir makale olarak Nature dergisinde yayınlanmıştır. Deney önce üç gruba ayrılan fareler üzerinde yapılmış, üçüncü grup farelere anne karnındayken ve doğduktan sonraki iki ay boyunca aynı Mozart Sonat (Mozart İki Piyano için Re Majör K. 448 no.’lu Sonatı) dinletilmiş ve daha sonra labirentin içine konulmuştur. Bu fareler “beyaz gürültü” dinletilen birinci gruptaki farelere ve Philip Glass’ın müzikleri dinletilen ikinci gruba göre yollarını daha kolay bulmuşlardır. Aynı araştırma 36 üniversite öğrencisi üzerinde de

yapılmıştır. Öğrenciler önce IQ testinin sağ beyin yeteneklerini ölçen sorularıyla test edilmişler, sonra da onlara Mozart Sonat dinletilmiştir. Dinleme sonrası tekrar test edildiklerinde IQ skorlarında 8 veya 9 puanlık artış gözlemlenmiştir. Fransız tıp ve bilim akademileri üyesi Dr. Alfred Tomatis'e göre beynin elektriksel olarak şarj olmasında kulaklar anahtar bir rol oynamaktadır. Beyin hücrelerindeki elektriksel enerjinin azalması konsantrasyonun bozulmasına ve yorgunluğa sebep olmaktadır. Bu durumda beynin piller gibi şarj edilmesi gerekmektedir. Tomatis, beynin enerjiyle şarj edilmesi yollarından biri olarak 5000 ila 8000 Hz arasında yüksek frekanslar içeren müziklerin dinlenmesinin olduğunu saptamıştır. Yıllar süren analizlerden sonra Tomatis (2009) bu frekans aralığındaki seslerin Mozart müziklerinde çok sayıda mevcut olduğunu tespit etmiştir. Tomatis'e göre kulak salyangozunu dolduran "corti" hücrelerinin titreşmesi jeneratör vasıtası görerek beynin yeniden şarj edilmesini sağlamaktadır (Kutlay, 2009).

- Müzik, tarih boyunca ve tüm kültürlerde yetişkin- çocuk etkileşiminin önemli bir kısmını oluşturmuştur (Trehub ve Schellenberg, 1995). Ancak, ebeveynlerin çocukları ile müziksel açıdan ne yaptıkları ve bunları neden yaptıkları hakkında çok az şey bilinmektedir. Ebeveynler, çocuklarına kendi sevdikleri müzikleri mi dinletmektedir, yoksa bebekler için özel müzikler mi tercih etmektedirler? Eğer, çocuklar için özel müzikleri seçiyorlarsa, seçimlerini etkileyen şeyler nelerdir? Bu sorulardan yola çıkarak, anne-babaların müzikal seçimlerini ve uygulamalarını incelemek için geliştirilen, Custodero, Britto ve Xin (2002) tarafından yapılan "Mozart'tan Motown'a, Ninnilerden Aşk Şarkılarına: Ebeveynlerin Çocukları İçin Müzik Kullanmaları Araştırması (PUMIS)" adlı araştırma bulgularında, 4-6 aylık çocuklara sahip ebeveynlerin üçte ikisinin çocuklarına her gün müzik dinlettikleri ve bebeklerin de buna aktif karşılıklar verdiklerinin bilincinde oldukları ortaya çıkmıştır. Klasik müziğin bebekleri daha zeki yaptığına ilişkin medyada çıkan iddiaların geçerliliği hakkında ebeveynlerin şüpheleri

bulunmaktadır ve ebeveynlerin müziği, bebekleriyle birlikte dans etmek, oyun oynamak veya çocukları sakinleştirmek için kullandıkları görülmüştür. Anne-babaların %86'sı, "Yalnızca sesi güzel olan ebeveynler çocuklarına şarkı söylemelidir" iddiasına karşı çıkmışlardır. Son yıllarda, albüm kayıt şirketleri, dernekler ve hatta hükümetler, ebeveynlerin ve bakıcıların çocuklara klasik müzik dinletmeye teşvik edilmesi için büyük yatırımlar gerçekleştirmişlerdir. Peki bu kampanyalar ebeveynlerin çocuklarına müzik dinletme tercihlerini etkilemekte midir? Smart Symphonies projesi, Columbia Üniversitesindeki disiplinler arası araştırma grubuna ebeveynlerin çocukları için seçtikleri müziksel uygulamalar ve müziğe ilişkin inançlarıyla ilgili bilgi toplama imkânı sunmuştur. Çeşitli kurumların işbirliğiyle, Smart Symphonies klasik müzik CD'leri ülke çapında hastanelerde yeni annelere verilmiştir. PUMIS projesinin ilk safhasında, 4-6 aylık bebeklere sahip 2250 aileyle 20 dakikalık telefon görüşmeleri yapılmıştır ve anne-babaların şarkı söyleme ve müzik dinletme durumları, Smart Symphonies CD'lerinin özel olarak kullanımı ve ebeveynlerin müzik ve bebekler hakkındaki genel bakış açıları incelenmiştir. Araştırmanın son bölümü, müzik ve bebeklerle ilgili genel kanıları (yaklaşımları) içermektedir. Ebeveynlerin %54'ü, "anne-babalar doğal olarak bebeklerine şarkı söylemeye meyillidirler" yargısına kesin olarak katılırken, %30'u bu yargıya kısmen katıldığını belirtmişlerdir. Anne-babaların %86'sı, "yalnızca güzel sesli kişiler bebeklerine şarkı söylemelidirler" yargısına kesin olarak karşı çıkmıştır. Araştırmaya katılan anne-babaların neredeyse hepsi (%93'ten fazlası) müziğin bebek gelişimi açısından önemli olduğu yargısına katılmış ancak, klasik müzik ve bebek zekâsı ile ilgili inançların pek de yaygın olmadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan anne-babaların yalnızca %27'si, klasik müziğin bebek zekâsını geliştirdiği iddiasına tamamen katılırken, %35'lik bir kısım bu yargıya kısmen katıldığını belirtmiştir. %28'lik bir kısım ise bir fikri olmadığını belirtmişlerdir. Anne-babalardan

“kendimi müziğe bağlı bir insan olarak nitelendiriyorum” yargısına ne kadar katıldıkları sorulmuş ve cevaplarda ciddi ayrılıklar gözlemlenmiştir. Anne-babaların yaklaşık üçte biri bu yargıya tamamen katılırken, yine üçte birlik bir kısım kısmen katılmış; %11’lik bir dilim tamamen katılmazken, %16 kısmen katılmadığını belirtmiştir. Müziğin, bebek ebeveynleri için önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Anketi cevaplayanların çoğu, bebeğine her gün müzik dinletmekte ve şarkı söylemekte olduklarını; buna ek olarak, katılımcı ailelerin çoğu, bebeklerini daha ana rahmindeyken müzikle tanıştırmak için bilinçli olarak çaba gösterdiklerini belirtmişlerdir. Anketin açık uçlu sorusuna ebeveynlerin %40’tan fazlası; “Altı aylık hamileyken bir konsere gitmiştik. Durmadan tekmeledi. Hareketi ve gürültüyü seviyor.”, “Müzik onu daha zeki kılacaktır. Daha çabuk öğrenmesini sağlayacaktır.” ...vb. cevaplar vermişlerdir. Sonuç olarak “Müziğin bebeği anne-babalara yaklaştırdığı” ifade edilmektedir. Anne-babalar, bebekleri için hangi müzikleri kullanmaları gerektiği hakkında kafa yormaktadır. Anne-babaların bebekleri için çaldıkları müzikler, kendi dinlediklerin farklıdır. Aynı zamanda, çocuklara özgü geleneksel şarkıları da söylemektedirler. Çocukların müziğe aktif karşılıklarının bilincindedirler. Şarkı söylediklerinde veya müzik dinlettiklerinde, bebeklerinin gülümseme, hareketlenme ve dikkat kesilme gibi aktif davranışlarını, uykuya dalma gibi pasif davranışlara göre daha sık görmektedirler. Müzik, anne-baba ve çocuk arasında önemli bir iletişim aracıdır. Anne-babalar, medyada çıkan klasik müzik haberlerinden etkilenebilmektedir. Ancak, bu haberlerin kendi uygulamaları açısından ne kadar etkili olduğu belirsizdir.

- Trion korteks modelinin geliştirilmesi, çok sayıda davranış bilimleri araştırmacısını müzik ve uzamsal (spatial) algının benzer sinirsel mekanizmaları kullandığı hipotezini test etmeye yönlendirmiştir. Rauscher, Shaw ve Ky (1993), kolej öğrencilerinin 10 dakika Mozart dinletildikten sonra uzamsal (spatial) iş testlerinde daha yüksek

puanlar aldıklarını göstermiştir. Uzamsal işlerin yerine getirilmesinde pasif olarak müzik dinlemenin etkilerinin 10–15 dakika kadar süren kısa dönemde olduğu görülmüştür.

- Rauscher, Shaw ve Ky (1995) ve Rauscher ve arkadaşları (1997) tarafından yapılan diğer araştırmalarda ise, erken yaşta müzikle uğraşmak ve uzun dönemli uzamsal görevlerin yerine getirilmesi arasında bir bağlantıyı keşfetmiştir. Rauscher ve arkadaşlarının (1997) araştırmasında 6 aylık deney süresi sonucunda, hem haftada iki kez 10–15 dakikalık keyboard (elektrikli piyano) eğitimi alan hem de günlük olarak 30 dakika grup olarak şarkı söyleme eğitimi gören okul öncesi çocuklar, uzamsal uslamlamayı araştıran nesne topluluğu testlerinde diğer üç kontrol grubuna göre daha yüksek sonuçlar elde etmiştir. Kontrol grupları, özel keyboard dersleri olmaksızın grup olarak şarkı söyleme dersleri alan, keyboard dersleri yerine bilgisayar dersi alan ve ek bir müzik ya da bilgisayar dersi almayan çocuklardan oluşturulmuştur.
- Bilhartz, Bruhn ve Olson (2000)'un “Erken Müzik Eğitiminin Çocukların Bilişsel Gelişimi Üzerindeki Etkileri” adlı araştırmalarına Texas'ta yaşayan 71 adet 4-5 yaşları arasındaki çocuk katılmıştır. Erkek- kız sayısı birbirine yakın ve çeşitli etnik ve ekonomik özelliklere sahip olanlar örneklem içine alınmıştır. 71 çocuğun 36'sı deney grubuna, 35'i de kontrol grubuna ayrılmıştır. Deney ve kontrol grubu ayrımları yapıldıktan sonra, çocukların ailelerinden veya çocukların bakımıyla ilgilenen kişilerden çocuklarla ilgili bir anketi cevaplamaları istenmiştir. Anket, çocuğun ve ailesinin geçmişi, doğum tarihi, okul öncesindeki dönemi, cinsiyeti, etnik kökeni, kardeş sayısı ve yaşları, anne-babalarının medeni durumu, işi, eğitim durumu ve ana dili hakkında soruları içermektedir. Anket, ebeveynlerin çocuklarının ilgileri, sağlık durumları, davranışları, müzik ilgileri, faaliyetleri ve gelecek planları hakkındaki 22 katılıyorum/katılmıyorum sorusunu da içermektedir.

Ailelerin hepsi bu anketi yanıtlamıştır. 71 katılımcı içerisinde, çocuklardan 12'sinin araştırma öncesinde Kindermusik (yaşa uyumlu müzikal dinleme, hareket ve şarkı söyleme becerilerini geliştirme programı) eğitimi aldıkları görülmüştür. Çocukların 9'u deney grubunda, 3'ü de kontrol grubunda yer almıştır. Müzikli deneysel uygulama öncesinde, 71 katılımcı Stanford-Binet (SB) alt-testlerinin dördüncü basımı ile MSA testine tabi tutulmuştur. SB testleri (Thorndike, Hagen ve Sattler, 1986a) yaygın kabul gören bir bilişsel beceriler ölçüm yöntemidir. Test geliştirmecilere göre, her bir SB alt-testi genel bilişsel becerilere katkıda bulunacak biçimde çeşitli becerileri ölçmektedir. Teste tabi tutulan beceri sayısını en yüksekte tutmak ve test süresini de en aza indirmek için SB alt-testlerinden bu yaş düzeyine uygun altı tanesi seçilmiştir. MSA, bu araştırma için ilk kez geliştirilmiş ve kullanılmıştır. MSA ; (a) sabit vuruş hızını yakalama, (b) ritmik örneklerin hatırlanması ve tekrar edilmesi, (c) vokal ses perdelerinin hatırlanması ve tekrar edilmesi, (d) glockenspiel (orkestra çanı) üzerinde çalınan tonlar arasındaki farkları fark edilebilmesi, becerilerinin ölçümünden oluşmaktadır. Kindermusik, 0-7 yaş arasındaki çocuklar için geliştirilmiş bir müzik ve hareket programıdır. Amacı, çocukların sesleri, hareketleri ve zihinleriyle dünyayı yaratıcı olarak keşfetmelerini sağlamaktır. Bu araştırmadaki yaş grubuna yönelik olarak, ses perdesini yakalamak, şarkı söylemek, ritm enstrümanları ve glockenspiel çalmak, temel ritmleri keşfetmek ve notaya dönüştürmek, sol anahtarlı portede notaları okumayı ve melodi yazmayı öğrenmek, beste yapmak ve hareketler aracılığıyla dengeyi ve koordinasyonu geliştirmek gibi faaliyetler kullanılmıştır. Program, ailenin de direkt katılımını desteklemektedir. Anne-babalar, 1. ve 16. derslerde müzik dersinin tamamına katılabilmiş ve diğer derslerin de son 15 dakikasında yer alabilmişlerdir. Derslerde yapılan faaliyetlerin evde tekrarlanmasını sağlayacak materyaller de çocuklara verilmiştir. Programın standart beklentilerinin yerine getirilmesinin ölçümü için,

eğitmenler çocukların ve anne-babaların katılımlarını ve ödevlerin yapılmasının haftalık kayıtlarını tutmuşlardır. Sıfır hipotezi, erken müzik eğitiminin, bilişsel, uzamsal-analitik ve müziksel becerilerde ölçülebilir bir gelişmeyi sağlamayacağını iddia etmektedir. Orijinal dizayn, bağımsız gözlemler testi (t-testi) ortalamalarının farklarını, SB ve MSA ön ve son testlerinin deney grubu üzerindeki etkilerini belirlemek için ve ANOVA prosedürlerinin de seçilen demografik değişkenlerin alt-test performansı üzerindeki etkilerini belirlemek için kullanılmasını içermektedir. MSA dizaynında, MSA sabit vuruş alt testinde, MSA ritmik örnek alt testinde ve MSA vokal ses perdesi alt testinde son test ve değişim (Δ) değerlerinin, deney grubunda kontrol grubuna göre önemli oranda yüksek olduğu görülmüştür. Deney grubunda yapılan çalışmalardan etkilenmeyen tek MSA alt testi, işitsel ayırım testi olmuştur. Ancak, eğitimlerin (çalışmaların) MSA skorları üzerindeki etkisi, tüm gelir gruplarında aynı şekilde gerçekleşmemiştir. Örneğin; düşük gelir grubunun çocuklarında deney grubu kontrol grubunu yalnızca ritmik örnek alt testinde geçmiştir. Orta düzey gelir grubu çocuklarında çalışmalar yalnızca vokal ses perdesi alt testinde yüksek skorları sağlamıştır. Müzik dersleri alan yüksek gelir grubunun çocukları ise, işitsel ayırım testi dışındaki bütün testlerde yüksek gelir grubundan olup da kontrol grubunda olan çocuklardan yüksek puanlar almışlardır. Bu bulgular, Kindermusik programına uygun bir eğitimin, küçük çocuklarda müziksel gelişimi sağladığını ve programa ne kadar çok uyulursa müziksel becerilerde o kadar çok gelişim görüleceğini göstermektedir. Bulgulardan, yüksek gelir grubunda olan çocuklara, düşük gelir grubundakilere göre daha fazla müzik eğitimi verilmiş olduğu da görülmektedir. Orta ve yüksek gelir grubundan deney grubu çocukların Boncuklu Hafıza Testleri skorlarında, kontrol grubundaki orta ve yüksek gelir grubundan çocuklara göre ciddi oranda artış saptanmıştır. Programa uyumun yüksek olmasının, tüm gelir gruplarından çocuklarda Boncuklu Hafıza Testleri skorlarında artışa

sebebi olduğu görülmüştür. Deney grubunun 30 hafta süresince, haftada 75 dakika, ebeveyn katımlı müzik programına tabi tutulduğu bu araştırmanın sonuçları, erken müzik eğitimi ile belirli müzik-dışı becerilerde bilişsel gelişim arasındaki bağı ortaya çıkarmaktadır. Yine bulgular, vokal olarak veya glockenspiel üzerinde müzik üretme eğitimi (kinestetik, işitsel ve görsel becerileri kullanan ve geliştiren dizisel eğitim) alan çocukların SB boncuklu hafıza testiyle ölçülen soyut usamlama görevlerini daha iyi yerine getirebileceklerini göstermektedir. SB sözel ve soyut usamlama ölçümlerinde program sonrası sonuçlarla programa ebeveyn katılımı düzeyleri arasında bulunan güçlü bağlar, ebeveyn faaliyetlerinin küçük çocukların bilişsel gelişiminde etkileyici bir faktör olduğunun altını çizmektedir.

- Zachopoulou, Tsapakidou ve Derri (2004)'nin "Gelişmeye Uygun Bir Müzik Ve Hareket Programının Motor Performansa Etkisi" adlı çalışmalarının amacı 4-6 yaş çocuklarda zıplama ve dinamik dengeyi geliştirmede, gelişmeye uygun müzik ve hareket programının ve gelişmeye uygun fiziksel eğitim programının etkilerini incelemek ve karşılaştırmaktır. 42 kız, 48 erkek, toplam 90 öğrenciden oluşan gruptan 50 öğrencilik deney grubu ile 2 ay süren bir müzik ve hareket programı, 40 kişilik kontrol grubu ile ise aynı zaman diliminde fiziksel eğitim programı uygulanmıştır. Sonuçlar, deney grubunun hem zıplama hem de dinamik denge konusunda ciddi gelişim gösterdiğini açığa çıkarmıştır. Araştırma bulgularına göre "Gelişmeye uygun bir müzik ve hareket programı okul öncesi çocuklarda zıplama ve dinamik dengeyi olumlu yönde etkiler." denilebilir.
- Brown, Sherrill ve Gench (1981), Dalcroze'un metodunu erken çocukluk eğitimine uygulanmasına odaklanmış ve tümleşik beden eğitimi/ müzik programının 4-6 yaş çocukların algısal-motor performansı üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Bu program ekonomi ve hareket duyarlılığı eğitimlerinde vücudun doğal ritmlerini geliştirmek

için tasarlanan ritmik egzersizlere dayanmaktadır. Deney grubu, 10 haftalık sürede 24 ritmik eğitim çalışması yapmış ve hareket araştırması programına tabi tutulan bir kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır. Bu program öz sınaama aktiviteleri ve oyun benzeri üretken içerik kullanılarak sunulmuştur. Bu çalışmanın sonuçları tümleşik beden eğitimi/ müzik programının, motor performansı artırmada hareket araştırmasından daha etkili olduğunu ortaya çıkarmış olup bu sonuçlar, Painter (1966)'ın temel motor becerilerin uygulanmasında ritmik eşliğin bunların öğrenilmesini kolaylaştırdığını gösteren araştırması ile uyum göstermektedir.

- Müzik Eğitimi Ve Çocuklarda Bilişsel Başarı (Şendurur ve Akgül Barış, 2002) adlı araştırma, müzik eğitiminin çocukların özellikle bilişsel başarıları üzerindeki etkisini ortaya koymak, genelde düşünüldüğü gibi müziğin sadece duygulara seslenmekle kalmayıp, duygular yoluyla akla seslendiğini, ayrıca her yaş grubundaki çocuğun bilişsel öğrenmelerinde de önemli ölçüde etkin bir rol oynadığını vurgulamak amacını taşımaktadır. Bu amaçla yurt dışında koynuyla ilgili yapılmış araştırmalar taranmış, bu araştırmaların ışığı altında Ankara Rıdvan-Binnaz Ege Anadolu Lisesi 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden toplam 26 öğrenci üzerinde mini bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada müzik eğitimi alan ve almayan 2 gruptan oluşan öğrencilerin, yıl sonunda tüm derslerden aldıkları not ortalamaları karşılaştırılmıştır. İki grubun yıl sonu not ortalamaları gruplanarak, gruplar arasında frekans ve yüzde dağılımları alınmış, sonuç olarak müzik eğitimi alan grubun tüm derslerden daha başarılı olduğu saptanmıştır. Araştırmada özetle; "(1) Müzik eğitimi bireyin bilişsel öğrenme yaşantıları açısından önemli bir değer taşımaktadır. (2) Özellikle çocuğun her seviyedeki okul yaşantıları boyunca verilecek doğru, bilinçli, sistematik bir müzik eğitimi onun bilişsel başarısında, bununla doğru orantılı olarak da öğrenim hayatı boyunca akademik başarısında olumlu etkiler yaratacaktır. (3) Bireyin çevreyi ve dünyayı tanımada, çevresindeki olayları sağlıklı ve

dengeli bir şekilde anlamada ve sentezlemede, ayrıca dikkat, algı, hafıza, içgörü gibi süreçleri en üst düzeyde kullanmada, müzik eğitiminin rolü ve etkililiği açıktır. (4) Çocuğun gelişim dönemlerinin her aşamasında doğru ve bilinçli bir müzik eğitimi verilmeli, çocuğun eğitiminde duysal eğitimin gerekliliği konusunda okul rehberlik servisleri, öğretmenler ve kitle iletişim araçları ile ebeveynler bilinçlendirilmelidir. (5) Aileden sonra çocuk üzerinde en etkili kurumlardan biri olan okullarda da, okul koroları, okul çalgı toplulukları gibi ders dışı müzik etkinliklerine sıklıkla yer verilmeli, seçim yapılmadan mümkün olduğunca çok çocuğun bu etkinliklerden yararlanması sağlanmalıdır. (6) İlköğretim ve Orta öğretim kurumlarında, müzik dersi ders saatleri arttırılmalı, bu kurumlarda görev yapan müzik öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri bu konuda bilinçlendirilmelidir. (7) Konuyla ilgili daha kapsamlı deneysel nitelikte araştırmalar yapılmalı, lisansüstü çalışmalarla bu araştırmalar desteklenmelidir.” görüşleri yer almaktadır.

- Gilbert (1980), motor becerilerin gelişimini inceleyen ve bu amaçla Motor Müzik Becerileri Testi’ni geliştirdiği bir araştırmasında 3–6 yaş arası 808 çocuğu test etmiş ve çalışma sonunda her bir yaş düzeyinde performans bulgularının aritmetik ortalamasında artış olduğunu saptamıştır(Aktaran, Pratt, 1997).
- Sergeant (1969), çocuklarda müzikal gelişim üzerine yaptığı bir araştırmada şu önemli bulguyu elde etmiştir: “Çalgı eğitimine 7 yaşından önce başlamış olan profesyonel müzisyenlerin büyük çoğunluğu mükemmel işitme yeteneğine sahip olmuşlardır.” Bu çalışmayı temel alan İngiliz araştırmacılar Sergeant ve Roche (1973) müzikal biçim, aralıklar ve tonalite alanlarındaki kavramsal işlerliğin yaşla birlikte artacağı; çünkü yine yaşın ilerlemesine bağlı olarak işittiğini algılamaya verilen dikkatin azalacağı varsayımını ortaya atmışlardır. Sergeant ve Roche’un araştırma bulguları bu

varsayımlarını desteklemiş ve çalışmalarının sonucunda şu görüşü önemle vurgulamışlardır: “Çocuklarda “kritik dönem” olarak adlandırılan doğal gelişim sürecinde dış dünyadan gelen her bilgi farkında olmaksızın edinilir, bu dönem sonundaysa her yeni bilgi bilinçli olarak öğrenilmeye başlanır. Edinimin yerini öğrenmenin aldığı gelişim dönemine geçmeden önce; yani işitsel algılamanın yerini daha üst düzey bir gelişim süreci olan kavramsal düşünme almadan önce, çocuklarda “**kritik dönem**” olarak adlandırılan doğal gelişim evresinde çalgı eğitimine ağırlık verilmelidir” (Pratt, 1997).

- Amerikalı araştırmacılar McDonald ve Ramsey (1979), Sergeant ve Roche’un araştırmasını aynı yöntemleri kullanarak tekrar etmişler ve kavramsal işlerlik 2-6 yaş arasında dikkate değer ölçüde artsa da, işittiğini algılamaya verilen dikkatle yaş arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varmışlardır. McDonald ve Ramsey, aynı yöntemin kullanıldığı iki çalışmanın sonuçları arasında ortaya çıkan bu tutarsızlığın değerlendirme aşamasındaki farklı uygulamalardan kaynaklanmış olabileceğini belirtmişlerdir. Çünkü İngilizlerin yaptığı araştırma yarım ses içerisindeki kaymaları doğru kabul ederken, Amerikalıların yaptığı çalışmada sadece tam sesler doğru kabul edilmiştir. Ramsey (1983) daha detaylı bir araştırma yaparak okul öncesi çocuklarda melodik algılamayı incelemiştir. Tıpkı Sergeant ve Roche’un araştırmasında olduğu gibi, melodik algılayışta (özellikle de melodik ritm, melodik çerçeve ve melodik aralık açısından) yaşın önemli bir etken olduğu; bununla birlikte, mutlak işitme (absolute pitch) yeteneğinde yaşın hiçbir belirgin ve anlamlı etkisi olmadığı sonucuna varmıştır (Pratt, 1997). Melodik algılama üzerine yapılan çalışmada Ramsey (1983), çocuğun şarkı söylemedeki yeterliliğinin melodik algılayış yeteneğini doğrudan etkilediğini bulmuştur(Pratt, 1997). Amerika’da yapılan çalışmalar işitsel gelişim sürecinde bir değişiklik dönemi olduğu varsayımını desteklemezken, doğal gelişimin önemi üzerinde durmuş ve tıpkı McDonald ve Ramsey’in yorumunda olduğu

gibi “okul öncesi dönemde doğru seslerle şarkı söylemenin, kullanılabilir bir ses aralığını geliştirebilmenin ve melodik anlamda temel kavramları geliştirmenin” (McDonald ve Ramsey, 1979:10) önemini vurgulamışlardır. McDonald ve Ramsey’e göre araştırma bulgularının öğretmenler tarafından uygulanma süreci son derece önemlidir. Doğal gelişim çocuğun müzikal gelişimindeki en önemli etken olduğu için, öğretmen bu gelişimin ilerleme süreci konusunda bilinçli olmalıdır; yani müzikal etkinlikler ve çalışmalar, çocuğun zaten doğal olarak gelişmekte olan becerilerine uygun, bu becerileri geliştirecek ve çok daha ileri düzeye taşıyacak biçimde planlanmalıdır (Pratt, 1997).

- Başka bir araştırma, test edilen 3 yaş çocuklarının %43’ünün ses aralıkları kavramını, %36’sının ise melodik çerçeve kavramını anlayabildiklerini ortaya koymuştur (Scott, 1979:91). 4 ve 5 yaşlarında bu kavramların anlaşılabilme oranında Tablo-1’de görüldüğü gibi bir artış gözlenmektedir:

Tablo-1. Ses perdeleri ve melodik kavramları anladığını gösteren çocukların yaşlara göre oranları.

	3 yaş	4–5 yaş
Ses perdesi	%43	%82
Melodik çerçeve	%36	%56
Aralık boyutu	%0	%55

Kaynak: Scott, 1979:91

Kavramları anlamadaki gelişimlerine rağmen, sözler olmadan sadece enstrümanla çalındığında, dört yaş çocuklarından sadece %40’ı önceden bildikleri bir şarkıyı tanıyabilmişlerdir. Bu oran 5 yaş çocuklarında %75’e çıkmış, ancak test edilen 5 yaş çocuklarından sadece dördte biri bildikleri bir şarkı farklı sözlerle sunulduğunda o şarkıyı tanıyamamışlardır (Pratt, 1997).

- Pfloderer (1964) “melodiyi akılda tutma” (melodiyi değişikliklerden etkilenmeden sürekli olarak algılayabilme) üzerine bir çalışma yapmış ve özellikle de bunun müzikal düşünmenin geliştirilmesine olan etkisini araştırmıştır. Pfloderer’e (1964:255) göre; çocuk anlık algılamalarını kullanmak üzere sınırlandırıldığı sürece, işitsel dünyasını ortaya koymak için geliştirmekte olduğu yapısal çerçeve de sınırlandırılmış olacaktır. 5-8 yaş arası çocukların melodileri algılama yeteneği üzerine çalışan Pfloderer’in araştırma bulguları Tablo-2’de gösterilmektedir:

Tablo-2. Melodi ve tonal kalıpları aklında tutabilen çocukların oranı

	5 yaş	8 yaş
Tonal kalıplar transpoze edildiğinde melodi hatırlandı	%63	%76
Süre değiştirildiğinde melodi hatırlandı	%50	%94
Eşlik armonisi ve eşlik ritmi değiştirildiğinde melodi hatırlandı	%50	%56

Kaynak: Pfloderer, 1964: 263–265

Ayrıca Pfloderer, birçok durumda doğru çözümlere çocukların el çırpma, ayak vurma, sayma gibi etkinliklerinin eklenmesiyle ulaşıldığını belirtmiş ve çocukların müzik yaratım sürecinde etkin olarak yer almasının önemini vurgulamıştır (Pratt, 1997).

- Miller (1986) müzik yaratım sürecinde etkin olarak yer alma şansı verilen 3, 4 ve 5 yaş çocuklarının tepkileri üzerine bir çalışma yapmıştır. Deneklere melodik ve melodik olmayan çalgılar, çeşitli kasetler ve öğretmenlerinin deneklerin istediği şarkıları çalacağı bir kasetçalar verilmiştir. Çocuklara “gruplar halinde ya da yalnız başlarına seçtikleri herhangi bir enstrümanı çalmaları, enstrümanları ve materyalleri paylaşmaları, sessizce müzik yapmaları” söylenmiştir

(Miller, 1986:5). Çalışma sonunda Miller, 3 ve 4 yaş çocuklarının ses aralıklarını ayırt edebilme, seslerin yönünü sıralayabilme ve bunu melodik enstrümanlarla birleştirebilme yeteneklerinin 5 yaşındakiler kadar gelişmediğini görmüştür. 5 yaşındaki çocuklara çalgılarla özgürce uğraşabilmeleri ve onları keşfedebilmeleri için zaman verildiğinde, ses aralığı ve melodik çerçeve kavramlarını anlayabildiklerini göstermişler ve ksilofonla sıralı diyatonik ve kromatik notalar çalmışlardır (Miller, 1986:9). 4 ve 5 yaşındakilere söyledikleri şarkılara eşlik yapabilmeleri için ksilofon, rezonatör ziller ve otoharp verilirken, 3 yaşındakiler ritm çubukları, zil (simbal) ya da diğer melodik olmayan enstrümanları kullanmışlardır (Miller, 1986:10).

- Young, Davis ve Schoen (1996) tarafından yapılan, Commonwealth Fund Küçük Çocukları Olan Anne-Babalar Araştırması; Temmuz 1995-Ocak 1996 arasında Michigan'da ulus genelini temsil edebilecek üç yaşından küçük çocuklu 2017 tane anne-baba ile 26 dakikalık telefon görüşmesi yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmaya göre, yürürlükte olan sağlık sistemi ailelerin bebekleri için doğru bir başlangıç yapma fırsatlarını gözden kaçırmaktadır. Hastaneden erken ayrılma, aileleri yeni doğan bebeklerinin gereksinimleriyle yalnız başına bırakmaktadır. Anne ve çocuğu doğumdan bir- iki gün sonra hastaneden taburcu etme alışkanlığı, yeni anne- babaların yeni doğan bakımı hakkında bilgi sahibi olmalarını engellemektedir. Doğum sonrasında hemşirelerin evlere takip edici ziyaretlerde bulunması beş vakadan yalnızca birinde görülebilmektedir. Bu sebeplerden dolayı ebeveynlerin bebeğin beyin gelişimini destekleme fırsatlarını kaçırıyor olduklarını öne süren araştırmacılar; okuma, fotoğraflar gösterme ve müzik dinletme gibi faaliyetlerin ilk aylardan başlayarak yararlı olduğu şeklindeki araştırma sonuçlarına karşın, 5 ebeveynden yalnızca ikisi çocuğuna her gün kitap okuyor sonucuna varmışlardır. Diğer bilimsel araştırmalarda da ortaya çıkan "Beyin gelişiminin üç yaşa kadar çok hızlı gerçekleştiği ve ebeveynlerin, okuma, şarkı söyleme gibi faaliyetlerinin çocukların

sağlıklı gelişimine etki edebileceği” düşüncesini destekleyen araştırmada; “(1) Çocuklarına bir şeyleri nasıl öğretebilecekleri hakkında doktorlarına danışan ebeveynler, günlük olarak çocuklarına kitap okumaya daha yatkın hale gelmektedir (%47), (2) Günümüz dünyasında çocuk yetiştirmek stresli olabilir- özellikle de çocuk büyüdükçe ve ebeveynler aile ve iş sorumluluklarını dengelemeye başladıkça bu stres daha da artar. Düzenli ve rutin faaliyetler, çocuğun sağlıklı sosyal ve davranışsal gelişimi açısından önemlidir. Ne yazık ki, ebeveynlerin yalnızca %51’inin düzenli yemek ve uyku rutinleri bulunmaktadır, (3) Annelik depresyonu (maternal depresyon), annelerin bebekleriyle düzgün etkileşimde bulunmasını engeller, (4) Aileler üzerindeki finansal baskılar, bebeklerine yeterli oranda bakım sağlama becerilerini de olumsuz etkilemektedir ve (5) Birçok anne-baba, ebeveynliğin getirdiği sorumluluklara hazırlıklı değildir. (6) Tüm doğumların üçte biri planlanmadan gerçekleşmiştir.” sonuçlarına ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, 3-6 Yaş arası çocukları olan anne-babaların çocukları ile kurdukları müziksel iletişimlerin boyutlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirmektir. Bu bölümde ölçek geliştirme ile ilgili süreç ve açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel tarama modelindedir. Konu ile ilgili literatür taranarak ve uzman kişilerle görüşme yapılarak teorik alt yapı oluşturulmuştur. Bu çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi toplama formu kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Gurubu

Anne-babaların **3-6 yaş arası çocuklarıyla kurdukları müziksel iletişimin boyutlarının belirlenebilmesi bakımından** ölçme aracı oluşturmak amacıyla, öncelikle araştırma modelinde öne sürülen ilişkilerin belirlenmesi için görüşme yöntemi uygulanmış ve literatür taraması yapılmıştır.

3-6 yaş arası çocuğu olan 5 anne ve 4 baba ile yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile ölçekte yer alacak ifadelerin belirlenmesine çalışılmıştır.

Görüşmelerden elde edilen sonuçlardan ölçekte yer alacak ifadeler yazılmış, uzman görüşleri ile son halini alan ölçme aracı pilot çalışma için

hazır hale getirilmiş ve çalışma grubuna uygulanmıştır.

Çalışma gurubu, okul öncesi eğitim veren kurumlarda eğitim almaya devam eden çocukların anne-babalarına hazırlanan ölçme aracı bir tane anne ve bir tane baba için olmak üzere bir zarf içerisine konularak anne-babalara ulaştırılmaya çalışılmıştır. Okul yönetimlerinden bu çalışmayı, uygulamayı kabul eden okullar seçilmiştir. Araştırmada, anketleri yanıtlamaya istekli olan anne-babalar yer almıştır.

Faktör analizi yapılması düşünülen ölçeklerde örneklem sayısı, ölçeğin içerdiği madde sayısı ile ilişkilidir. Tinsley ve Tinsley (1987), her madde için 5-10 örneklem sayısı oranının uygun olacağını belirtmişlerdir. Bunun yanında Comrey (1988), 40 maddeyi geçmeyen ölçeklere faktör analizi uygulamak için, örneklem sayısının 200 olmasının uygun olacağını vurgulamıştır. Aynı makalede Comrey (1973), 100 örneklem sayısının "zayıf", 200 örneklem sayısının "uygun", 300 örneklem sayısının "iyi", 500 örneklem sayısının "çok iyi", 1000 örneklem sayısının mükemmel olduğu, şeklinde bir sınıflama yapmıştır (Dewellis, 1991:17-25).

Bu çalışma için 1600 ölçme aracı hazırlanmıştır.

3.2.1. Çalışma Grubunun Özellikleri İle İlgili Bulgular

3-6 yaş çocukları olan anne-babaların özellikleri ile ilgili olarak elde edilen bilgiler bu bölümde yer almaktadır.

Çalışma grubunun 592'i bayarlardan (%53,3), 518'i erkeklerden (%46,7) oluşmaktadır. Yaş gruplarına göre bakıldığında ise, (23 alt yaş sınırı) 25 yaş altında 17 kişi (% 1,5), 25-34 yaş grubu 565 kişi (%50,90), 35-44 yaş grubu 448 kişi (%40,40), 45 yaş üstü (üst sınır 52) 28 kişi (%2,5)'dir. Çalışma grubuna medeni durumlarına göre bakıldığında ise, 1096'sı evli (%98,74), 14'ü bekâr (%1,26) anne-babalardan oluştuğu görülmektedir. Eğitim

durumlarına açısından bakıldığında anne-babaların 327'sinin (%29) ilköğretim mezunu, 366'sının (%33) lise mezunu, 149'unun (%13,4) üniversite (önlisans) mezunu, 231'inin (%20,8) üniversite (lisans) mezunu, 19'unun (%1,7) yüksek lisans mezunu ve 14'ünün (%1,3) doktora mezunu oldukları görülmektedir.

Bu çalışmada Bolu İlinde yaşayan 1110 anne-baba yer almıştır (Tablo-3).

Tablo-3. Çalışma Grubu İçin Anne-Babaların Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Bayan	592	53,3
Erkek	518	46,7
Toplam	1110	100
Yaş	f	%
25 Yaş Altı (Alt Sınırı 23 Yaş)	17	1,50
25-34 Yaş Grubu	565	50,90
35-44 Yaş Grubu	448	40,40
45 Yaş Üstü (52 Yaş)	28	2,50
Yanıtlanan Toplam	1058	95,30
Yanıtlamayan	52	4,70
Toplam	1110	100
Medeni Durum	f	%
Evli	1096	98,74
Bekar (Boşanmış veya diğer nedenler)	14	1,26
Toplam	1110	100
Eğitim	f	%
İlköğretim	327	29,46
Lise	366	32,97
Üniversite (Ön Lisans)	149	13,42
Üniversite (Lisans)	231	20,81
Yüksek Lisans	19	1,71
Doktora	14	1,26
Yanıtlanan Toplam	1106	99,64
Yanıtlamayan	4	0,36
Toplam	1110	100,00

Bu araştırmaya katılan anne-babaların 686'sı (%61,80) sürekli ve düzenli bir işe sahipler ve çalışmayan anne-baba sayısı ise 361'dir (%32,52) (Tablo-4).

Tablo-4. Anne-Babaların Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı

Çalışma Durumu	f	%
Tam Zamanlı	686	61,80
Yarı Zamanlı (PartTime)	56	5,05
Çalışmıyor	361	32,52
Yanıtlanan Toplam	1103	99,37
Yanıtlamayan	7	0,63
Toplam	1110	100,00

Anne-babaların gelir durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında 346'sı (%31,17) 1000 TL'nin altında ve 347'sinin ise (%31,26) 1001-2000 TL arasında gelire sahip olduğu görülmektedir (Tablo-5).

Tablo-5. Anne-Babaların Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

Gelir	f	%
1000 TL Altında	346	31,17
1001-2000 TL	347	31,26
2001-3000 TL	155	13,96
3001-4000 TL	88	7,93
4001 TL Üzerinde	43	3,87
Yanıtlanan Toplam	979	88,20
Yanıtlamayan	131	11,80
Toplam	1.110	100,00

Anne-babaların 993'ünün (%89,46) 3-6 yaş aralığında 1 çocukları olduğu görülmektedir. 8 anne-babanın ise 3 çocuğu (%0,72) bulunmakta, bu grupta ikiz çocukları olanlar yer almaktadır (Tablo-6).

Tablo-6. Anne-Babaların 3-6 Yaş Arası Çocuk Sayılarına Göre Dağılımı

Kaç Çocuk	f	%
1 Çocuk	993	89,46
2 Çocuk	109	9,82
3 Çocuk	8	0,72
Toplam	1.110	100,00

Anne-babaların 3-6 yaş arasındaki çocuklarının kaçınıcı çocuk olduklarına göre dağılımlarına bakıldığında, 545'inin (%49,10) ikinci çocukları olduğu görülmektedir. 411'inin (%37,03) ise ilk çocukları olduğu görülmektedir (Tablo-7).

Tablo-7. Anne-Babaların 3-6 Yaş Arası Çocuklarının Kaçınıcı Çocukları Olduklarına Göre Dağılımı

Kaçınıcı Çocuk	f	%
1. Çocuk	411	37,03
2. Çocuk	545	49,10
3. Çocuk	122	10,99
4. Çocuk	30	2,70
5. Çocuk	2	0,18
Toplam	1.110	100,00

Anne-babaların 3-6 yaş çocuklarının yaşlarına göre dağılımlarında bakıldığında 527'sinin (%47,48) 6 yaşında ve 110'unun ise (%9,91) 3 yaşında olduğu görülmektedir (Tablo-8)

Tablo-8. Anne-Babaların 3-6 Yaş Arası Çocuklarının Yaşlarına Göre Dağılımı

Çocuğun Yaşı	f	%
3 Yaş	110	9,91
4 Yaş	191	17,21
5 Yaş	282	25,41
6 Yaş	527	47,48
Toplam	1.110	100,00

Anne-Babaların 3-6 Yaş arası çocuklarının cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında 571'inin (%51,44) Erkek ve 539'unun ise (%48,56) Kız çocuklardan oluştuğu görülmektedir (Tablo-9).

Tablo-9. Anne-Babaların 3-6 Yaş Arası Çocuklarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Çocuğun Cinsiyeti	f	%
Erkek	571	51,44
Kız	539	48,56
Toplam	1.110	100,00

Çalışma grubunun ailedeki kişi sayılarına göre dağılımlarına bakıldığında 565 aile (%50,90) dört kişiden oluşan üye sayısına sahiptir ve ayrıntılar Tablo-10'da sunulmuştur.

Tablo-10. Çalışma Grubunun Ailedeki Kişi Sayılarına Göre Dağılımı

Ailedeki Kişi Sayısı	f	%
İki Kişi	3	0,27
Üç Kişi	220	19,82
Dört Kişi	565	50,90
Beş Kişi	204	18,38
Altı Kişi	83	7,48
Yedi ve Üzeri Kişi	35	3,15
Toplam	1.110	100,00

3.3. Veri Toplama Aracı

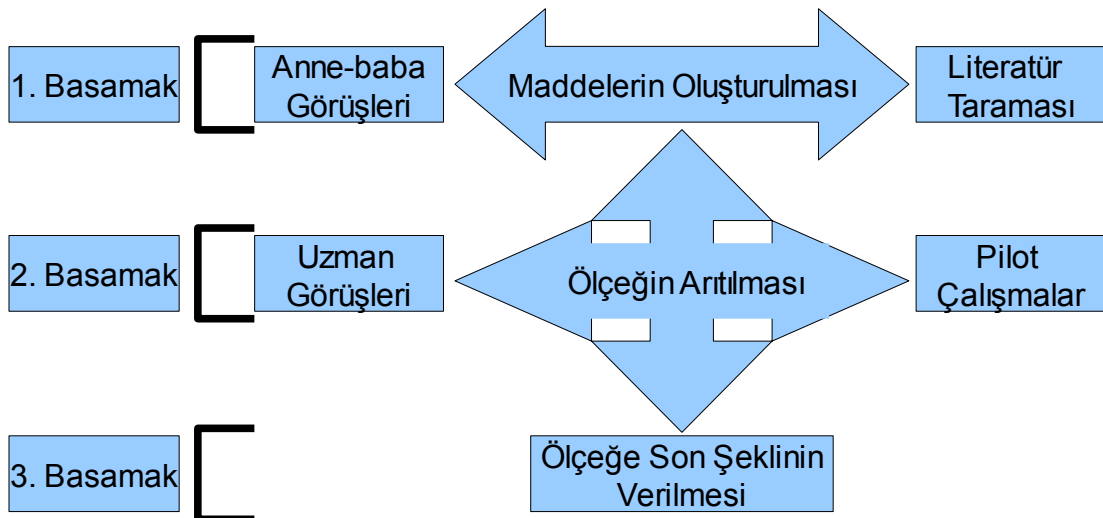
Verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından bir ölçek geliştirilmiştir. Veri toplama aracı geliştirme süreci ayrıntılı olarak bu bölümde ele alınmıştır.

3.3.1. Ölçek Geliştirme Süreci

Ölçek geliştirme sürecinin ele alındığı çalışmalarda ortak olan aşamalar bulunmaktadır. Bu aşamalar (Tavşancıl, 2006);

1. Ölçekte yer alacak ifadelerin yazılması ve ön inceleme,
2. Ölçeğin deneme formunun hazırlanması ve uygulanması,
3. Deneme uygulamasından elde edilen verilerin işlenmesi, analizi ve nihai ölçek formunun oluşturulması'dır.

Ölçek geliştirmek amacıyla bir çalışma planı hazırlanarak ve ölçek gelişim basamakları Şekil-1'de gösterildiği gibi özetlenerek tanımlanmıştır.

Şekil-1. Ölçek Gelişim Süreci Temel İlke ve Basamakları Akım Şeması

1. Basamak. Maddelerin Oluşturulması: Ölçek geliştirme sürecinin birinci basamağını oluşturan “maddelerin oluşturulması” amacına yönelik yapılan çalışmalar iki ana konudan oluşmaktadır.

A) Literatür taraması: Ölçeğin maddelerinin geliştirilmesinde ilk önce anne-babaların 3–6 yaş arası çocuklarıyla kurdukları müziksel iletişimin boyutlarının belirlemeye veya ölçmeye ilişkin bir çalışma olup olmadığı araştırılmıştır. Konu ile ilgili olabilecek ölçek ve modeller taranmıştır. Yapılan tarama sonucunda konu ile doğrudan ilgili herhangi bir ölçeğe veya modele rastlanmamıştır. Ancak müziksel iletişimi ele alan çalışmalardan ve aşağıda belirtilen diğer çalışmalardan yararlanılarak ölçekte kullanılmak üzere madde havuzu oluşturulmuştur.

1. CUSTODERO, Lori A.-Pia Rebello Britto, Jeanne Brooks-Gunn, “Müziksel Yaşamlar: Amerikalı Anne-Babalar Ve Küçük Çocuklarının Toplu Portresi”, (Çev: Ertan Metin), **Applied Developmental Psychology** 24 (2003) 553–572

2. UÇAN, Ali. **İnsan Ve Müzik, İnsan Ve Sanat Eğitimi**. Ankara: Evrensel Müzikevi. Eylül 2005.

3. TEZBAŞARAN, A. Ata. “Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu,”. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları. 1996.

4. TAVŞANCIL, E. **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**. Ankara: 3. baskı. Nobel Yayınları, 2006.

5. YILDIRIM A., Şimşek H. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Ankara: Genişletilmiş 5. Baskı. Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., 2005.

Bir sonraki aşamada, ölçeği oluşturan maddeler Fox (1969)'un önerileri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Fox (1969)'a göre;

(1) Ölçeği oluşturan maddelerin uzunluğu ve sayısı, deneklerin en kısa zamanda bu ölçeği tamamlamasına elverişli olmalı; (2) Ölçekteki maddeler öyle biçimlendirilmeli ki, deneklerin minimum derecede yazı yazmalarına imkân tanınmalı; (3) Ölçek öncesinde hazırlanan yönerge bölümü çok itinalı hazırlanmalı ki, bu bölüm deneklere çalışmanın amacını ve verilerin ne şekilde kullanılacağını açıklamalıdır; (4) Son olarak, deneklere çalışmanın sonuçlarını eğer isterlerse öğrenebilmeleri seçeneğinin sunulması bilgi alışverişinin tek yönden ziyade çift yönlü olmasına dikkat edilmelidir.

Yukarıda sıralanan bütün bu işlemler tamamlandığında, 51 maddeden oluşan Likert tipi ölçeğin ilk biçimi ortaya çıkmıştır.

B) Anne-Babalarla Yapılan Görüşmeler: Anne-babaların 3–6 yaş arası çocuklarıyla kurdukları müziksel iletişimlerin boyutlarını ortaya koyacak ölçme aracını geliştirmek amacıyla yapılan görüşmelerde, daha önce hazırlanan yarı-yapılandırılmış “görüşme formu” kullanılmıştır (Ek-A). Anne-babalara çocuklarının bulunduğu yaş dönemi göz önünde bulundurularak günlük yaşantıları ve çocukları ile geçirdikleri zamanı anlatmaları istenmiştir.

Yapılan görüşmeler sonunda elde edilen veriler ve daha önceden oluşturulan maddeler karşılaştırılmış ve büyük oranda örtüştüğü görülmüştür.

Aşağıda yapılan görüşmeler ve çözümleri yer almaktadır.

3.3.2. Görüşme Sonuçları

“Anne-babaların 3–6 yaş arası çocukları ile kurdukları müziksel iletişimlerin boyutlarının belirlenmesi” amacı ile görüşmeler yapılan 9 katılımcının profillerine yönelik bilgiler aşağıda verilmiştir.

Araştırmaya katılan anne-babaların, cinsiyetleri, eğitim durumları ve çocuk sayıları ile ilgili bilgiler, isim belirtilmeden Tablo-11’de gösterilmiştir.

Tablo-11. Araştırmaya Katılan Anne-Babaların, Cinsiyetleri, Eğitim Durumları ve Çocuk Sayıları

KATILIMCILAR	CİNSİYET	EĞİTİM DURUMU	ÇOCUK SAYISI	ÇOCUK CİNSİYETİ
Katılımcı 1	K	Yüksek Lisans	2	E, E
Katılımcı 2	E	Yüksek Lisans	2	E, E
Katılımcı 3	K	Lisans	2	K,K
Katılımcı 4	E	Yüksek Lisans	2	K,K
Katılımcı 5	K	Yüksek Lisans	1	K
Katılımcı 6	E	Yüksek Lisans	1	K
Katılımcı 7	K	Lisans	1	E
Katılımcı 8	E	Lisans	1	E
Katılımcı 9	K	Lisans	1	K

Anne-babaların 3–6 Yaş Arası Çocukları İle Kurdukları Müziksel İletişimin Boyutlarının Belirlenmesine Yönelik Görüşleri

Anne-babaların 3–6 yaş arası çocukları ile kurdukları müziksel iletişimin boyutlarının belirlenebilmesi için hazırlanacak olan ölçme aracının oluşturulması sırasında amaca uygun ve geçerli bir ölçme aracı ortaya çıkarmada kullanılmak üzere, anne-babaların günlük yaşantılarında çocukları ile ilişkilerini özellikle müzik ile ilişkili olabilecekleri göz önünde bulundurarak açıklamaları ve anlatmaları istenmiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, Tablo-12'de sunulmuştur.

Tablo-12. Anne-babaların 3–6 Yaş Arası Çocukları İle Kurdukları Müziksel İletişimin Boyutlarının Belirlenmesine Yönelik Görüşleri İle İlgili İfadeleri.

	Müziksel İletişim	Kodlar
M Ü Z İ K S E L L İ L E T İ Ş İ M	<p>Öncelikle iletişim denildiğinde aklıma ilk olarak benim söylediğim herhangi bir şeyin karşımdaki kişi tarafından doğru anlaşılması gelir. Ben, bir müzik eseri dinlediğimde çok yoğun duygular hissediyorsam, aslında bir şekilde o müzik eserini besteleyen kişi ile de iletişime geçmiş oluyorum ve bu benim çok yoğun duygular hissettiğim yani beğendiğim müzik eserlerini kendi algıladığım şekillerde yorumladığımda da, eğer çocuklarım da benimle ise onlarla da bu müzik eseri aracılığıyla iletişime geçmiş oluyorum. Ama müzikle iletişim, çocuklarım olmadan önce hiç aklıma gelmemişti. Çocuklarım olduktan sonra olabildiğince müzikle iletişim kurmaya başladım. Mesela büyük oğlum küçükken Macar danslarını dinlemeyi çok severdi. Arabada giderken özellikle babasına "Baba benim sevdiğim müzikleri açsana." derdi ve uzun süre Macar danslarını severek dinledi. Yine büyük oğlumla müzik dinlerken evdeki müzik aletleri ile ritmsel çalışmalar yapardık. Müzik eşliğinde dans ederken en sinirli anlarında bile olsa mutlu olduklarını gözlemledim. Küçük oğlum ise dedesinin bağlama çalmasını dinlemeyi çok sever. Ama müziği bildiğinden değil belki dedesi ile vakit geçirmeyi sevdiğinden olabilir. Büyük oğlumla konserlere gideriz. büyük oğlum kreşe gidiyor ama evde bize öğrendiği hiçbir şeyi söylemiyor. Ama iki oğlum da ben evde şarkı söylerken beni susturmaya çalışırlardı. Ben evde ne dinlersem çocuklarım da onları severek dinliyorlar. Müzikle uğraşmama rağmen çocuklarımı müzik yapmaları veya belirli bir tür müziği dinlemeleri açılarından hiç zorlamadım. Benim yaptığım besteleri birlikte söylüyoruz. Birinci çocuğumun müzikle iletişim kurma açısından daha şanslı olduğunu düşünüyorum çünkü ikinci çocuk olduğunda ilgi azalıyor.</p>	<p>- çocuğun istekleri</p> <p>- evde müzik aletlerinin bulunması</p> <p>- müzikle dans-oyun oynama</p> <p>- çocuğun sakin ve huzurlu olması</p> <p>- gerçek müzik aletlerine karşı ilgi</p> <p>- anne-babanın dinlediği müziklerin çocuklar tarafından da dinleniyor olması</p> <p>- müzik dinletme (dinlemeleri) konusunda dayatmacı olmama</p>

Tablo-12'nin devamı 1.

M Ü Z İ K S E L İ L E T İ Ş İ M	<p>Bir de kız çocuğu olsalardı sanırım daha çok müzikli iletişim kurabilirdik. Çünkü kız çocukları müziğe çok daha ilgili bence. Şu anda çok fazla vakit bulamıyorum işim çok fazla vaktimi aldığı ve iki çocuğum olduğu için enerjim çok çabuk tükeniyor. Oyun oynarlarken müzik dinletemiyorum çünkü küçük oğlum ses kaynağını bulup kurcalamaya başlıyor. küçük oğlum kendini müzikle daha iyi ifade edebiliyor. büyük oğlum doğduğunda çok fazla ninni söyledim ama küçük oğlum şarkı söylememi hiç istemedi. büyük oğlum daha farklı bir anaokulunda olsaydı ya da müzik eğitimini okulda da uzman kişilerden alsaydı çok farklı olabilirdi. Mesela Bolu'da neden bir çocuk korosu yok? Olsaydı büyük oğlumu göndermek isterdim. Ekonomik durumumuz daha iyi olsaydı belki de çocuklarımla ilgili isteklerine daha fazla karşılık verebilirdim. Mesela sizinle konuştuktan sonra ben her gece çocuklarımla uyuturken hikâyeye okuduktan sonra bir tane de ninni söyleyeceğim.</p> <p>(Katılımcı-1, kendisinin böyle bir araştırma yapması durumunda anne-babalara aşağıdaki sorulara benzer sorular sorabileceğini ifade etti.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çocuklarınız hangi tip müzikleri dinlemekten hoşlanır? • Çocuklarınız şarkı söylemeyi seviyor mu? • Çocuklarınız sizin şarkı söylemenizi istiyor mu? • Çocuklarınızın bir müzik aletine ilgisi var mı? • Sizin bir müzik aletine ilginiz var mı? • Siz zamanında müzik eğitimi aldınız mı? • Sizce müzik eğitimi çocuğunuzun diğer eğitimsel faaliyetlerine katkı sağlar mı? • Çocuğunuzun ileride müzikle ilgili bir alan seçmesini ister misiniz? <p>Katılımcı-1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - çeşitli (farklı tarzda) müzik eserlerinin dinlenilmesi - ebeynlerin müzikle olan ilişkileri (solist olma, korist olma, müzik aleti çalma) - ilk ya da ikinci çocuk olma - çocukların cinsiyetleri - iş yaşantısı -ebeveynlerin çalışma durumları - yaşanan çevre - ekonomik durum - eğitim - uzman kişilerden yardım - destek - çeşitlilik - ilgi - gelişim
--	--	--

Tablo-12'nin devamı 2.

M		
Ü		
Z		
i	Müzikle iletişim eşimin hamileliği aşamasında klasik müzik dinletmek dışında hiç aklıma gelmemişti. Ama şimdi düşündüğümde küçük oğlum çocuk dizilerinin müziklerini –özellikle “Bez Bebek” dizisinin-, “Kavak Yelleri” adlı dizinin müziğini, reklâmların müziklerini severek dinler, hatta yemekten kalkıp televizyonun başına gelip dinlediği olmuştur, demek ki müziği iletişimimizde çok daha fazla kullansaydık belki de daha iyi olabilirdi. Büyük oğlum arabada giderken özellikle müziği seçer öyle dinlerdi. Oyun oynarken müzik dinlediğinde daha aktif oluyorlar. Eşimle de müzik zevklerimiz uyuştğu için çocuklar müzik seçiminde çok fazla zorluk çekmediler. Büyük oğlum küçükken ben bir şarkıya başladığımda devamını -muntazam bir şekilde getirirdi. Ben küçükken müzikle ilgilenmek istedim hatta bağlama çalmak istemişim fakat ailemin ekonomik durumu sebebiyle herhangi bir şey yapamadım. Eşim bu konuda çok şanslı çünkü dedesi müzik öğretmeni olmadığı halde çok güzel keman çalarmış, babası ve amcası müzikle ilgili. Çocuklarımla şanslı olduğunu düşünüyorum çünkü aile fertleri dışında dedeleri, teyzesi ve yengesi de çocuklarımla müzikle iletişim kuruyorlar.	
K		
S		
E		
L		
i		
L		
E		
T		
i		
Ş		
i		
M		

- müzik dinleme araçları

- seçici olmak

- eşlerin müzik zevkleri

- destek

Tablo-12'nin devamı 3.

M Ü Z i K S E L i L E T i Ş i M	<p>Büyük kızımı müzik hep sakinleştirmiştir, yine küçükken konuşmalarımızı müzikli sözcüklerle yapardık, kendi kendine şarkılar uydurur onları söylerdi, özellikle uyku zamanlarında biraz daha büyüdüğünde sevdiği şarkı veya türküleri isterdi, müzik eseri duyduğunda kalkıp oynamaya veya eşlik etmeye çalışırdı. Büyük kızım şimdi anaokuluna gidiyor ama kendine çok fazla bir şey kattığını sanmıyorum çünkü çocukça bulmuş ve ciddiye almamış olabilir diye düşünüyorum. Ama öğretmenleri flüt çalmayı öğreteceğini söylediğinde çok mutlu oldu. Benim iyi bir kulağım ve sesim yok bu yüzden müziği çok fazla kullanamıyorum. Çoğu zaman sessizliği tercih ettiğim için müzik de dinleyemiyorum. Müzik dinliyorsam sadece müzik dinliyorumdur, diğer işleri yaparken müzik dinleme huyum yoktur. Bazen radyoda veya televizyonda güzel bir müziğe rastlarsam kızları çağırıyorum ve birlikte söylemeye veya oynamaya başlıyoruz. Bu aktivite onları çok mutlu ediyor. Çocuklarımla müzik zevkleri ve müzik eşliğinde yaptıkları hareketler de birbirinden çok farklıdır. Büyük kızıma hamileliğim sırasında Kur'an-ı Kerim de dinlettim ve aynı Vivaldi gibi onun makamsal etkilerinin de zekâ gelişimine faydası olacağına inanıyorum. Mesela küçük kızıma hamileliğimde hiçbir şey dinlemedim ve onun müzik yapmayla pek ilgisi yoktur. Eşimle müzik zevklerimiz birbirine yakındır özellikle ben eşim ne dinlerse severek dinlerim. İş yaşantım sebebiyle çok yorgun olmam sebebiyle bazen çocuklarımla yapmak istediğim şeyleri bile yapamıyorum. Öncelikle yaşı dolayısıyla büyük kızımın kendisini hazır hissettiğinde sanatsal faaliyetlere katılmasını çok istiyorum. Müzik konusunda seçiciyim ve çocuklarımla Türk Halk Müziği veya Türk Sanat Müziği ile ilgilenmesini isterim. Özellikle Türk kültürünü hissetmeleri için bunu isterim. Ama daha farklı müzik türlerini tercih ettiklerinde kızmam.</p> <p>Katılımcı-3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - çocuğun sakin ve huzurlu olması - çocuğun istekleri - çocuğun müziğe tepkisi - ilgi çekici müziksel etkinlikler - ebeveynlerin müzik dinleme alışkanlıkları - müzikle dans-oyun oynama - ilk ya da ikinci çocuk olma - iş yaşantısı - destek - seçicilik - ödül-ceza - çeşitlilik
--	---	--

Tablo-12'nin devamı 4.

M		
Ü		
Z		- destek
İ	Müziksel iletişim dendiğinde aklıma ilk gelen büyük kızımı uyutmak için küçükken halay ezgisini kullanmamız, halay söyleyerek ve sallayarak uyutuyorduk ve hatta "hey hey hop" gibi kelimelerle de eşlik ettiğimizi hatırlıyorum. Ben arabada veya temizlik yaparken müzik hep açık olur. Eşim, hamileliği döneminde Vivaldi dinledi. Söylediğim sözcükleri ritmsel öğelerle süslediğimde çocuklarımla iletişimim çok daha kolay oluyor. Mesela küçük kızıma normal bir şekilde odasından herhangi bir şeyi getirmesini söyleseydim eminim getirmezdi ama işin içine el hareketleri ve ritmsel öğeler katılınca büyük bir zevkle bana katıldığını ve sonrasında da tekrarladığını gördüm. Ben küçükken bağlama ve darbuka çalmıştım, kızlarım da müzik aleti çalmak isterlerse buna engel olmam. Ama ben başka bir şeyle ilgilenirken eğer benimle aynı odada diyelim keman çalıyor veya geç bir saatte çalmaya çalışıyorsa o zaman farklı şekilde yönlendirebilirim. Gelir durumumuz daha iyi olsaydı eminim çok daha farklı şeyler yapardık.	-ebeveynlerin müzik dinleme alışkanlıkları
K		- gelişim
S		-çocuğun müziğe tepkisi
E		- ebeveynlerin müzikle olan ilişkileri (solist olma, korist olma, müzik aleti çalma)
L		- destek
İ	Katılımcı-4	-ödül-ceza
Ş		- ekonomik durum
i		
M		

Tablo-12'nin devamı 5.

<p>M Kızım, benim mesleğimden ötürü klasik müzik de dâhil olmak üzere çeşitli müziklerin dinlendiği ve çalındığı bir ortama doğdu. Ben keman çalarken o da eline almaya</p> <p>Ü çalıştığı için gerçek keman almıştık ama geri verdik çünkü ilgilenmedi, “Sen çal” deyip bana uzatıyordu. Ona</p> <p>Z şarkılar öğretiyorum. Orgu var ve orgu ile kendi kendine bir şeyler yapıyor. Şarkılı oyunlar oynuyoruz. “Aydede”</p> <p>İ şarkısını ve “Küçük Kurbağa” şarkısını söylemeye çalışıyor. Doğum öncesinde özellikle klasik müzik</p> <p>K dinletmedim ama zaten orkestrada çalıyordum ve benimle birlikte o da müzikli bir ortam içinde oluyordu.</p> <p>S Daha çok küçükken Kazım Koyuncu'nun ritmik şarkılarına daha bir ilgiliydi. Mızıkamız var ve onu</p> <p>E çalmayı deniyor ve hatta geçenlerde hem üfleyerek hem de içine çekerek ses çıkarttı. Müzik eşliğinde dans ederiz.</p> <p>L İki yaşına kadar sallayarak ninniler söylüyorduk ama artık o alışkanlığı kalmadı. Benim annem ben küçükken bana hep radyo dinletirdi. Bunun yani bu müzikli ortamın bana</p> <p>İ çok şey kattığına inanıyorum. Ninni Cd'si almıştık (Mirca Kaya'nın Cd'si idi sanıyorum), uyurken dinletmeye</p> <p>L çalıştık ama kızım onu dinlemedi. Kızım ileride eğer müzikle ilgilenirse onu yönlendirirdim ama ilgilenmiyorsa</p> <p>E zorlamazdım. Mesela alışveriş yaparken bir mağazada müzik çaldığını duyarsa hemen oraya gidip dans etmeye</p> <p>T başlıyor. Eğer daha fazla maddi imkânımız olsaydı eminim çok daha farklı şeyler olabilirdi. Farklı bir şehirde</p> <p>İ olsaydık belki baleye bile gidebilirdi ve bu çok hoş olurdu. Çok sevdiği dizi müzikleri var. Arabada seyahat ederken,</p> <p>Ş müzikleri kızım açıyor. Geçenlerde çok hoşuna giden bir oyuncağı çok pahalı diye alamadık ama keşke</p> <p>İ alabilseydik. İş ortamında çok fazla yorulduğumdan dolayı bazen enerjim tükenip kızımın isteklerine yeterince</p> <p>M cevap veremeyebiliyorum.</p> <p>Katılımcı-5</p>		<p>- yaşanılan çevre</p> <p>- gerçek müzik aletlerine karşı ilgi</p> <p>- çocuğun müziğe tepkisi</p> <p>- Müzikle dans-oyun oynama</p> <p>- ebeynlerin müzikle olan ilişkileri (solist olma, korist olma, müzik aleti çalma)</p> <p>- destek</p> <p>- ekonomik durum</p> <p>- iş yaşantısı</p>
--	--	--

Tablo-12'nin devamı 6.

M		
Ü	Evdeki kepçeler bile yeri geldiğinde müzik aleti olabiliyor.	- destek
Z	Kazım Koyuncu'nun bazı şarkılarını daha konuşmazken parmağıyla göstererek seçiyordu. Diğer arkadaşları ile müzikli bir ortamda oyun oynayabiliyorlar ve oyunları	- çocuğun müziğe tepkisi
İ	daha aktif oluyor. Eşimle müzik zevklerimiz birbirine uyuyor. Yeniliklere açığız, mesela kızım küçükken ona 3	- eşlerin müzik zevkleri
K	tane CD almıştım hem de o zamanın parasıyla bayağı da pahalıydı o CD ler. Ama iyi ki de almışım çünkü hem	- gelişim
S	görsel hem de işitsel açıdan çok yararlı olduğuna inanıyorum. Etraftaki sesleri taklit ediyor ve çeşitli	- Müzikle dans-oyun oynama
E	vurgulamalarla bunu belli ediyor. Benim annem benimle çok fazla ilgilenememiştir çünkü çok fazla kardeşim vardı	- çocuk sayısı
L	ama ilgilenseydi eminim daha farklı olabilirdi. Kızım çok duygusal bir çocuk, bana sarıldığında annesine de sarılıyor ve otomatikman üçümüz dans etmeye	- ödül-ceza
İ	başlıyoruz. Beklentilerimize cevap verdiğinde alkışlıyoruz ve "Aferin" diyoruz. İleride müzik kulağı iyi olursa çok iyi	- destek
L	bir hocadan ders aldırılmak isterim. Ama tabii maddi durumumuz ne kadar elverir bilemiyorum. Eğer kız çocuk	- çocukların cinsiyetleri
E	yerine erkek çocuğum olsaydı daha farklı olurdu. Mesela kızımın müzisyen olmasını isterdim ama erkek çocuğum	- çeşitlilik
T	olsaydı onun müzisyen olmasını istemeyebilirdim. Annesinin konserlerine gidiyoruz. Oyuncaklarındaki çeşitli	- ilgi
İ	sesleri ayırt edebiliyor. Mesela "telefon sesini bul" dediğimizde veya "musluk sesini bul" dediğimizde hemen	- Çocuğun istekleri
Ş	buluyor, onları öğrendi. Sesleri "na" hecesiyle taklit ediyor. Yatarken çok fazla müzik dinletemiyoruz.	
İ	Katılımcı-6	
M		

Tablo-12'nin devamı 7.

M		
Ü		
Z		
i		
K		
S		
E		
L		
i		
L		
E		
T		
i		
Ş		
i		
M		

Evde bilgisayar ve kasetçalar var. Türk sanat ve Türk pop müziği dinlerim. Oğlum küçükken müziğe çok düşkün değildi ama uyuturken "Kapat Gözlerini" şarkısını söyledim onu severek dinlerdi. Oğlum kreşe gidiyor orada müzik dersleri vardır ama evde öğrendiklerini söylemiyor. Oğlum doğmadan önce, yani hamilelik dönemimde uzmanların önerdiği bir CD yi birkaç kez dinlemiştim. Oğlum müzikle ilgilense engellemezdim. Tanıdığım müzikleri dinlemeyi seviyorum. Yeni olan müziklere karşı bilmediğim için belki çok tahammüllü değilim. Evimizde gerçek müzik aleti olarak blok flüt, mızık ve org vardı ama artık onlar da kullanılmıyor ya da kırıldılar. Oğlum arkadaşları ile oynarken daha çok müziği tercih ediyor. Benimleyken çok fazla müzikli oyunlar oynamıyoruz. Ben çok fazla televizyon izlemiyorum ama baba oğul genellikle izlerler. Oğlum çizgi filmleri ve "Bez Bebek" dizisini izliyor. Daha çok bilgisayar oyunları oynuyor. Oğlum etrafta duyduğu sesleri taklit eder. Biz hangi tür müzik dinlersek oğlum da onları dinliyor ekstradan onun için müzik dinleme gibi bir alışkanlığımız yok. Bu konularda da çok fazla uzman desteği ya da görüşü almadık.

Katılımcı-7

- müzik dinleme araçları
- dinlenen müzik türleri
- çocuğun uyku alışkanlıkları
- uzman görüşlerini dikkate alma
- destek
- annenin müzik dinleme alışkanlıkları
- evde bulunan gerçek müzik aletleri
- çocuğun TV izleme alışkanlıkları
- anne-babanın dinlediği müziklerin çocuklar tarafından da dinleniyor olması

Tablo-12'nin devamı 8.

<p>M</p> <p>Ü</p> <p>Z</p> <p>İ</p> <p>K</p> <p>S</p> <p>E</p> <p>L</p> <p>İ</p> <p>L</p> <p>E</p> <p>T</p> <p>İ</p> <p>Ş</p> <p>İ</p> <p>M</p>	<p>Evde bilgisayar, kasetçalar var. Türk Sanat Müziği, Türk Halk Müziği ve Türk Pop Müziği dinlerim. Oğlum bana şarkı söyletmeyi seviyor, şarkıları öğrendikten sonra da kendisi söylemeye başlıyor. Sınıf öğretmeni olmam sebebiyle, derslerde kullanmak amacıyla müziğe ayrıca ilgi duyuyorum. Ritmik saymaları öğretirken özellikle çocuklara faydasını gördüm. Oğlum biz ne dinliyorsak genelde onları dinliyor. Bilgisayarda kayıtlı çocuk müziklerini açtığımızda oturup dinler ve öğrenmeye gayret eder. Okulda öğrendiği müzikleri söyler. Özellikle Fenerbahçe marşını birlikte söyleriz ve duyduğunda koşa koşa gelir. Ben blok flüt çalmayı çocuklara faydası olsun diye özellikle mesleğe başladığımda öğrendim çünkü sınıf öğretmenliği bölümü mezunu değilim pedagojik formasyon alarak bu göreve başladım.</p> <p>Çocuğum müzikle ilgileneceğim derse, desteklerim. Oğlum ses çıkaran oyuncakları yani sesli etkili oyuncakları daha çok tercih ediyor. Annesi o küçükken ona ninniler söylerdi. Çocuğumun cinsiyeti onunla müzik yapmamı etkilemezdi sanıyorum. Yani bir kızım da olsaydı -onun istekleri doğrultusunda- onunla birlikte seve seve müzikle ilgili etkinlikler yapardım. Evde mikrofon, blok flüt, mızık ve org var ama şu anda kullanılmayacak durumdadır. İşten yorgun gelsem bile çocuğumun isteklerine karşılık verebiliyorum. Ailemizin aylık geliri 3000 TL. Gelirimiz oranında istediklerini yapmaya çalışıyoruz. Uzmanların görüşlerine inanırım ama kullanmadık. Sadece hamilelik döneminde eşime klasik müzik dinlettim. Televizyon sürekli açık kalmaz ve izleyeceğimiz yayınları seçeriz. Zaman olursa hatta birlikte izleriz. "Tom ve Jerry", "Temel Reis", "Bez Bebek", "Pulsar", "Pembe Panter"...vb gibi. Hatta bize izlediği filmlerden roller dağıtır. Mesela ben "Kabasakal" olurum annesi "Safnaz" gibi. Şu anda meslek seçimi konusunda net değil ama öğretmenliği istemiyor. Efekt seslerini oyunlarında kullanır ve özellikle hayvan seslerini güzel taklit ediyor.</p> <p>Katılımcı-8</p>	<p>- müzik dinleme araçları</p> <p>-çocuğun müzikle ilgili istekleri</p> <p>-babanın müzik ilgisi</p> <p>- anne-babanın dinlediği müziklerin çocuklar tarafından da dinleniyor olması</p> <p>-destek</p> <p>-çocuğun oyuncak tercihi</p> <p>-çocuğun uyku alışkanlıkları</p> <p>-dinlenen müzik türleri</p> <p>-çocuğun cinsiyeti</p> <p>-evde bulunan gerçek müzik aletleri</p> <p>-gelir durumu</p> <p>-uzman görüşlerini dikkate alma</p> <p>-TV izleme alışkanlıkları</p> <p>-çocuğun taklit yeteneği</p> <p>-çocuğun meslek seçimi konusundaki fikri</p> <p>-çocuğun taklit yeteneği</p>
---	--	---

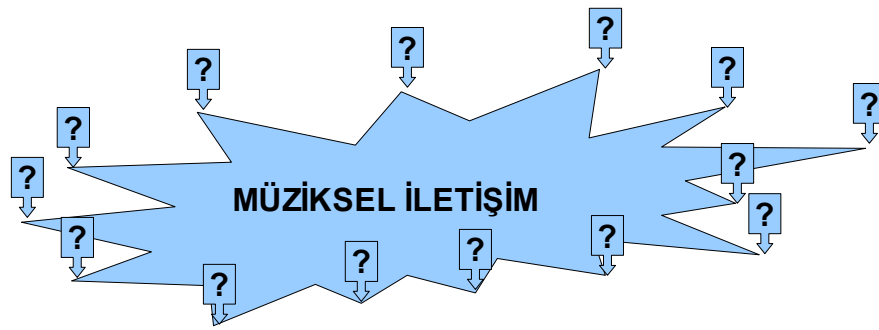
Tablo-12'nin devamı 9.

M Ü Z İ K S E L İ L E T İ Ş İ M	<p>Her gün en az bir etkinlik yaparız. Çocuğum için rahatlıkla bir müzik eseri seslendiririm.</p> <p>Bildiğim eserleri çocuğuma öğretirim. Sesimin güzelliği değil o andaki paylaşım önemli.</p> <p>Müzik dinleme araçları olarak, radyo, televizyon, CD, VCD-DVD ve bilgisayarımız var.</p> <p>Türk Halk Müziği, Rock Müzik, Klasik Müzik ve Çocuk Müzikleri dinlerim. Kızım daha çok müzikle dans etmeyi seviyor. Benim dinlediğim müzikleri dinliyor ayrıca ona özel müzik açmıyorum. Ritm kulağı çok iyi. Bunu da gittiği kreşte yaptıkları yıl sonu programında fark ettim. Müziğe uyumu çok iyiydi. Ardından müzik öğretmenine danıştım ve 4 yaşından itibaren bir müzik aletine yönlendirebilirsiniz dedi. Keman olabilir veya org dedi. Ben de yönlendirmek istiyorum. Müzikle ilgilenirse desteklerim. Evde babaanne ve baba bağlama çalıyor. Ben çalamıyorum ama benim de ritm duygum iyidir. Üniversitede darbuka çalmıştım. Kızımla birlikte müzikli programlara gidiyorum. Babasıyla ben eğer şarkı söylüyorsak ve eğer bildiği bir şarkı ise kızım da bize katılır. Kızıma kreşe gidinceye kadar ninni söylendi (hem babası hem de benim tarafımdan). "Kolik" CD sini aldım. Yeni doğan bebeğime de onu dinletiyorum. Eşimle de müzik zevklerimiz uyuşuyor. Arabesk hariç diğer müzikleri de dinliyorum. Müzik dinlemek için televizyonu tercih etmiyorum. Küçükken müzikle ilgili oyuncakları oldu. Gerçek müzik aleti olarak orgumuz var. Ailemizin aylık geliri 3000 TL. Ekonomik açıdan ailemin ihtiyaçlarını karşılayabiliyorum. Kıyafetten daha çok onu geliştirecek şeyleri almayı tercih ediyorum. Müziğe aşırı duyarlı. Bebekken söylediğimiz "Eledim Eledim" adlı türküyü dinlerken "Anne ben şimdi ağlayacak mıyım?" diye sorardı. Ailem bana müzikle ilgili bir imkân sağlayamadı ama babam bağlama çalardı. Kız kardeşim bir dönem gitarı kendi kendine öğrendi.</p>	<p>-müzikle ilgili etkinlikler</p> <p>çocuk için müzik eseri</p> <p>seslendirme</p> <p>-bilinen eserlerin öğretilmesi</p> <p>-müzik dinleme araçları</p> <p>-annenin müzik dinleme tercihleri</p> <p>- anne-babanın dinlediği müziklerin çocuklar tarafından da dinleniyor olması</p> <p>-uzman görüşü</p> <p>-ev ortamında gerçek müzik aletlerinin kullanılması</p> <p>-çocuğun müzik yapan ebeveynlerine katılımı</p> <p>-uyku alışkanlıkları</p> <p>-yeniliklere açıklık</p> <p>-eşlerin müzik zevklerinin uyuşması</p> <p>-müzik dinlemek için televizyonun tercih edilmemesi</p> <p>-evde bulunan gerçek müzik aletleri</p> <p>-gelir durumu</p> <p>-anneye kendi çocukluğunda ailesinin müzikle ilgili imkan sağlaması</p> <p>-annenin ailesinde müzikle ilgilenenlerin bulunması</p>
--	---	--

Tablo-12'nin devamı 10.

M	Çocuğumun cinsiyeti onunla yaptığım müziksel etkinlikleri etkilemez diye düşünüyorum. Yani oğlum da olsaydı yine onunla da müziksel etkinlikler yapardık tabii ki isterse, istemezse zorlamazdım.	
Ü	Ben şarkı söylerken kızım beni engellemez hatta dans eder. Benim istediğim herhangi bir şeyi yapmadığında odasına gönderirim biraz düşün istersen derim ama bu müzikle ilgili şeylerde olmaz. Çocuğumun dil gelişiminde şarkıların etkisi bence çok önemli. Kızımın hiç kekelediğini veya bebek gibi konuştuğunu hatırlamıyorum. Çocuğum müzikle ilgili bir meslek isterse engel olmam daha da desteklerim. Çocuk kanallarını izliyor ve Türkçe besteleri severek dinliyor. Müzik seçerken genellikle çocuğumun yaş dönemine göre uzmanlara danışırım. Mesela yeni doğan bebeğim için "Kolik" CD'sini ağlama nöbetleri sonrası uzmanlara danışarak denedim, başta sesler anlamsız geldi bana ama bebeğim için faydalı oldu. Çünkü anne karnında duyduğu sesleri temel alarak hazırlanmış bir CD. Ama kızımın zamanında böyle bir CD'ye ulaşma imkânımız olmamıştı.	-çocuğun cinsiyeti -anne şarkı söylerken çocuğun engellememesi -ceza mesleki destek -çocuğun televizyon izleme alışkanlıkları -uzman görüşü -yenilikçilik -çocuğun kreşte müzik dersleri alması -çocuğun dansa olan ilgisi -kardeş kıskançlığının olmaması
K	Kreşteki müzik öğretmenleri çok iyi. Dansla müziği birleştiriyorlar ve daha faydalı oluyor.	
S	Kızımın müzikten veya etkinliklerden sıkıldığını hiç görmedim. Aşırı derecede dikkatli bir çocuk. İleride bu özelliğinin öğrenmesi açısından devam etmesini istiyorum.	
E	Kızımın bir çalgı aleti öğrenmesi özgüveni açısından da çok önemli. Herhangi bir şey için çocuğu engellemenin çocuğu o engellenen davranışa ittiğini düşünürüm. Bu sebeple engellemem. Üstelemem de. Mesela orgu odasına bırakıyorum ve istediği zaman istediği şekilde ilgileniyor. Kardeşinin doğumuna onu bayağı bir hazırladık ve çok kıskanmadı. Umarım sonrasında da kıskanmaz. Kendisi de oyun arkadaşı olarak kardeşinin olmasını istedi.	
L	Katılımcı-9	

Müziksel iletişim, “duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları veya bunları içeren davranışları belirli güzellik anlayışlarına göre birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bütünlerle kurulan belli ilişkiler yoluyla ortaklaşma ve paylaşma süreci” (Uçan, 2005:77) olarak ele alınmaktadır. Müziksel İletişim daha başka neler ile açıklanabilir? (Şekil-2)

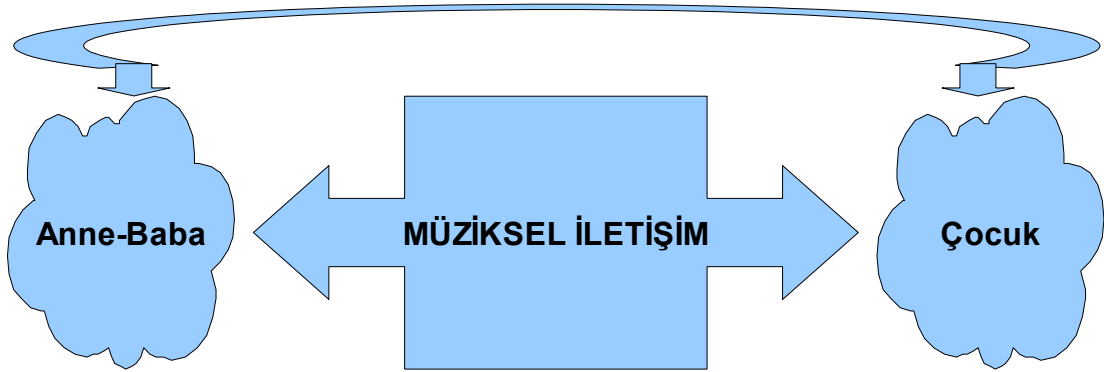

Şekil-2. Müziksel İletişim İçin Problem Durumu Birinci Aşama

Müziksel İletişim tanımlanmıştır ancak bileşenleri var mıdır? Müziksel İletişim nasıl boyutlandırılabilir? Soruları anne-baba ve çocukları açısından nasıl cevaplayabiliriz?

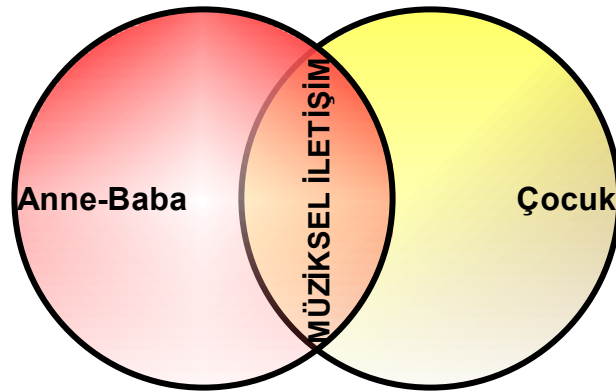
Anne-babalar ile yapılan görüşmeler sonucunda ve literatürde müziksel iletişim ile ilgili kaynak incelemelerinin ardından, ifadelerin nasıl yapılandırılacağına karar vermek için bilinenler ve bilinmeyenler şeklinde genel bir görüş ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Şimdiye kadar müzik ve müziğin etkilerine, faydalarına ilişkin birçok çalışma varken ilişkiler açıklanmışken “Müziksel İletişim” henüz anne-baba ve çocuk açısından ilişkilendirilmemiş durumdadır. (Şekil-3)

Şekil-3. Müziksel İletişim Anne-Baba ve Çocuk

Müziksel iletişim ortaklaşma ve paylaşma süreci içerdiğinden anne-baba ve çocuk arasında bir kesişim alanı olduğu açıktır ancak kesişimin elamanlarının (boyutlarının) neler olduğu henüz açık değildir. Çalışma sonucunda bu boyutları ortaya koyacak ve ölçecek bir araç geliştirilerek tanımlanmaya çalışılmıştır (Şekil-4).

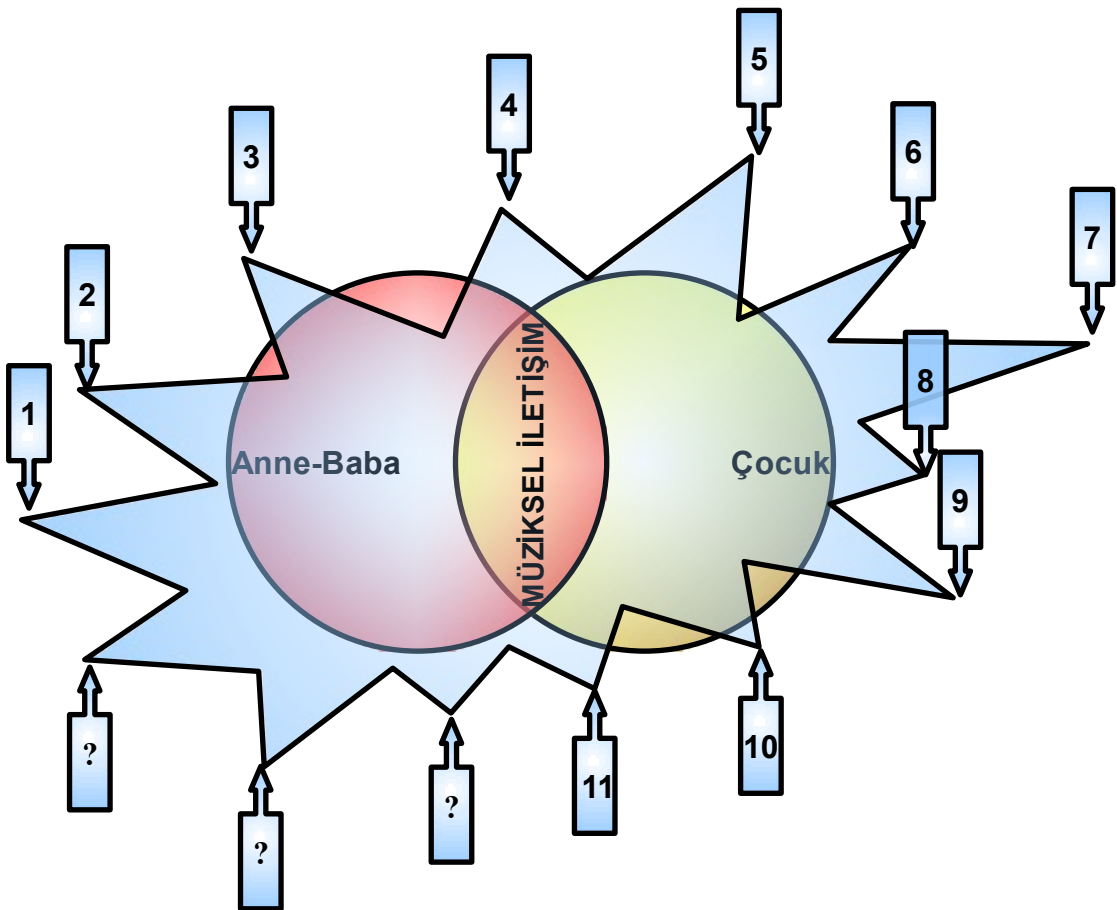
Şekil-4. Müziksel İletişim Anne-Baba ve Çocuk İçin Birbirleri ile Kesişim Alanları

Son aşamada, olası anne-baba ve çocuk arasındaki Müziksel İletişim Modeli elde edilmeye çalışılmıştır. Görüşmeler ve kaynak taramaları sonucunda; 1- Bilinçli Olma-Farkındalık, 2- Sıklık, 3- Karşılıklılık, 4- Etkileşim, 5- Çocuğun İstekleri (Talepleri), 6- Ödül-Ceza, 7- Ekonomik Durum-Engeller, 8- Günlük Aktiviteler, 9- Destek, 10- Bireysel Farklılıklar 11- Güven-Referans

Alma olarak toplam 11 boyut olabileceği ortaya çıkmıştır (Şekil-5).

Çalışma sırasında elde edilen sonuçlar olmakla birlikte henüz alanda yapılan temel çalışmalardan biri olması nedeni ile boyut olarak ortaya çıkarılmaya çalışılan yeni kavramlar araştırılıp tartışıldıkça daha net ve kesin sonuçlara varılmasını sağlayacaktır.

Örneklemeden elde edilen sonuçlara göre boyutlara karar verileceğinden belirtilen 11 boyut açısından maddeler (ifadeler) yazılmıştır.

Şekil-5. Müziksel İletişim Anne-Baba ve Çocuk Açısından Boyutları (Taslak Model)

Ölçeğin maddelerinin oluşturulması amacıyla daha önceden araştırma konusu ile ilgili bir çalışma olup olmadığı taranmış, benzer çalışmalar seçilmiş ama konu ile tam örtüşen bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır. Müzik alanında, 3–6 yaş çocukları olan anne-babalar, istatistik alanında ve yazım kuralları konularında uzman olan kişilerle görüşmeler yapılmış ve ölçek maddeleri oluşturulmuştur.

2. Basamak. Uzman Görüşleri, Ölçek Maddelerinin Arıtılması ve Pilot Çalışma.

Uzmanlardan oluşan gruba ölçeğin, (1) hangi derecede müziksel iletişimin boyutlarını ortaya koyduğu; (2) hedeflenen kitleye uygun olup olmadığı; (3) maddelerin yapısal doğruluğu ve (4) ölçme aracının, çalışmanın amacına uygun olup olmadığı, konularında görüşleri sorulmuştur. Dikkatli incelemelerden sonra, birbiri ile örtüşen ve değişkenler arasındaki ilişkisi çok net olmayan maddelerin çıkarılması uzmanlar tarafından önerilmiştir. Bu öneriler dikkate alınarak 4 madde çıkarılmış ve 51 maddeden oluşan “Müziksel İletişimin Boyutları Anketi” içerik geçerliği ve görünüş geçerliliği sağlanarak pilot çalışma için hazır hale getirilmiştir.

Pilot çalışmada uygulanacak ölçme aracı iki bölüm olarak oluşturulmuştur. Pilot çalışma yapılacak duruma getirilmiştir.

3.3.3. Pilot Çalışmalar

Ölçme aracının I. Bölümünde çalışmaya katılan anne-babaların özelliklerini ortaya koymak amacıyla 19 soru sorulmuştur. Bu bölümdeki soruları yanıtlama süresi ortalama 10 dakika olarak belirlenmiştir.

Ölçme aracının II. Bölümünde ise Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği (MİBÖ) yer almıştır.

Aynı zamanda katılımcıların sorularla ilgili anlamadıkları veya yanıtlamakta zorlandıkları yerler olup olmadığı sorularak geri bildirimler alınmaya çalışılmış ve ölçme aracında gerekli değişikliklerin yapılması

sağlanmıştır.

147 kişilik bir örneklem ile yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda çalışmalar devam etmiştir.

Yapılan pilot çalışma sonrası teorik olarak oluşturulan modele uygun bir çözüme yeterince yaklaşamadığından ikinci kez benzer adımlar izlenerek yeni ölçme aracı oluşturulmuştur. Yeni ifadeler eklenerek ve bazı ifadeler çıkarılarak 53 ifadeden oluşan yeni ölçme aracı uygulamaya hazır hale getirilmiştir. 2 adet kontrol ifadesi ile birlikte toplam 55 ifadeden oluşan “Müziksel İletişimin Boyutları Anketi” adı verilen ölçme aracı ikinci kez oluşturulmuştur.

150 kişilik bir örneklem ile yapılan ikinci pilot çalışma sonrasında 13 ifadenin çıkarılmasına karar verilmiştir.

Anketin birinci bölümünde değişiklik yapılmamıştır.

Anketin ikinci bölümünde toplam 42 maddeden oluşan ifadeler hazırlanmıştır. Maddeler 5 sıralı ölçek düzenine göre (1- hiç katılmıyorum ve 5- tamamen katılıyorum) oluşturulmuştur. Aralıklar 1.00-1.79 hiç katılmıyorum, 1.80-2.59, az katılıyorum, 2.60-3.39 orta derecede katılıyorum, 3.40-4.19 çok katılıyorum, 4.20-5.00 tamamen katılıyorum şeklinde belirlenmiştir. Bu bölümde yer alan ifadelerin işaretlenme süresi pilot çalışma sırasında alınan ölçümlerin ortalaması alınarak 10 dakika olarak belirlenmiştir.

Anketin ikinci bölümü ile ilgili olarak katılımcılara ifadelerden anlamadıkları veya yanıtlamakta zorlandıkları yerler olup olmadığı sorularak gerekli geri bildirimler alınmaya çalışılmış ve ölçme aracında gerekli değişikliklerin yapılması sağlanmıştır.

40 ifade ve 2 kontrol ifadesi, toplam 42 ifade ile Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği (MİBÖ)'ne son şekli verilecek duruma getirilmiştir.

3. Basamak. Ölçeğe Son Şeklinin Verilmesi: Ölçek geliştirme sürecinin bu son basamağında, 1. ve 2. pilot çalışmalar değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda düzeltilerek (yenilenerek) ve artırılarak ölçeğe son şekli verilmiştir

MİBÖ (Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği) uygulamaya hazır hale getirilmiştir (Ek-B).

40 ifade ve 2 kontrol ifadesi, toplam 42 madde ile MİBÖ oluşturulmuştur.

Okullarda eğitim görmekte olan çocuklar aracılığı ile ölçme araçları anne-babalara ulaştırılacağından gerekli izinler alınmıştır (Ek-C).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak kaynak tarama, görüşme ve anket teknikleri kullanılmıştır.

Anket uygulaması 1 Nisan 2009 ile 12 Haziran 2009 tarihleri arasında öğrenciler aracılığı ile anne-babalara anketlerin ulaştırılması şeklinde gerçekleştirilmiştir.

1600 ölçme aracından 1375 adet ölçme aracı dönmüştür, geri dönüş oranı; %85,9'dur. Geri dönen ölçme araçlarından 265 adet ölçme aracı değerlendirmeye alınmamıştır. Değerlendirilmeye alınan ölçme aracı oranı %80,7'dir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Kaynak tarama, görüşme ve anket veri toplama araçlarıyla elde edilen veriler betimsel ve istatistikî çözümleme yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Faktör analizleri ve güvenilirlik çalışmaları için SPSS-PC 13.0 istatistik programı kullanılmıştır.

BÖLÜM-IV

BULGULAR

Bu bölümde, çalışmanın amacına uygun olarak bulgular yer almaktadır. Müziksel İletişim Boyutları Ölçeğine ve Anne-Baba profiline ilişkin elde edilen sonuçlar sunulmuştur.

Bu çalışmada kullanılan istatistiksel analizler; a) Anne-babaların özelliklerini ortaya çıkarmak için betimleyici istatistik ve b) Müziksel İletişimin Boyutlarını ortaya çıkarmak için faktör analizleridir.

Bu çalışmanın temel bulgusu “Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği” (MİBÖ)'dir.

Çalışma bir ölçek geliştirme çalışması olduğundan anne-baba değişkenleri ile elde edilen boyutlar arasındaki ilişkiler ve farklar test edilmemiştir.

4.1. Ölçeğe Ait Bulgular

4.1.1. Ölçeğin Güvenirliği ve Geçerliği

Müziksel İletişimin Boyutları

Müziksel İletişimin Boyutlarını bulmak için bu çalışmada faktör analizi yapılmaya karar verilmiş, fakat faktör analizini uygulamadan önce verilerin bu analize elverişli olup olmadığı test edilmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğu Korelasyon Matrisi, Bartlett's Test Of Sphericity, çalışma gurubunun yeterliliği (MSA) ve Başlangıç Ortak Değerleri incelenerek yapılmıştır.

4.1.1.1. Ölçeğin Güvenirliği

Güvenirlik bir ölçme aracının duyarlı, birbiriyle tutarlı ve kararlı ölçme sonuçları verebilmesi gücüdür (Tezbaşaran, 1996). Likert tipi bir ölçeğin güvenirliliğini kestirmek için, öncelikle Cronbach tarafından geliştirilmiş olan ve kendi adıyla anılan alfa katsayısı kullanılmaktadır. Güvenilirlik analizi bir ölçekte yer alan maddeler arasındaki iç tutarlılığı ölçer ve bu maddeler arasındaki ilişkiler hakkında bilgi sunar (Bayram, 2004). Cronbach alfa katsayısı ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlılığının, bir başka anlatımla homojenliğinin bir ölçüsüdür.

Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının düşük olması ölçeğin birkaç özelliği bir arada ölçtüğünü gösterebilir. Çünkü elde elden alfa değeri, testin homojenliğinin göstergesi olarak kabul edilir. Hesaplanan bu iç tutarlılık katsayısı için genel kabul en az 0.70 olmasıdır (Tavşancıl, 2006).

Akgül ve Çevik (2005), Tavşancıl, (2006:29). alfa katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütünü sınırlarını şu şekilde belirtmektedir;

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir

Ayrıca, madde-toplam, madde kalan korelasyon katsayıları teknikleri madde ile bütün arasındaki ilişkinin bulunması yoluyla tutarlılığı belirlemektedir (Tavşancıl, 2006).

Madde istatistikleri, ölçme aracındaki her maddenin aldığı değer ile, ölçme aracının tümünden alınan toplam değer arasındaki ilişkiyi ifade eder. Araçtaki maddeler, eşit ağırlıkta ve bağımsız üniteler şeklinde ise, her madde değeri ile toplam değerler arasındaki ilişkinin (korelasyon katsayısının) yüksek olması beklenir. Genellikle 0,5'den küçük katsayıları olan maddelerin güvenilirliklerinden kuşkulunup onların iyi birer madde olmadıkları söylenebilir (Karasar, 2006:150-152).

Ölçeğin güvenilirliği tespit etmek ve yükseltmek amacıyla anne-babalardan elde edilen veriler üzerinde Cronbach's Alfa değerleri tespit edilmiş ve madde-ölçek korelasyonları yapılmıştır (Tablo-13 ve Tablo-14).

Tablo–13. Güvenirlik Analizi 1.

Cronbach's Alpha	N (Madde)	N (Örneklem)
0,914	40	1110

Başlangıçta 42 (M16 ve M41 Kontrol maddesi olarak kullanılmıştır ve analizlerde yer almamıştır) maddeden oluşan ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğu görülmektedir. Bu aşamada madde azaltma yoluna gidilmemiştir.

Tablo-14. Madde-ölçek korelasyonları ve ölçeğin Cronbach's Alfa değerleri.

	Örneklem Sayısı	Madde Silinirse Ölçek Ortalaması	Madde Silinirse Ölçek Varyansı	Madde-ölçek korelasyonu	Madde Silinirse Ölçek Alfa değeri
M01	1110	119,5	553,9	0,574	0,910
M02	1110	120,3	551,4	0,6	0,910
M03	1110	120,5	560,5	0,487	0,911
M04	1110	120	552,9	0,54	0,911
M05	1110	119,6	574,1	0,221	0,915
M06	1110	120	553,0	0,55	0,911
M07	1110	120,2	560,5	0,523	0,911
M08	1110	120,3	590,6	-0,05	0,918
M09	1110	119,9	556	0,518	0,911
M10	1110	120,2	562,3	0,42	0,912
M11	1110	119,3	565,2	0,392	0,912
M12	1110	119,7	553,6	0,54	0,911
M13	1110	119,6	555,8	0,497	0,911
M14	1110	120,3	566,5	0,31	0,914
M15	1110	118,9	561,2	0,539	0,911
M17	1110	120,7	556,4	0,61	0,910
M18	1110	118,6	566,5	0,457	0,912
M19	1110	119,8	556,2	0,56	0,911
M20	1110	119,0	560,4	0,531	0,911
M21	1110	120,4	580,3	0,13	0,915
M22	1110	120,1	553,3	0,574	0,910
M23	1110	119,2	575,9	0,2	0,915
M24	1110	119,7	573,7	0,200	0,915
M25	1110	119,3	575,6	0,2	0,915
M26	1110	120,2	570,5	0,286	0,914
M27	1110	119,6	567,0	0,31	0,914
M28	1110	120,0	551,3	0,613	0,910
M29	1110	120	550,4	0,62	0,910
M30	1110	120,7	558,1	0,535	0,911
M31	1110	118,8	569,0	0,38	0,913
M32	1110	120,4	565,7	0,314	0,914
M33	1110	120,1	551,3	0,61	0,910
M34	1110	120,3	560,5	0,499	0,911
M35	1110	119,3	557,3	0,59	0,910
M36	1110	120,4	557,2	0,473	0,912
M37	1110	119,8	562,5	0,42	0,912
M38	1110	120,7	554,3	0,514	0,911
M39	1110	120,3	553,1	0,59	0,910
M40	1110	120,9	559,5	0,508	0,911
M42	1110	119,7	562,0	0,392	0,913

4.2.2. Ölçeğin Geçerliği

Geçerlik bir ölçme aracının, ölçölmek istenilen şeyi ölçme gücünün değerlendirilmesidir (Litwin, 1995). Aynı zamanda, geçerlik, bir ölçme aracının, bu araçla ölçölmek istenen özelliğin ölçülerini başka özellik ya da özelliklerin ölçüleriyle karıştırmadan verebilme gücü olarak da değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, 2008). Bir ölçekten elde edilecek puanların geçerliği, bu puanların kullanım amacı ile ilişkilidir. Likert tipi ölçeklerin geçerliğinin sınanması, özünde diğer ölçeklerden farklı olmamakla birlikte, geçerlik için ne kadar çok kanıt toplanırsa, o kadar iyi olacağı göz önünde tutulmalıdır. (Tezbaşaran, 1996; Büyüköztürk, 2008).

Uzman görüşleri ve literatür taraması sonucu, oluşturulan ölçme aracının görünüş ve kapsam geçerliği sağlanmıştır.

Kuramsal yaklaşıma bağlı olarak, ölçölmek istenen özelliğin temel bileşenlerini (boyutlarını) belirlemede en sık başvurulan yol faktör analizidir (Tezbaşaran, 1996:51; Büyüköztürk, 2008; Tavşancıl, 2006).

Yapı geçerliliğini ölçmede kullanılan yöntemlerden birisi de faktör analizidir.

Faktör analizi:

Değişken sayısını azaltmak amacıyla kullanılan bir tekniktir. Aynı yapıyı ölçtüğü görölen değişkenler birleştirilir. Bir grup değişkenin birleştirilmesi ile oluşan yeni değişkenlere faktör adı verilir. Birbirleriyle yüksek korelasyona sahip maddelerin aynı yapıyı ölçtüğü kabul edilir (Allen, 1995).

Faktör analizinde amaç, çok sayıdaki maddelerin daha az sayıda "faktör"lerle ifade edilmesidir. Aynı faktörü ölçen maddeler bir araya gelerek çeşitli gruplar oluşur. Her faktör grubuna, içinde bulunan maddelerin özelliğine göre, bir faktör adı verilir. Bu faktörlerden her biri ölçmedeki kuramsal yapıyı ifade etmelidir (Karasar, 2006:152).

Faktör analizinde optimal faktör sayısının bulunmasına karar vermede çeşitli yaklaşımlar söz konusudur (Bayram, 2004:132). Bunlar;

- Analize dâhil edilen değişkenler ile toplam varyansın 2/3'ünün açıklanması. Ancak sosyal bilimlerde yapılan analizlerde % 40 ile % 60 arasında değişen varyans oranları yeterli kabul edilmektedir (Tavşancıl, 2006:48).

- Özdeğeri 1.00'den büyük olan faktörlerin alınması (Bayram, 2004:132). Faktörlerin hesaplanmasında "Eigen" değerlerinden (öz değerlerden) yararlanılır. Kaiser normalleştirilmesine göre özdeğeri 1.00'in üzerinde olan faktörlerin yoruma esas alınması gereklidir. Diğer bir anlatımla ele alınacak faktör sayısı 1.00'den büyük değerli özdeğerlerinin sayısıdır (Tavşancıl, 2006:48).

- Scree Plot'a bakılması. Dikey ekseninde özdeğerlerin yatay ekseninde ise faktörlerin yer aldığı Scree Plot'da yüksek ivmeli hızlı düşüşlerin yaşandığı faktör optimal faktör sayısını vermektedir (Bayram, 2004:132).

- Pratik bir yaklaşım olarak, ele alınan olayı en iyi şekilde ortaya koyacak faktör yapısının elde edilmesinde çeşitli denemeler yapılması, faktör sayılarının değiştirilerek anlamlı bir faktör yapısını ortaya koyan çözümlere ulaşılması önerilmektedir (Bayram, 2004:132).

4.1.1.2. Geçerlik analizleri

Faktör analizinin uygulanacağı örneklemin yeterliliğinin ölçülmesi Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçümü ile yapılır. Bu değer 1'e ne kadar yakın ise eldeki veri grubuna Faktör Analizinin yapılmasının uygun olduğu söylenir. KMO 0,50'den küçük ise ilgili veri grubuna Faktör Analizi yapılamaz (Bayram, 2004:137).

KMO ölçütü 0.90 – 1.00 olduğunda mükemmel, 0.80 – 0.89 arasında oldukça iyi, 0.70 – 0.79 arasında iyi, 0.60 – 0.69 arasında olduğunda orta, 0.50 – 0.59 arasında olduğunda zayıf ve 0.50'nin altında olduğunda kabul edilemez olduğu belirtilmektedir (Akgül ve Çevik 2005; Tavşancıl, 2006:50).

Müziksel İletişimin Boyutları'nı (MİB) bulmak için faktör analizi yapılmasına karar verilmiş, daha önce verilerin bu analize elverişli olup olmadığı test edilmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğu Korelasyon Matrisi, Bartlett's Test Of Sphericity, çalışma grubunun yeterliliği (MSA) ve Başlangıç Ortak Değerleri incelenerek yapılmıştır.

Aşağıda MİBÖ'ne ait KMO ve Bartlett testi sonuçları görülmektedir (Tablo-15).

Tablo-15. KMO ve Bartlett's Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği		0,926
Bartlett's Test of Sphericity	X ² Değeri	15822,32
	Serbestlik Derecesi	780
	Anlamlılık Düzeyi	,000

Metod: Temel Yapı Analizi (MSA)

Tablo-15 incelendiğinde ölçeğin KMO değeri **,926** olduğu görülmektedir. Bu değer KMO için çok iyi bir sonuçtur. Bu nedenle ilgili veri grubuna analiz yapılmasının uygunluğunun bir göstergesidir.

Analizde elde edilen korelasyon matrisinin birim matris olup olmadığını test etmek için Bartlett Testi kullanılmıştır (Tablo-22). Ana kütle korelasyon matrisinin birim matris olduğu şeklindeki sıfır hipotezi, $p < 0,000$ olduğundan reddedilmiştir. Bu sonuçta maddeler arasında ilişkinin varlığını ortaya koyarak faktör analizi için verilerin oldukça uygun olduğunu göstermektedir.

Son olarak, verilerin faktör analizine uygunluğu için maddelerin "Başlangıç Ortak Değerleri" değerlerinin incelenmesidir. Bu değerler incelendiğinde maddelerin Başlangıç Ortak Değerleri en düşük 0,412 en yüksek 0,789 olduğu saptanmıştır (Tablo-16). Bu değerlerde verilerin faktör analizine uygunluğunu göstermektedir.

Tablo–16. Başlangıç Ortak Değerleri 1

İfadeler	Başlangıç	Elde Edilen	İfadeler	Başlangıç	Elde Edilen
M33	1	0,789	M22	1	0,571
M29	1	0,757	M21	1	0,571
M20	1	0,713	M40	1	0,570
M36	1	0,711	M02	1	0,569
M18	1	0,682	M07	1	0,567
M42	1	0,675	M13	1	0,566
M32	1	0,673	M17	1	0,566
M05	1	0,667	M31	1	0,563
M08	1	0,658	M35	1	0,545
M15	1	0,646	M14	1	0,542
M25	1	0,640	M12	1	0,532
M38	1	0,639	M04	1	0,525
M23	1	0,614	M37	1	0,525
M30	1	0,608	M24	1	0,498
M34	1	0,604	M27	1	0,481
M06	1	0,601	M10	1	0,481
M39	1	0,596	M19	1	0,480
M28	1	0,595	M26	1	0,460
M01	1	0,588	M03	1	0,435
M09	1	0,580	M11	1	0,412

Yapılan testler açısından verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğu ve verilerin MİB'i ortaya çıkarabilecek geçerliğe sahip olduğundan Faktör Analizi (FA) yapılmıştır.

Faktörlerin hesaplanmasında Eigen değerlerinden (özdeğer) yararlanılmıştır. Buradaki amaç Eigen değeri en az 1 ve 1'den fazla olan faktörleri seçmektir. Özdeğer, (Eigenvalue) bir faktör tarafından açıklanan toplam varyansı temsil eder (Akgül ve Çevik, 2005; Tavşancıl, 2006).

4.2.1. Bileşim Maddelerin Saptanması

Bu çalışmadaki veri gurubunun faktör analizine uygunluğu saptandıktan sonra, anlamlı bileşim maddelerinin saptanması ve kaç sayıda faktör seçileceği için gerekli testler yapılmıştır. Araştırmacıların önerdiği en önemli iki kriter Eigenlvalue ve Scree Plot testleridir (Stevens, 1992; Tabacknik & Fidell, 1989; Akgül ve Çevik, 2005; Tavşancıl, 2006)

Birinci kriter olarak Eigen-value değerlerine bakılmıştır. Buradaki amaç Eigen değeri en az 1 ve 1'den fazla olan faktörleri seçmektir. Bunun arkasında yatan mantık ise, Eigen değeri 1'den düşük olan faktörler tek bir maddeden de az bilgi içermektedir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda, Eigen değerleri faktörlü çözümü önerdiği görülmektedir. (Tablo-17. Eigen Değerleri ve Toplam Açıklanan Varyans (Değişken)).

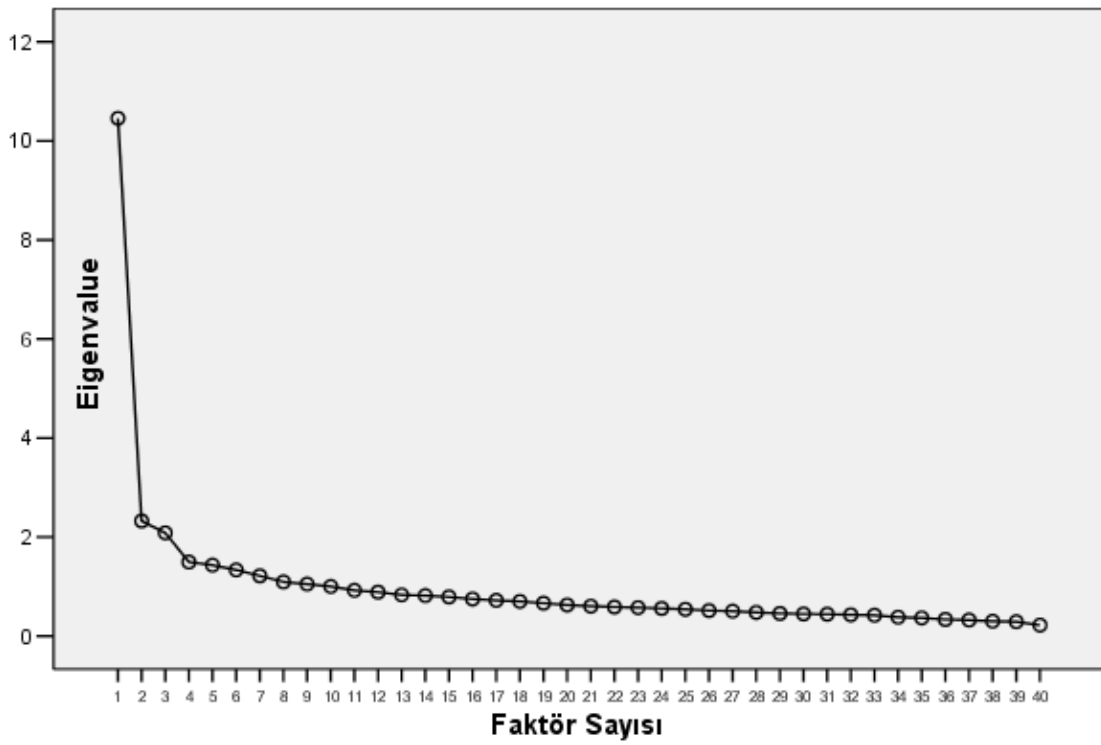
Tablo–17. Eigen Değerleri ve Açıklanan Toplam Varyans 1

Açıklanan Toplam Varyans Bileşenler (Faktörler)	Başlangıç Özdeğerleri		
	Toplam	Varyans %	Toplam Varyans %
1	10,457	26,142	26,142
2	2,325	5,812	31,954
3	2,084	5,210	37,165
4	1,496	3,741	40,906
5	1,433	3,583	44,489
6	1,336	3,341	47,830
7	1,217	3,043	50,873
8	1,095	2,737	53,610
9	1,050	2,626	56,235
10	1,003	2,507	58,742

Açıklanan toplam varyans tablosu (Tablo-17) incelendiğinde, özdeğeri birden büyük olan 10 faktörün türetildiği görülmektedir. Elde edilen bu 10 faktör, toplam varyansın yaklaşık yüzde 58,742'sini açıklamaktadır.

Grafik-1'de Faktörlerin özdeğerlerine ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

Grafik-1. Scree Plot Grafiği 1

Dikey ekseninde özdeğerlerin, yatay ekseninde ise, faktörlerin yer aldığı özdeğerlerin grafiği olan Scree Plot incelendiğinde, yüksek ivmeli hızlı düşüşlerin yaşandığı optimal faktör sayısının 10 olmasına karar verilebilir. 10'dan sonraki faktörlerin getirdikleri ek varyansların katkılarının birbirlerine yakın olduğu yine grafikten görülebilmektedir.

4.2. Faktörlerin Yorumlanması

Faktörlerin yorumlanması için Tabacknik ve Fidell (1989; 2007)'e göre, maddelerin faktörler üzerine yüklemelerinin en az 0,30 olması gerekmektedir.

Ek olarak ,30 ve üzerinde veya yüksek değerlerde yüklemelerde yüklemeler arasındaki farkın ,10 olmasını önermektedirler (Tezbaşaran, 1996, 2008, Tavşancıl, 2006).

Çalışmanın amacına uygun olarak Stevens'in (1992) önerileri benimsenmiştir.

Stevens' a (1992) göre;

1- Yükleme katsayılarının yorumlanabilmesi için bu değerlerin istatistiksel olarak anlamlı olması gerekmektedir.

2- Yükleme korelasyon katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlamak için, Tablo-18 üzerinde çalışmaya katılan kişi sayısına karşılık gelen kritik değer bulunarak 2 ile çarpılır.

3- Bu işlem yapılırken alfa seviyesi 0,01 olarak saptanmalıdır.

4- Eğer bir faktör üzerine kritik değerden fazla en az iki madde yüklendiği zaman, kritik değer 0,40 olarak alınmalıdır.

Ele alınan olayı en iyi şekilde ortaya koyacak faktör yapısının elde edilmesinde çeşitli denemeler yapılması, faktör sayılarının değiştirilerek anlamlı bir faktör yapısını ortaya koyan çözümlere ulaşılması önerilmektedir (Bayram, 2004:132).

Tablo-18. Korelasyon Katsayıları İçin Kritik Değerler (
(Alpha=01; Two Tail Test)

Kritik "n"	Değer
50	.361
80	.286
100	.256
140	.217
180	.192
200	.182

Kritik "n"	Değer
250	.163
300	.149
400	.129
600	.105
800	.091
1000	.081

Kaynak: (Stevens, 1992)

Bu öneriler takip edilerek çalışma gurubuna katılan birey sayısına denk gelen değer Tablo-24'te bulunmuştur Bu çalışmada yer alan birey sayısı $n=1110$, buna karşılık gelen tablo değeri $0,081$ 'dir. Bu değer 2 ile çarpıldığında $2 \times 0,081 = 0,162$ olarak bulunmuştur. Ve bu değer yüklemelerin faktör yorumlanmasında temel değer olarak alınabilmesine olanak sağlamaktadır. Yine Stevens (1992) önerileri baz alınarak, bir maddenin farklı faktörler üzerine $0,162$ 'den fazla yüklemesi durumlarında, en yüksek değer alınabileceğidir.

Bu analizler sonucunda, toplam 40 maddenin 10 faktöre yüklendiği görülmektedir (Tablo-19).

Tablo-19. Döndürülmüş Faktör Yükleri 1

İFADELER	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
M20	0,795									
M18	0,785									
M15	0,732									
M13	0,630									
M35	0,561									
M27	0,421					0,309				
M30		0,668								
M34		0,603				0,353				
M02		0,597								
M07		0,543				0,424				
M39		0,508			0,426					
M17		0,501			0,339					
M19		0,496								
M04		0,426			0,342					
M10	0,364					0,308				
M33			0,793							
M29			0,759							
M28			0,606							
M42				0,783						
M36				0,774						
M38		0,415		0,638						
M40		0,441		0,526						
M26					0,627					
M01					0,572					
M03					0,431					
M37						0,663				
M09						0,628				
M06					0,438	0,476				
M22					0,384	0,408				
M05							0,792			
M32							0,769			
M24							0,525			
M31								0,664		
M11								0,501		
M12			0,324	0,301	0,351			0,364		
M25								0,760		
M08								0,738	-0,310	
M21			0,302					-0,419	0,434	
M23	0,331									0,665
M14					0,314					0,584

Tablo-19 incelendiğinde, M10 ve M12 maddelerinin birden fazla faktörde alt kesme noktasının ,40'ın altında yüklendiği görülmektedir. M27, M03, M31, M11 ve M21 maddelerinin anlam bütünlüğünü bozduğu görülmektedir. M14 ve M23 maddelerinin ise anlamsız yüklendiği görülmektedir. Faktör analizinde, maddelerin birden fazla faktöre girmemesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Faktörlerin adlandırılması her faktörle ilişkili olan gözlenmiş değişkenlerin özel bir kombinasyonunun anlamına göre olur. Birçok gözlenmiş değişken bir faktörle yüksek ilişki verdiği ve diğer faktörlerle ilişkili olmadığı zaman çok daha kolay yorumlanabilir (Tavşancıl, 2006:50). Eğer bir değişken birden çok faktörde yüksek yük değerine sahipse analiz dışı bırakılır (Bayram, 2004:136). Bu yüzden M03, M10, M11, M12, M14, M21, M23, M27 ve M31 maddeleri çıkartılarak 31 madde ile veriler üzerinde tekrar güvenilirlik ve faktör analizi yapılmıştır.

Aşağıdaki tablolarda MİBÖ'ne ait yeniden yapılan analiz sonuçlarına göre, Cronbach's Alpha (Tablo-20), toplam madde ölçek korelasyonu (Tablo-21), Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği (Tablo-22), başlangıç ortak değerleri (Tablo-23), Eigen değerleri ve açıklanan toplam varyans sonuçları (Tablo-24) ve döndürülmüş faktör yükleri (Tablo-25) görülmektedir.

Tablo–20. Güvenirlik Analizi 2

Cronbach's Alpha	N (Madde)	N (Örneklem)
0,906	31	1110

Tablo-21. Madde-ölçek korelasyonları ve ölçeğin Cronbach's Alfa değerleri 2

	Örneklem Sayısı	Madde Silinirse Ölçek Ortalaması	Madde Silinirse Ölçek Varyansı	Madde-ölçek korelasyonu	Madde Silinirse Ölçek Alfa değeri
M01	1110	90,7	372,5	0,557	0,901
M02	1110	91,4	369,0	0,611	0,900
M04	1110	91,1	371	0,533	0,901
M05	1110	90,7	388,3	0,220	0,907
M06	1110	91,2	370,9	0,551	0,901
M07	1110	91,3	377,2	0,522	0,902
M08	1110	91,4	400,2	-0,016	0,911
M09	1110	91,1	373,9	0,509	0,902
M13	1110	90,8	374,6	0,471	0,903
M15	1110	90,1	378,7	0,515	0,902
M17	1110	91,8	373,6	0,610	0,901
M18	1110	89,8	382,9	0,436	0,903
M19	1110	91,0	373,6	0,554	0,901
M20	1110	90,1	377,9	0,512	0,902
M22	1110	91,2	370,8	0,583	0,901
M24	1110	90,9	387,9	0,199	0,908
M25	1110	90,5	389,2	0,208	0,907
M26	1110	91,4	385,3	0,286	0,906
M28	1110	91,1	369,9	0,606	0,900
M29	1110	91,1	369,0	0,619	0,900
M30	1110	91,9	374,5	0,550	0,901
M32	1110	91,5	381,8	0,305	0,906
M33	1110	91,2	369,9	0,602	0,900
M34	1110	91,4	377,3	0,495	0,902
M35	1110	90,5	375,6	0,565	0,901
M36	1110	91,6	373,3	0,494	0,902
M37	1110	90,9	379,5	0,401	0,904
M38	1110	91,8	371,2	0,530	0,901
M39	1110	91,4	371	0,593	0,901
M40	1110	92,1	375,6	0,525	0,902
M42	1110	90,9	377,9	0,398	0,904

Tablo-22. KMO ve Bartlett's Testi 2

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği		0,920
Bartlett's Test of Sphericity	X ² Değeri	13041,61
	Serbestlik Derecesi	465
	Anlamlılık Düzeyi	,000

Metod: Temel Yapı Analizi (MSA)

Maddelerin Başlangıç Ortak Değerleri en düşük 0,439 en yüksek 0,817 olduğu saptanmıştır (Tablo–23). Bu değerler de verilerin faktör analizine uygunluğunu göstermektedir.

Tablo–23. Başlangıç Ortak Değerleri 2

İfadeler	Başlangıç	Elde Edilen	İfadeler	Başlangıç	Elde Edilen
M33	1	0,817	M34	1	0,600
M29	1	0,803	M17	1	0,576
M06	1	0,733	M07	1	0,571
M36	1	0,724	M09	1	0,566
M22	1	0,708	M30	1	0,565
M20	1	0,708	M13	1	0,553
M05	1	0,703	M40	1	0,547
M08	1	0,701	M35	1	0,539
M18	1	0,691	M02	1	0,526
M42	1	0,671	M26	1	0,494
M32	1	0,660	M24	1	0,492
M15	1	0,653	M04	1	0,483
M25	1	0,640	M19	1	0,480
M38	1	0,636	M37	1	0,464
M28	1	0,620	M01	1	0,439
M39	1	0,605			

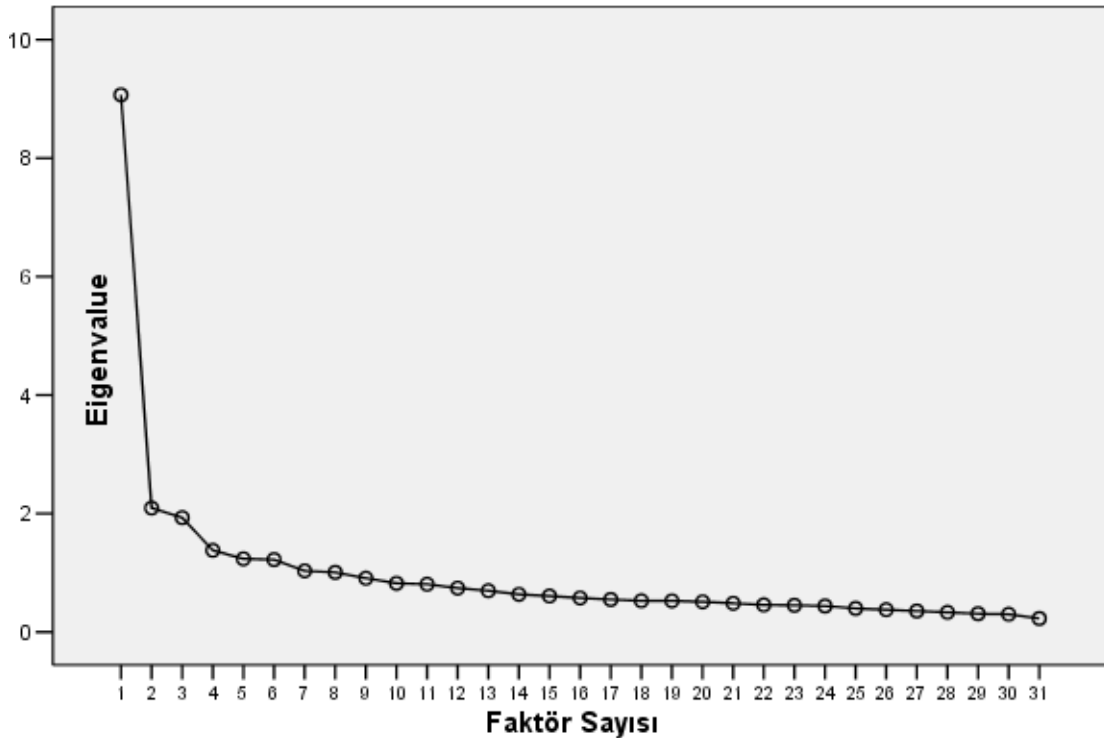
Tablo-24. Eigen Değerleri ve Açıklanan Toplam Varyans 2

Açıklanan Toplam Varyans Bileşenler (Faktörler)	Başlangıç Özdeğerleri		
	Toplam	Varyans %	Toplam Varyans %
1	9,069	29,254	29,254
2	2,092	6,750	36,003
3	1,931	6,229	42,232
4	1,378	4,446	46,678
5	1,236	3,987	50,666
6	1,222	3,941	54,606
7	1,032	3,329	57,935
8	1,007	3,248	61,183

Açıklanan toplam varyans tablosu (Tablo-24) incelendiğinde, özdeğeri birden büyük olan 8 faktörün türetildiği görülmektedir. Elde edilen bu 8 faktör, toplam varyansın yaklaşık yüzde 61,183'ünü açıklamaktadır.

Faktörlerin özdeğerlere dayalı grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik-2. Scree Plot Grafiği 2

Tablo-25 incelendiğinde, M01, birden fazla faktöre kesme noktasının altında yükleme yaptığından bu maddenin çıkarılmasına ve üçüncü kez analizlerin yapılmasına karar verilmiştir.

M01 maddesi çıkartılarak 30 madde ile veriler üzerinde tekrar güvenirlik ve faktör analizi yapılmıştır.

Aşağıdaki tablolarda MİBÖ'ne ait yeniden yapılan analiz sonuçlarına göre, Cronbach's Alpha (Tablo-26), toplam madde ölçek korelasyonu (Tablo-27), Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği (Tablo-28), başlangıç ortak değerleri (Tablo-29), Eigen değerleri ve açıklanan toplam varyans sonuçları (Tablo-30) ve döndürülmüş faktör yükleri (Tablo-31) görülmektedir.

Tablo–26. Güvenirlik Analizi 3

Cronbach's Alpha	N (Madde)	N (Örneklem)
0,901	30	1110

Tablo-27. Madde-ölçek korelasyonları ve ölçeğin Cronbach's Alfa değerleri 3

	Örneklem Sayısı	Madde Silinirse Ölçek Ortalaması	Madde Silinirse Ölçek Varyansı	Madde-ölçek korelasyonu	Madde Silinirse Ölçek Alfa değeri
M02	1110	88,00	341,5	0,609	0,895
M04	1110	87,70	343,6	0,528	0,897
M05	1110	87,30	359,9	0,222	0,902
M06	1110	87,70	343,4	0,548	0,896
M07	1110	87,80	349,3	0,525	0,897
M08	1110	88,00	371,4	-0,014	0,907
M09	1110	87,60	346,2	0,508	0,897
M13	1110	87,30	346,9	0,469	0,898
M15	1110	86,60	351,0	0,510	0,897
M17	1110	88,40	346,1	0,605	0,896
M18	1110	86,30	355,0	0,434	0,899
M19	1110	87,50	346,0	0,553	0,896
M20	1110	86,70	350,1	0,510	0,897
M22	1110	87,80	343,2	0,584	0,896
M24	1110	87,40	359,5	0,202	0,903
M25	1110	87,00	360,9	0,207	0,903
M26	1110	87,90	357,5	0,279	0,901
M28	1110	87,60	342,4	0,605	0,895
M29	1110	87,70	341,7	0,616	0,895
M30	1110	88,40	346,8	0,551	0,896
M32	1110	88,10	353,8	0,305	0,901
M33	1110	87,80	342,4	0,601	0,895
M34	1110	88,00	349,4	0,497	0,897
M35	1110	87,00	347,9	0,562	0,896
M36	1110	88,10	345,6	0,494	0,897
M37	1110	87,40	351,6	0,399	0,899
M38	1110	88,40	343,3	0,534	0,897
M39	1110	88,00	343,6	0,586	0,896
M40	1110	88,60	347,8	0,526	0,897
M42	1110	87,40	350,2	0,395	0,899

Tablo–28. KMO ve Bartlett's Testi 3

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği		0,915
Bartlett's Test of Sphericity	X ² Değeri	12533,016
	Serbeslik Derecesi	435
	Anlamlılık Düzeyi	,000

Metod: Temel Yapı Analizi (MSA)

Maddelerin Başlangıç Ortak Değerleri'nin en düşük 0,469 en yüksek 0,821 olduğu saptanmıştır (Tablo–29). Bu değerler de verilerin faktör analizine uygunluğunu göstermektedir.

Tablo–29. Başlangıç Ortak Değerleri 3

İfadeler	Başlangıç	Elde Edilen	İfadeler	Başlangıç	Elde Edilen
M33	1	0,821	M39	1	0,602
M29	1	0,801	M34	1	0,591
M06	1	0,758	M17	1	0,574
M22	1	0,757	M09	1	0,574
M36	1	0,724	M07	1	0,563
M20	1	0,710	M30	1	0,561
M05	1	0,706	M13	1	0,557
M08	1	0,701	M40	1	0,554
M18	1	0,691	M35	1	0,543
M42	1	0,670	M02	1	0,523
M32	1	0,661	M04	1	0,489
M15	1	0,652	M19	1	0,484
M25	1	0,651	M24	1	0,482
M38	1	0,633	M26	1	0,474
M28	1	0,621	M37	1	0,469

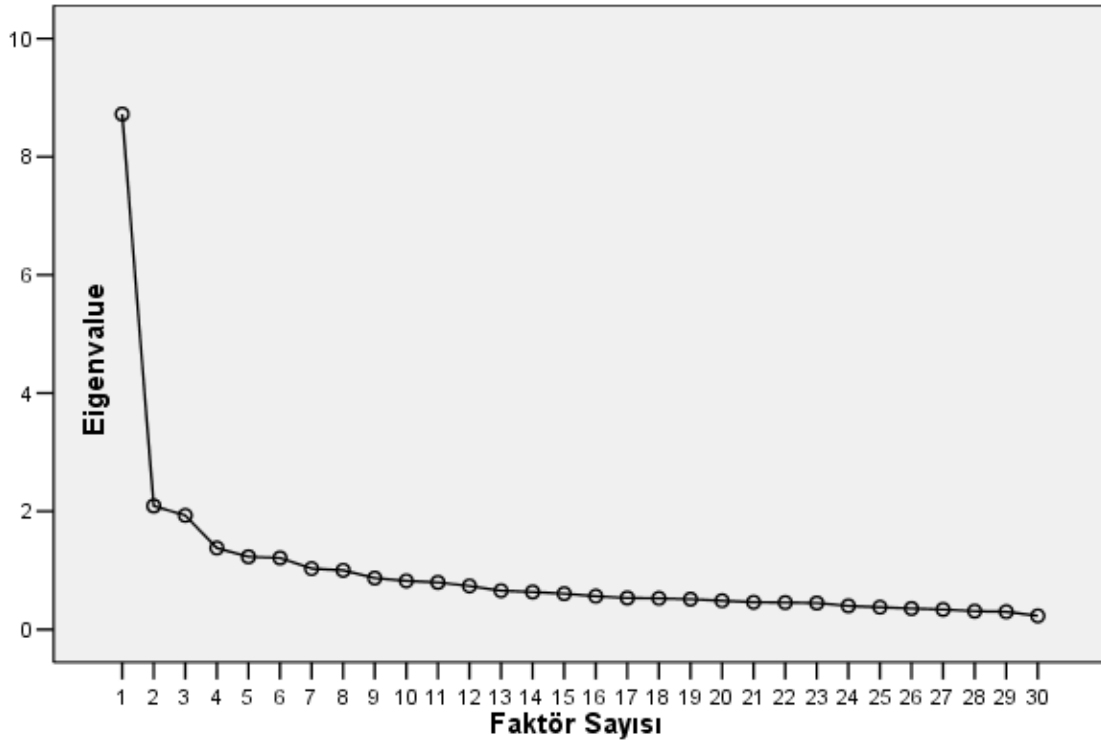
Tablo-30. Eigen Değerleri ve Açıklanan Toplam Varyans 3

Açıklanan Toplam Varyans Bileşenler (Faktörler)	Başlangıç Özdeğerleri		
	Toplam	Varyans %	Toplam Varyans %
1	8,722	29,074	29,074
2	2,090	6,968	36,042
3	1,931	6,437	42,478
4	1,378	4,594	47,073
5	1,230	4,101	51,174
6	1,210	4,034	55,208
7	1,030	3,435	58,643
8	1,000	3,335	61,977

Açıklanan toplam varyans tablosu (Tablo-30) incelendiğinde, özdeğeri birden büyük olan 8 faktörün türetildiği görülmektedir. Elde edilen bu 8 faktör, toplam varyansın yaklaşık yüzde 61,977'sini açıklamaktadır.

Faktörlerin özdeğerlere dayalı grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik-3. Scree Plot Grafiği 3

Tablo-31. Döndürülmüş Faktör Yükleri 3

İFADELER	1	2	3	4	5	6	7	8
M39	0,669	Cronbach's Alpha ,805						
M30	0,650							
M17	0,590							
M04	0,570							
M19	0,565							
M02	0,561							
M26	0,517							
M18		0,810	Cronbach's Alpha ,837					
M20		0,802						
M15		0,764						
M13		0,655						
M35		0,597						
M36			0,792	Cronbach's Alpha ,784				
M42			0,784					
M38			0,656					
M40			0,547					
M33				0,814	Cronbach's Alpha ,834			
M29				0,798				
M28				0,631				
M09					0,663	Cronbach's Alpha ,698		
M34					0,634			
M07					0,632			
M37					0,611			
M05						0,835	Cronbach's Alpha ,611	
M32						0,770		
M24						0,556		
M06							0,763	Cronbach's Alpha ,783
M22							0,733	
M08								0,816
M25								0,777

Metod: Temel Yapı Analizi. Döndürme Metodu: Varimax normalleştirme.

Tablo-31 incelendiğinde, yapılan analizler sonucu ölçeğin kararlı 30 madde ile 8 faktöre anlamlı şekilde yükleme yaptığı görülmektedir.

30 ifade ve 2 kontrol ifadesinden oluşan 32 maddelik ölçeğin son şekli Ek-D'de yer almaktadır.

4.3. Faktörlerin Tanımlanması

I. Faktör: (Ortam).

Bu faktöre toplam yedi madde yüklenmiş olup değerleri 0,669 ile 0,517 arasında değişmektedir. Bu maddeler; anne-babanın tercih ettiği müzik, müzikle ilgili etkinlikler yapma, ev ortamında müzik dinlenilmesi, müzik dinletme, müzik çalma isteği, müzikli ortamda oyun, yemek yedirirken müzik dinletme, ortam ve koşulları içerdiğinden “**Ortam**” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktöre yükleme yapan yedi maddenin güvenilirlik değeri $\alpha=0,805$ 'dir.

II. Faktör: (Destek).

Bu faktöre toplam beş madde yüklenmiş olup değerleri 0,810 ile 0,597 arasında değişmektedir. Bu maddeler; anne-babanın; çocuğun müzikle ilgilenmesine destek olması, müzikle ilgilenmesini istemesi; çocuğa özel eğitim imkânı sağlama, ve çocuğun isteklerini yerine getirmesi, anne-babanın çocuğunu destekler nitelikte olması, durumlarını ifade ettiğinden “**Destek**” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktöre yükleme yapan beş maddenin güvenilirlik değeri $\alpha=0,837$ 'dir.

III. Faktör: (Uyku Alışkanlıkları).

Bu faktöre toplam dört madde yüklenmiş olup değerleri 0,792 ile 0,547 arasında değişmektedir. Bu maddeler; anne-babanın çocuğun uyku saatinde ninni söylemesi, çocuğa masal okuması, müzik dinletmesi, anne-babanın çocuğu için uyku saatinde yaptıkları ile ilgili olduğundan ve çocuğun istekli olması durumunu ortaya çıkarması açısından “**Uyku Alışkanlıkları**” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktöre yükleme yapan dört maddenin güvenilirlik değeri $\alpha=0,784$ 'tür.

IV. Faktör: (Müziksel Etkileşim).

Bu faktöre toplam üç madde yüklenmiş olup değerleri 0,814 ile 0,631 arasında değişmektedir. Bu maddeler, çocukla iletişimde müzikli bir dil kullanma, müziğin rahat iletişim kurmadaki rolü, müziğin anne-babanın sevgisini çocuğuna anlatma yolu olması ve iletişim kurmada köprü olması açısından anne-babanın çocuğu ile ilişkilerinde aracı olma durumunu ifade ettiklerinden “**Müziksel Etkileşim**” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktöre yükleme yapan üç maddenin güvenilirlik değeri $\alpha=0,834$ 'tür.

V. Faktör: (Seçicilik).

Bu faktöre toplam dört madde yüklenmiş olup değerleri 0,663 ile 0,611 arasında değişmektedir. Bu maddeler; anne-babanın, uzmanlar tarafından önerilen müzikle ilgili ürün satınalma davranışlarını, çocuğun oyuncak tercihini müzikle ilgili olanlardan yana kullanıp kullanmadığını, anne-babanın çocuğu için oyuncak seçiminde müzik ile ilgili olanlara yer verip vermediğini, uzmanların önerdiği müzik eserlerini çocuklarına dinletme veya dinletmeme durumlarındaki seçiciliği ifade ettiğinden “**Seçicilik**” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktöre yükleme yapan dört maddenin güvenilirlik değeri $\alpha=0,698$ 'dir.

VI. Faktör: (Cinsiyet).

Bu faktöre toplam üç madde yüklenmiş olup değerleri 0,835 ile 0,556 arasında değişmektedir. Bu maddeler; müzik ile ilgili etkinliklerde kız ve erkek çocukların farklı davranışlar göstermesi, çocuğun cinsiyetinin onunla yapılan etkinliklerde önemli olması, kız çocuklarının müziğe daha yatkın (eğilimli, yetenekli) olup olmadığı ile ilgili genel kanıları içerdiğinden “**Cinsiyet**” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktöre yükleme yapan üç maddenin güvenilirlik değeri $\alpha=0,611$ 'dir.

VII. Faktör: (Ödül).

Bu faktöre toplam iki madde yüklenmiş olup değerleri 0,763 ile 0,733 arasında değişmektedir. Bu maddeler; çocuğun, müzik eseri seslendirmeye katılımının ödüllendirilmesi, müzikle ilgili etkinliklere çocuğun katılımının ödüllendirilmesi ile ilgili olduğundan “**Ödül**” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktöre yükleme yapan iki maddenin güvenilirlik değeri $\alpha=0,783$ 'dur.

VIII. Faktör: (Ekonomik Durum-Engeller).

Bu faktöre toplam iki madde yüklenmiş olup değerleri 0,816 ile 0,777 arasında değişmektedir. Bu maddeler; gelir durumunun çocuk için müzikle ilgili bir plan yapılmasını engellemesi, müzikle ilgili bir ürün alınırken bütçenin kısıtlayıcı olması ile ilgili olduğundan “**Ekonomik Durum-Engeller**” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu faktöre yükleme yapan iki maddenin güvenilirlik değeri $\alpha=0,541$ 'dir.

Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği'nin (MİBÖ) faktör tanımlamalarına ait alfa değerleri, faktörlere yüklenen maddeler ve faktör yükleri ile, faktör isimleri özet olarak verildiği tabloda sunulmuştur (Tablo-32).

Tablo-32. Faktörlerin Tanımlanması Özet

İFADELER	1	2	3	4	5	6	7	8
Ortam ($\alpha =,805$)								
Çocuğa her gün müzik dinletme	,669							
Yemek yedirirken müzik dinletme	,650							
Her gün müzikle ilgili etkinlikler yapma	,590							
Anne-babadan müzik çalmasını isteme	,570							
Ev ortamında genellikle müzik dinlenilmesi	,565							
Mutlaka müzikli bir ortamda oyun oynama	,561							
Anne-babanın dinlediği müziklerin dinlenmesi	,517							
Destek ($\alpha =,837$)								
Bir müzik aleti çalmasını isteme	,810							
Müzikle ilgilenmesini isteme	,802							
Müzikle ilgilenmesine destek verme	,764							
Özel eğitim imkânı sağlama	,655							
Müzikle ilgili isteklerin yerine getirilmesi	,597							
Uyku Alışkanlıkları ($\alpha =,784$)								
Yatmadan önce ninni söyleme		,792						
Yatmadan önce masal okuma		,784						
Çocuğun uykusu saatinde ninni veya şarkı isteği		,656						
Müzik dinleterek uyutma		,547						
Müziksel Etkileşim ($\alpha =,834$)								
Müzikli bir dil ile iletişim kurma				,814				
Müzik yoluyla sevgiyi anlatabilme				,798				
Müziğin bir köprü olması				,631				
Seçicilik ($\alpha =,698$)								
Müzikle ilgili önerilen ürünlerden satınalma					,663			
Tercihi müzikle ilgili olanlardan yana kullanma					,634			
Oyuncak seçiminde müzikle ilgili olanlara yer verme					,632			
Uzmanların önerdiği müzik eserlerini dinletme					,611			
Cinsiyet ($\alpha =,611$)								
Kız ve erkek çocukların farklı davranışları						,835		
Cinsiyetin müzik ile ilgili etkinliklerde önemi						,770		
Kız çocuklarının müziğe daha yatkın olması.						,556		
Ödül ($\alpha =,783$)								
Müzik eseri seslendirmeye katılıma ödül							,763	
Yapılan etkinliklerde ödüllendirme							,733	
Ekonomik Durum-Engeller($\alpha =,541$)								
Gelirin müzikle ilgili plana engel olması								,816
Ürün alırken bütçeye göre davranma								,777

Metod: Temel Yapı Analizi. Döndürme Metodu: Varimax Normalleştirilmesi.

BÖLÜM-V

SONUÇ, YORUM ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, anne-babaların (3-6 yaş) çocukları ile kurdukları müziksel iletişimin boyutlarının belirlenmesine yönelik bir ölçme aracı geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde ise, araştırmacının amacı doğrultusunda geliştirdiği ölçeğin sınanmasına yönelik yapılan uygulamalar ile örneklemden elde edilen verilerin istatistik analizleri sonucu elde edilen bulgulara ilişkin yorumlar, varılan sonuçlar ve araştırma önerileri yer almaktadır.

5.1. Sonuç ve Yorum

Ölçeğin yapı geçerliği çalışması için, faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. Nihai ölçekte yer alacak maddelerin seçimi ve ölçeğin bütünü için en yüksek alfa güvenilirlik seviyesine ulaşmak için, madde-ölçek korelasyonları ve madde silindiğinde alfa değerleri temel alınmıştır. Bu çalışmalar sonucunda, ölçeğin **8** boyut ve **32** (iki kontrol maddesi ile birlikte) maddeden oluştuğu ve bu boyutlarla açıklanan varyans oranının yeterli olduğu görülmüştür. Ayrıca yapılan analiz sonuçları, her bir maddenin Component faktör ile madde-ölçek korelasyonlarının yeterli düzeyde olduğu doğrulanmıştır. Ölçeğe ait analiz sonucunda ortaya çıkan 8 faktörün birlikte açıkladığı toplam varyans %61,977'dir. Bu oranın, sosyal bilimler için %40-%60 arası kabul edilebilir değerler olduğu göz önüne alındığında, oldukça iyi olduğu görülmektedir. Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeğinin son şekline alınan tüm maddelerin faktör yükleri 0,40'ın üzerindedir. Bu değer ise, bir

maddenin ölçme aracına alınabilmesi için öngörülen 0,30-0,40 faktör yükü alt kesme noktası ölçütünü karşılamaktadır.

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre ölçeğin tümüne ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,901'dir. Ayrıca tüm faktörlere ait Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları 0,541 ile 0,837 arasında değişmektedir.

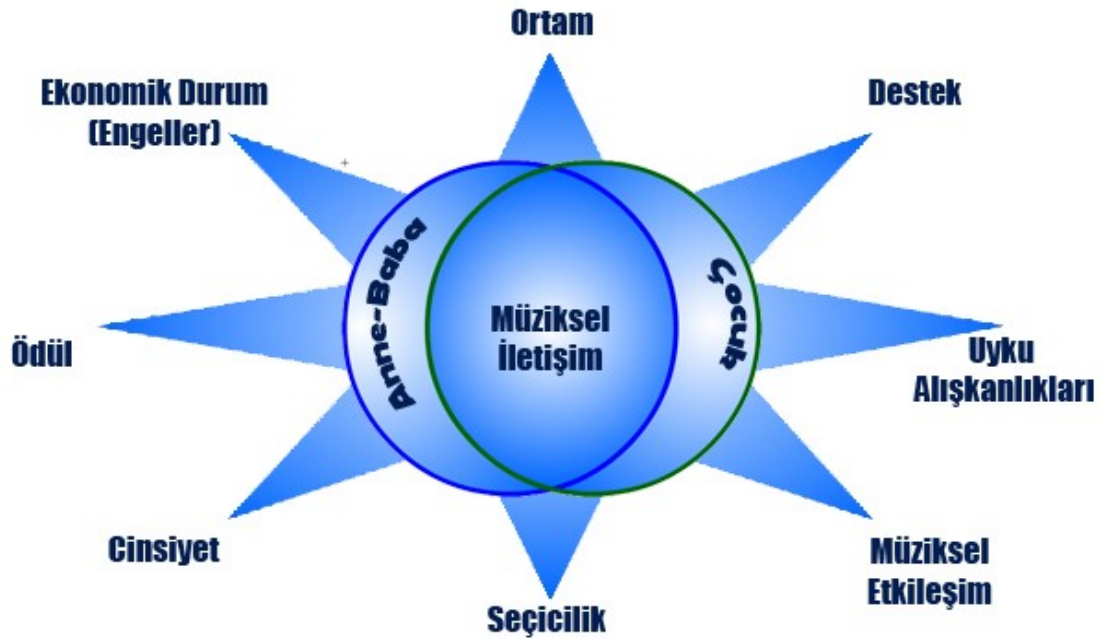
Tavşancıl (2006)'a göre; $0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir ,541 ile Ekonomik Durum faktörü düşük güvenilirlik düzeyindedir. Temel araştırmalar için oldukça iyi bir sonuç olarak ta değerlendirilmektedir. $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir, bu aralıkta yer alan faktörler; ,784 ile Uyku Alışkanlıkları, ,611 ile Cinsiyet, ,698 ile Seçicilik'tir. $0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir, bu aralıkta yer alan faktörler; ,837 ile Destek, ,805 ile Ortam ve ,834 ile Müziksel Etkileşim'dir.

Araştırmalarda kullanılabilecek ölçme araçları için öngörülen ölçeğin bütünü ve tüm alt boyutlarına ait güvenilirlik düzeylerinin yeterli olduğu söylenebilir.

Geliştirilen ölçek, anne-babaların çocukları ile kurdukları müziksel iletişimi 8 (sekiz) boyutta ölçen bir ölçektir. Analizler sonucunda ortaya çıkan bu boyutlar, araştırmacı tarafından şöyle adlandırılmıştır;

- I- Ortam
- II- Destek
- III- Uyku Alışkanlıkları
- IV- Müziksel Etkileşim
- V- Seçicilik
- VI- Cinsiyet
- VII- Ödül
- VIII- Ekonomik Durum-Engeller

Müziksel İletişimin Boyutları taslak modeli sonuç olarak Şekil-6'da sunulduğu gibi son şeklini almıştır.

Şekil-6. Müziksel İletişimin Anne-Baba ve Çocuk Açısından Boyutları

Ayrıca geliştirilen ölçek Likert tipi bir ölçektir. Likert tipi bir ölçekte, ölçek puanı maddelere gösterilen tepki puanlarının toplamından oluşmaktadır. Geliştirilen “Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği” müziksel iletişimin hangi düzeyde gerçekleştiğini ifade eder, bu da maddelerden alınan puanların toplanması ile elde edilmektedir. Ölçek 5’li derecelendirme (5 Tamamen Katılıyorum ile 1 Hiç Katılmıyorum arasında değerlendirilmektedir) ve 30 maddeden oluşmaktadır. Böylece ölçekten alınabilecek en düşük puan 30 ve en yüksek puan ise 150 olmaktadır.

Müziksel İletişimin Boyutları olarak literatürde kısıtlı da olsa çeşitli görüşlerle ve çalışmalarla desteklendiği de görülmektedir. Bu da çalışmanın kuramsal anlamda müziksel iletişimi boyutlandırılarak ve yeni kavramlarla (bileşenleri olarak) ele alınabileceğini göstermektedir.

Bu araştırmanın süre sınırlılığı nedeniyle MİB ile ilgili daha fazla

araştırma ve destek sınırlı olarak elde edilmiştir.

Konunun bu şekilde ele alınması ile gelecek çalışmalarla desteklenebileceği düşünülmektedir. Tekrar vurgulamak gerekirse alanda yapılan temel çalışma olması nedeniyle geliştirilen bu ölçek geliştirilebilirlik özelliği taşımaktadır.

Ortam

Dinkmeyer (2006), anne-baba tarafından kurulan insan ilişkileri modeline "aile atmosferi" demektedir. Bu atmosferin nasıllığı, bir anlamda çocuğun da nasıllığı demektir, bu atmosfer rekabete ya da işbirliğine dayandığı gibi, dostça ya da düşmanca, otoriter ya da seçmeli, düzenli ya da karmaşık olabilmektedir. Aile atmosferi çocuklar için ilk insan ilişkileri modelini gördükleri yerdir ve aile değerleri çocukların seçimlerini etkiler. Anne-baba ya da çocukların spor, müzik ya da bilime olan eğilimleri aile değerlerini oluşturmakta ve çocuklar ailenin değerlerine karşı tarafsız olamamaktadırlar.

Çocuğun doğup büyüdüğü ve şekillendiği, hayata hazırlandığı yer ailedir. Müziğin şekillendirdiği davranışlar, çocuk için zamanla ev içerisinde genel bir tutum olarak karşımıza çıkar. Dinlediği müziğe göre şekil alabilir çocuklar. Hareketli ev ortamları ile dinlenen müzik türleri birbirinden bağımsız değildir. Onun için henüz (öğrenme) şekillenme döneminde çocuğun model alabileceği örneklerin oldukça önemli bir yeri vardır. Çok olumlu bir ortamda, rahatsız edici müzik dinleyen birisi bu rahatsız edici durumla oluşturduğu tutum ve davranışları yaşadığı hayatta da sergilemek zorunda kalabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle aile ortamı kilit noktadır ve problemler burada ortaya çıkar ve çözümlenir.

Yavuzer (1996), aile, çocuğun kabiliyetlerinin keşif ortamıdır, bundan dolayı ailede çocuğun her yönden gelişimine çalışıldığı gibi, müzik konusunda da eğitimine dikkat edilmelidir demektedir. Yavuzer, Nelly Caron'un "Müzikle eğitim her şeyden önce duyarlılığı uyandırmak, duyusal algıları artırmak,

fertlerdeki becerikliliği geliştirmek" gibi özellikleri kazandırır görüşlerine de katılmaktadır.

Köroğlu (2006), 16. ayda çocuğun; kendisi için yeni ve karmaşık olan hareketleri taklit edebilmeye başladığını (örneğin telefonla yapılan görüşmelerin çocuğun çok ilgisini çektiğini) ve etrafındakilerin konuşma tarzlarını aynen taklit etmeye başladığını, taklit yeteneğinin her geçen gün arttığını ve oyunlarında da bu yeteneğini kullanmaya başladığını belirtmektedir.

Yavuzer (2005), bireylerarası ilişkilerin ön planda olmadığı monoton bir ev atmosferi, çocuğun sesli ifade isteğini azaltır demekte ve yapılan araştırmalardaki "sosyo-ekonomik düzeyin, özellikle 18. aydan itibaren çocuğun dil gelişimini etkilediği" yönündeki bulgularından bahsetmektedir. Daha iyi uyarıcı çevrelerde yetişen çocukların daha zengin söz dağarcığı, daha iyi söz dizimi ve cümle yapısına sahip olduklarını da belirtmektedir. Çocuk şarkılarından hoşlanan, eşlik etmeye çalışan, şarkı söylemeye çalışan 18. ay çocuğunun gelişme sürecinde; çocuğun sosyal çevresi ile etkileşimi, ailesinin tutum ve alışkanlıkları çok önemli rol oynamaktadır.

Schaefer ve Digeronimo (2009), doğumdan 18. aya kadar anne-babaların oyun ve hayal gücünü teşvik etmek için; en başından itibaren çocukları ile oynamalarını; küçük bebeklerin anne-babalarının kollarında dans etmekten ve onların şarkı söylediklerini duymaktan hoşlandıklarını; çocukların el sallama, öpücük gönderme, gülümseme gibi anne-babalarının yaptığı davranışları kısa süre içinde taklit ederek anne-babalarını şaşırtacaklarını belirtmektedirler. Anne-baba olarak dil gelişimini teşvik etmek için; bebeğin günlerinin müzikle doldurulması gerektiğini ve tıpkı dil gibi müzikte de değişen ritm ve tonların var olduğunu eklemektedirler.

Yavuzer (2005), iki yaşında ve gelişimini normal sürdüren bir çocuğun artık çocuk şiirlerine ve şarkılarına eşlik eder hale gelmiş olduğunu belirtmektedir.

Miller ve arkadaşları (2004), üç yaşındakilerin sürekli olarak yeni beceriler kazanma peşinde koştuklarını; şarkılı, danslı oyunlara bayıldıklarını, müziğin temposuna uygun olarak el çırpmayı ve ayaklarını yere vurmaya kolayca öğrendiklerini, çocuk şarkıları kadar temposu belirgin, sözleri basit olan diğer şarkıları rahatça söyleyebildiklerini, müzik eşliğinde odanın içinde yürüyüp zıplarken el, ayak, beden ve başın birbirine uygun hareketlerini düzenlemeyi öğrendiklerini, ayrıca birlikte oldukları zaman davul, zil, düdük gibi aletleri ya da tencere kapağı gibi nesnelere çalarak müzik yaratmaktan, tek başlarına olunca da aynı şekilde radyoda çalan müziğe eşlik etmekten zevk aldıklarını belirtmişlerdir. 3 yaşındaki çocukların ayrıca, kendilerine öykü kitaplarının okunmasından çok zevk aldıklarını ve zaman içinde okumayı da becerebileceklerinin önemle üzerinde durmuşlar; içeriğine bağlı olarak öyküler eğitici, hayal gücünü dürtücü, yaratıcı ya da fantezilere yol açıcı olduğunu ve kitapların yüksek sesle okunmasının çocukların anlatılan sahneleri, kahramanları, sesleri, görüntüleri, korkuları hayal dünyalarında yeniden yaratmalarını sağladığı için çok yararlı olduğunu, radyo ve kaset dinlemenin de benzer biçimde etkili olduğunu ama sevilen bir kişi tarafından kitap okunmasının oluşturduğu yakınlık ve samimi ortamın bu yöntemle yaratılamayacağını eklemişlerdir. Aynı durumun televizyon ve video izleme için de geçerli olduğu, çocuğun televizyon ve video izleme esnasında çok şey öğrenebileceği ama katılımcı olmak yerine yalnızca başkalarının yarattığı bir dünyanın izleyicisi olarak kalacağı görüşleri anne-babalar ve eğitimciler açısından önemlidir.

Yavuzer (2005), 4 yaşındaki ve normal gelişim hızında büyüyen bir çocuğun bildiği birkaç çocuk şiirini ezbere okuyabileceğini ya da çocuk şarkılarını doğru olarak söyleyebileceğini, ayrıca öğretilirse çocukların bu yaşta basit müzik aletlerini çalmayı da başarabileceklerini belirtmiştir. Yavuzer (2005) ayrıca, küçük çocukların müziği ve müzikli oyuncakları çok sevdiğini; bebeklerin müzik kutusu sesini zevkle dinlediklerini ve biraz büyüdüklerinde büyük olasılıkla müzik kutusunu kendileri çalıştırır hale geleceklerini; ksilofon ve davul gibi çalgıların melodi ve ritm vermenin yanında vurmaları oyuncaklar

olarak da kullanılabileceğini; enstrümanların çocukların dinleme ve taklit etme becerilerini geliştirdiğini ve çocuğu belleğini kullanmaya zorladığını ayrıca işbirliği ve sıra bekleme davranışlarını desteklemesi nedeniyle sosyal faaliyetler için de faydalı olduğunu; görüşlerine eklemiştir.

Yavuzer (2005), 5 yaşındaki ve normal gelişim hızında büyüyen bir çocuğun ezbere şiir okumaktan ya da çocuk şarkıları, çeşit çeşit tekerlemeler söylemekten çok hoşlanacağını ayrıca hareketlerini müziğin ritmine uydurabileceğini vurgulamaktadır.

Yavuzer (2005:232), “6 yaşına rastlayan son çocukluk döneminin başlarında dengesiz ve olumsuz bir gelişim dikkati çeker, son çocukluk döneminde çocuk; motor ve dil gelişimi açısından büyük aşamalar kaydetmiş ve dengenin gelişmesi sonucu hızlı yürüyebilen, futbol oynayabilen, ok atabilen, göz-el koordinasyonunun gelişmesi sonucu da iki elini bağımsız olarak kullanabilen bir birey haline gelmiştir. 6 yaşında çocuk, tembel ve kararsız bir görünümde dir. Çocuk bir kez daha 2,5 yaşında yaşamış olduğu karar verme güçlüklerine uğrar, yine bir şeyin olumlu ve olumsuz iki yüzü arasında hızla gelip gider” şeklinde bahsettiği 6 yaş çocuğu için ayrıca “küçük kasları oldukça gelişmiştir, 3 yaşında 300 sözcük civarı alan dağarcığında 6 yaş ile birlikte en az 10.000 sözcük bulunmaktadır, kendisiyle gerçek nitelikte eğitim uygulamaları yapılacak bir çağa gelmiştir, özgüvenini kazanması için ders dışında kendisini kanıtlayabileceği etkinliklere (bale, herhangi bir enstrüman çalma, yüzme, resim kursu vb.) yöneltilmeli, bu yöneltmede temel ölçü ilgi ve yetenekleri olmalıdır” şeklinde tanımlamaktadır.

Kansu ve Beceren (2002), yapılan araştırma sonuçlarının, çocuğun dünyaya geldiğinde beyinde henüz birbirleriyle bağlantısı olmayan milyarlarca sinir hücrelerinin bulunduğunu gösterdiğini; sinir hücrelerinin birbirleriyle bağlantılarının oluşmasının, çocuğun içinde yaşadığı ortamdaki zihinsel, fiziksel ve duygusal uyarılar ve tepkilerle gerçekleştiğini; beynin ilk üç sene içinde bir yetişkin beyininin 2/3 si kadar geliştiğini ve bu çok önemli zaman içerisinde yaşanan negatif deneyimlerin veya stresin beyin gelişimi

üzerinde olumsuz etkisinin olacağını; fiziksel ve duygusal ihtiyaçların karşılanmasının, yaşanan pozitif deneyimlerin çocuğun beyninin sağlıklı gelişmesini sağladığını; duygusal açıdan sağlıklı gelişen çocukların gerek ergenlikte gerekse yetişkinliklerinde stresle baş edebildiklerini ve sosyal becerilere daha yatkın bireyler olarak yetiştiklerini, duygusal zekâ öğelerinin ilk öğrenildiği yerin aile ortamı olduğunu; çocukların kimliklerinin ilk yıllardan başlayarak, beynin gelişmesinin sürdüğü ergenlik yıllarına kadar, hayatlarındaki insanların etkisiyle şekillendiğini; çocukların kendilerini anlamaları ve tanımaları sürecinin çevrelerinden gelen tepkilerle beslendiğini ve geliştiğini; çocuğun, kendisini nasıl göreceğini, başkalarının kendi hislerine nasıl tepki vereceğini, hisleri hakkında nasıl düşünmesi gerektiğini ve başkalarının duygularını nasıl okuyup ifade edeceğini anne ve babanın çocuklarıyla arasında kurulan sıcak, güvene dayalı yakın ilişki ile öğrendiğini belirtmişlerdir. Japonya’da yapılan bir araştırmadan bahseden Kansu ve Beceren (2002), “Seni seviyorum”, “Teşekkür ederim”, “Bugün çok güzelsin”, “Bugün çok mutluyum” gibi olumlu anlam içeren ifadelerin yanında klasik ve halk müziğinin laboratuvar ortamında dinletildiği suların, özel soğutucularda dondurulduğunda göze hoş gelen, kar kristallerine benzeyen şekiller oluşturmasından; ve “Kahretsin”, “Allah belanı versin”, “Senden nefret ediyorum”, “Seni öldüreceğim” gibi olumsuz anlamlar içeren ifadelerin dinletildiği suların, aynı işlem sonrasında şekilsiz, rahatsız edici, düzensiz kristaller meydana getirmesini, “3/4’ü sıvı olan insan vücudunun müzikten aynı şekilde etkilenmeyeceği de bilimin kabul edemeyeceği bir düşüncedir” şeklinde yorumlamışlardır.

Yılmaz (2006), müzik etkinliklerinin mümkün olduğunca dışarıdan gelebilecek seslerden ve etkilerden uzak sessiz bir ortamda yapılmasının önemli olduğunu söylemekte, çalışma yapılacak ortamın çok geniş ya da çok dar olmamasını ve ortamda fazla sayıda uyarıcı bulundurulmamasını önermektedir (Dowling, 1988; Yılmaz, 2006).

Tüm bu verilere dayanarak, anne-babaların çocukları ile kurdukları

müziksel iletişimin kalitesi açısından **ortam** önemli bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır. Müziğe gereken önemin verildiği etkili iletişim ortamları yaratmak çocuğun tüm gelişim aşamaları için oldukça gereklidir. Bunlardan bazıları müzikli bir ortamda oyun oynamak, ev ortamında müzik dinlenilmesi, dış mekânlarda da müzikle ilgili etkinliklere yer verilmesi vb. olabilir. Elbette anne-babalar ortamları kendi imkânları ölçüsünde yaratacaklar ve zenginleştireceklerdir.

Destek

Miller ve arkadaşları (2004), beş yaşındaki çocuğun evinin dışındaki dünyaya gösterdiği ilgi arttıkça, dans, judo, jimnastik ya da müzik kursu gibi eğlenceli faaliyetlere yönlendirmek doğru olur görüşünü paylaşmaktadırlar. Yapılacak seçimin genellikle ana babanın ilgi alanının ya da hobileri doğrultusunda olduğunu (örneğin; anne-baba dans etmeyi sevdiği ve bunun çocuğun gelişmesi için yararlı olacağına inandığı için; ya da belki bir müzik aleti çalmış olduğu ve çocuğunun da aynı zevki geliştirmesini istediği için; bazen müziğe karşı yeteneği olmadığı için çocuğunda bu yeteneği keşfetmeyi düşlediğinden; aynı şekilde babalar da futbol ya da basketbol gibi sporlara düşkün olup çocuklarına da bu zevki aşlamak istediklerinden; olabilir), beş yaşına basan çocukların bu sporları kolayca öğrenmeye başlayabileceklerini, çocukların çoğunun yeni beceriler öğrenmekten zevk aldığını, ama eğer çocuğun anne-baba ile aynı zevki paylaşmama durumu varsa, anne-baba olarak bunun yaratacağı düş kırıklığını kabullenmeye hazır olunması gerektiğini belirtmektedirler. Anne-babanın, çocuklarının hangi konulara ilgi duyduğunu araştırmalarının önemini vurgulamışlardır.

Koroğlu (2006), müzik aletleri ile çocuğun tanıştırılmasının gerekliliği üzerinde durmakta, müzikle uğraşmanın çocuklarda matematiksel zekâyı ve sorun çözme yeteneğini arttırdığını; anne-babalar açısından, erken yaşlarda alınan müzik becerileriyle, çocuğun okul yaşamında çok zor fizik sorularının bile üstesinden gelebileceğini bilmenin şaşırtıcı olduğu kadar hoş bir duygu

olduğunu; belirtmektedir. Müziğin çocukların dil gelişimine ve ritm duygusunun oluşmasına katkı yaptığını; üç yaşındaki çocuğa her tür müzik dinletilerek müziğe olan ilgisinin ölçülebileceğini ve sıkmadan yetenekleri doğrultusunda müzik eğitimi verilebileceğini eklemekte ve çocuk şarkılarının basit olanlarından dinletilmesinin ve öğrenmesinin desteklenmesini veya org gibi müzik aletleri ile yaşına uygun şarkılar çalmasını sağlanmasını önermektedir.

Yaşamın ilk yılları, tüm gelişim alanlarında eşsiz bir gelişim dönemidir. Ebeveynler ve bakıcılar, bu gelişimi desteklemek için uyarıcı deneyimleri sağlamada çok önemlidir (Custodero, Britto ve Gunn, 2003).

Erol (2005), çocukların her yaşta müziğe duyarlı olduklarını, bu duyarlılığın işlenmesinin anne-baba ve eğitimcilerin görevi olduğunu; özellikle okulöncesi dönemin çocukların duyularının ve izlenimlerinin en yoğun olduğu dönem olması sebebiyle bu dönemde duysal ve ritmik sezgileri uyandırmanın çok önemli olduğunu; müzik eğitiminin ilk basamağı olan okul öncesi dönem eğitiminin planlanması aşamasında çocukların gelişim düzeyleri, ilgi ve isteklerinin dikkate alınmasının önemli olduğunu; ayrıca okulöncesi eğitiminin çocuğun diğer ilgi alanlarını destekleyici nitelikte olmasına özen gösterilmesi gerektiğini; belirtmiştir.

Yalnızca bebekler müzik icra etmeye eğilimli değildir (Trehub, 2001), aynı zamanda ebeveynler de bu bağı desteklemeye eğilimli olabilirler (Papousek, 1996). Trehub ve arkadaşları 1997 yılında yaptıkları günlük tutma araştırmasında, tüm katılımcıların çocuklarına şarkı söylediklerini ve çocuklarına şarkı söyleyerek geçirdikleri sürenin şaşırtıcı oranda çok olduğunu fark etmişlerdir (Custodero, 2002).

Young, Davis ve Schoen (1996), Commonwealth Fund Küçük Çocukları Olan Ebeveynler Araştırması'nda, anne-babaların bebeklerinin beyin gelişimini destekleme fırsatlarını kaçırdıklarını; okuma, fotoğraflar gösterme ve müzik dinletme gibi faaliyetlerin ilk aylardan başlayarak yararlı olduğu şeklindeki araştırma sonuçlarına karşın, 5 ebeveyninden yalnızca

ikisinin çocuğuna her gün kitap okuduğunu belirtmişlerdir.

Engelli ve engelli olmayan öğrenciler arasında sosyal etkileşimler desteklendiğinde, benzer ilgi alanları görülmekte ve bunun sonucunda sınıf içerisinde olumlu etkileşimlerde artış ve gruplar ve bireyler arasında karşılıklı güvenin geliştiği gözlemlenmektedir (Jellison, Flowers, 1991).

Destek boyutu, anne-babanın çocuğa verilecek erken müzik eğitiminin, okuma, soyut düşünme yetenekleri ve yaratıcılığı kapsayan bilişsel becerilerin gelişmesini desteklediği bilincinde olması açısından oldukça önemlidir. Anne-babaların çocukları ile kurdukları hem müziksel hem de diğer türlü iletişimleri bu bilince bağlıdır. Destek boyutu anne-babanın gelecekle ilgili görüşlerinin çocuğuna (çocuklarına) yansıtılması açısından ve anne-babanın çocuğu (çocukları) için neleri yapıp yapmadığını sorgulaması açısından da önem taşımaktadır. Günümüzde kent kültürü ve yeni yaşantı kalıpları düşünüldüğünde bu boyutun önemi daha da çok ortaya çıkmaktadır. Destekleyici anne-baba modelinin hayata geçirilmesinde, anne-babanın; çocuğunun bir müzik aletini çalmasını isteme, çocuğunu bir müzik aleti çalmaya yöneltme, müzikle ilgili özel eğitim imkânları araştırma ve sağlama, çocuğunun müzikle ilgili isteklerine karşı duyarlı ve ilgili olma gibi tutum ve davranışlarının önemi göz önünde bulundurulmalıdır.

Uyku Alışkanlıkları

Yeni doğan bebekler ihtiyacı olduğu kadar uyuduğu için uyku saatleri anne-babalarına uygun olmayabilir. Bu durum, uyku düzeni oluşana dek anne-babaları biraz üzebilir, biraz da uykusuz bırakabilir. Uyku düzeninin oluşması zaman alacağından bu dönemde bebeğe karşı anlayışlı olunması gerekmektedir. Bebeğin rahat uyuyabilmesi için odasına ve yatağına özen gösterilmeli, yatağının temizliğine, rahatlığına ve odasındaki ışık düzenine de dikkat edilmelidir. Uzmanlar, en az iki yaşına gelene dek yastık kullanılmamasını tavsiye etmektedirler. Bebeğin yatış konumu hakkında ise ortak bir kanı yoktur. Ancak nasıl yatırılırsa yatırılısın, sık sık kontrol etmekte

fayda vardır. Bebek aşırı sarmalanmaz ve odası ılık tutulur; 18-20 derece arası sıcaklık yeterli olacaktır. Uyku alışkanlığı konusunda anne-babalar, bebek doğduğu andan itibaren karar vermeli ve her zaman uygulayabilecekleri bir uyku düzeni oluşturmalarıdır.

Schaefer ve Digeronimo (2009)'ya göre bir uyku ritüeli yaratılmalı ve uykudan önceki zamanın olabildiğince sakin ve düzenli olmasına gayret edilmelidir. Ritüelleşen rutinler (örneğin, törensel bir düzen verilmişse), çocuğa korkutucu gelen geçiş anlarını (yuvaya gitmek veya yatağa girmek gibi) kolaylaştırmaya yardımcı olabilir. Örneğin, bir vedalaşma geleneği yaratmak için, çocuğunuzun sevdiği bir şarkıdan birkaç dize okuyup, sonra elini sıkıp gülümseyip onu öpebilirsiniz. Hatta ritüeli kendinize bağlamak için ona en sevdiğiniz parfüm ya da kolonyadan kokan eski bir pijamanızı verebilirsiniz. Yatmadan önce, bir iyi geceler öpücüğü verip, bir ninni söyleyip, kitap okuyup gece lambasını açmayı alışkanlık haline getirebilirsiniz. Bir ritüelin önceden tahmin edilebilen bir tekrar izlemesi, çocukların kendilerini güvende ve düzenli hissetmelerine yardımcı olur. Törensel bir rutin yarattığınızda, bu rutinin sizin de seve seve tekrarlayacağınız ve bakıcıların da yapabileceği bir şekilde olmasına dikkat edin. Eğer her gece çocuğunuzun bütün hayvancıklarını öpmek, altı ninni söylemek ve beş hikâyeye okumak istemiyorsanız, bunu yapmayın. Bir ritüel düzene oturduktan sonra onu yıkması zordur. Ayrıca, kullandığınız ritüelleri çocuğunuzun bakıcısına da söylemeyi unutmayın. Eğer dışarı giderken bebek bakıcısına yatış ritüelinizi söylemeyi unutursanız, bakıcı ağlayan bir çocukla uzun bir gece geçirmek zorunda kalacaktır. Eğer çocuğu yuvaya büyük annesi bırakacaksa ve hoşçakal ritüelinizi bilmiyorsa, kapıda ayrılık gözyaşları dökülebilir. Schaefer ve Digeronimo (2009), tipik bir yatma ritüelini; “Bebeğinizi yatak odasına taşırsınız, gece lambasını yakarsınız, bir ninni söylemek için otursunuz, birkaç pelüş oyuncağa iyi geceler öpücüğü verirsiniz, bebeğinizi öpersiniz ve onu yatağına yatırırınız. İyi geceler diler ve o henüz uyanıkken odayı terk edersiniz” şeklinde tanımlamaktadır.

Köroğlu (2006), çocukların düzenli uyumaları için ebeveynler tarafından da belli alışkanlıklar sağlanması gerektiğini; çocukların günlük yaşamlarında belirli bir düzen olmasından çok mutlu olduklarını; aynı etkinlikleri hep aynı sırayla ve sakin huzurlu ve sevecen hareketlerle uygulamanın çocuğu rahatlattığını; bu düzen alışkanlığının çocuğun anne-babasına, kendine ve dünyaya olan güvenini artırdığını belirtmektedir. Köroğlu (2006), uyku saatlerinin kabusa dönüşmemesi için “Ailecek güzel bir uyku çekmek için ılık bir banyo iyi bir başlangıçtır. Pijama giydirmek uyku sürecinin başladığını gösteren bir sembol olacaktır. Çocuğunuzun sabah uyanınca evde pijama ile dolaşmasına izin vermeyin, böylece, pijamanın uykunun vazgeçilmez bir parçası olduğunu bilsin. Kısık ve sakin bir sesle ona masallar okumanın da büyük yararı vardır. Ninniler söyleyerek onu sakinleştirebilir ve uyku saatinin geldiğini anımsatabilirsiniz. Uykuya dalarken en sevdiği oyuncak ayısının yanında olmasının hiçbir sakıncası yoktur. Uykuya daldıktan sonra oyuncaklarını yatağından toplamayı unutmayın” vb. önerilerde bulunmaktadır.

Miller ve arkadaşları (2004), öykülerin, resimlerin, şiirlerin ve şarkıların 4 yaş çocuklarının ilgisini çektiğini belirtmektedirler. Miller ve arkadaşları (2004)'nin, “Çok eski tarihlerden günümüze kadar gelmeyi başaran çocuk tekerlemelerini düşünürseniz, hepsinin çocukların ilgilendiği konuları daha derinliğine düşünmelerine fırsat vermek üzere şekillendirdiğini görürsünüz. Yüzyıllardır yinelenen tekerlemeler eğer bir gereksinimi karşılamaya yönelik olmasalardı, çoktan unutulurlardı” şeklindeki görüşleri çocuklar için tekerlemelerin ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Ayrıca, 4 yaşında yeni sözcükler öğrenme fırsatı kısıtlı olan bir çocuğun düşünce kapasitesinin de kısıtlı olacağını ve çoğu insanın dediği gibi kitapların ona yepyeni dünyaların kapılarının açılmasını sağlayacağını; resimler ve şarkıların da aynı kategoriye girdiğini; müziğe kulak veren ya da resimleri inceleyip kendisi de çizen her çocuğun bu konulara duyacağı sevginin temelini bugünden atacağını; eklemektedirler.

Erol (2005), doğumundan itibaren özellikle kültürümüzde de yer alan ve oldukça çeşitli olan ninnilerimiz ile annelerin bebeğin müziğe karşı duyarlılığını geliştirmekte olduğunu belirtmiştir. Zaman içerisinde ise bebeğin duyduğu sesleri kendisi de çıkarmaya çalışmakta olduğunu, annenin dudaklarını oynatmasını taklit edebildiğini eklemektedir. Ayrıca, birçok bebeğin ninni ile şartlanmakta olduklarını ve ninnilerin uykuya geçişlerinde bebeklere huzurlu bir ortam sağladığını ve sonuç olarak bebeklerin daha kolay uykuya dalmalarını sağladığını belirtmiştir.

Young, Davis ve Schoen (1996), günümüz dünyasında çocuk yetiştirmenin stresli olabileceğini, özellikle de çocuk büyüdükçe ve ebeveynler aile ve iş sorumluluklarını dengelemeye başladıkça bu stresin daha da artacağını öngörmekte ve düzenli ve rutin faaliyetlerin, çocuğun sağlıklı sosyal ve davranışsal gelişimi açısından önemli olduğunu belirtmektedirler. Commonwealth Fund Küçük Çocukları Olan Ebeveynler Araştırması sonuçlarına dayanarak, ebeveynlerin yalnızca %51'inin düzenli yemek ve uyku rutinlerinin bulunduğunu aktarmaktadırlar.

Hem anne-baba hem de çocuğun sıkıntı yaşadıkları anlardan birisi de uyku ve uyku ile ilgili durumlardır. Etkili müziksel iletişim yoluyla uyku ve uyku ile ilgili olarak yapılan eylemlerde yaşantı kalitesinin artacağı ve daha iyi bir iletişim sağlanacağı açıktır ve problemsiz bir uykunun sağlayacağı değerler oldukça önemlidir. İyi hazırlanmış bir uyku ritüeli ailede düzeni sağlayacağı gibi aynı zamanda anne-babanın da kendilerine zaman ayırabilmelerini sağlaması açısından önemlidir. Uyku ritüeli ihtiyaca bağlı olarak anne-baba tarafından hazırlanır ve yatmadan önce çocuğa şarkı veya ninni söyleme, çocuğun sevdiği ve seçtiği veya anne-babanın seçtiği ve çocuğun sevdiği bir müzik eserinin dinletilmesi -bu gerçek bir müzik enstrümanı olabileceği gibi Cd veya kasetten de olabilir- ve masal okunması gibi etkinlikleri içerebilir. **Uyku alışkanlıkları** konusunda anne-babalar bebekleri doğar doğmaz karar vermeli ve her zaman uygulayabilecekleri bir uyku düzeni oluşturmalarıdır. Unutulmamalıdır ki çocukla kurulan müziksel veya diğer türlü iletişim ne

kadar yüz yüze olursa o kadar etkilidir. Custodero, Britto ve Xin (2002) tarafından yapılan “Mozart’tan Motown’a, Ninnilerden Aşk Şarkılarına: Ebeveynlerin Çocukları İçin Müzik Kullanmaları Araştırması (PUMIS)” adlı araştırma bulgularında anne babaların çocuklarına şarkı söylediklerinde, müzik dinlettiklerinden daha fazla aktif karşılık aldığı göz önünde bulundurulduğunda söylenilmek istenen daha net olarak anlaşılacaktır. Anne-babanın sesi güzel olmasa da, söylediği ninni, şarkı veya tekerlemeler uydurma bile olsa kasetten veya CD'den dinletilen müziklere oranla daha etkilidir. Uyku saatleri aslında, anne-babalar için çocukları ile iletişime geçebilecekleri, baş başa kalabilecekleri özel zamanlardır, bu yüzden uyku saatleri ne kadar sistemli olursa o kadar mutluluk verecektir.

Müziksel Etkileşim

Miller ve arkadaşları (2004), kafiyeli tekerlemeleri üç yaşında öğrenen çocukların zamanı gelince okumayı daha kolay söktüklerini bu nedenle bebeğe ninniler söylemek ve tekerlemeler öğretmenin yalnız eğlence değil aynı zamanda öğrenme sürecinin önemli bir aşaması olduğunu belirtmektedirler. Anne sesinden dinlenen ninnilerin bebeklerin duygusal durumlarını çok yakından etkilediği görüşünden yola çıkarak “Eğer bebeklik döneminde çocuğunuzla konuşur, daha sonraları ona öyküler okursanız, okul çağı gelince dinleme fikrine alışmış olacağı gibi kendi fikirlerini anlatma arzusunu da kolayca yerine getirebilecektir. Çocuğunuzun okumayı öğrenmesi bu temel üzerine kurulunca daha çabuk gerçekleşecektir. Okula başlayan çocuğunuz, kendini ifade edebilmek için daha fazla çaba göstermesini gerektiren, daha önceden tanımadığı bir ortamla karşılaşacaktır. Aile bireyleri tarafından kolayca anlaşılabilir bazı farklı sözcükler ve telaffuz biçimleri, bazen öğretmenleri ve sınıf arkadaşlarını şaşkına çevirebilir. Kekelemek de çocuğun anlatmak istediklerini açıkça söyleyebilme kapasitesini kısıtlar. Gerçi bu gibi konuşma sorunlarının yedi yaşına kadar geçmiş olması gerekir, ama eğer devam ediyorsa, ardında yatan nedenlerin

araştırılması önem kazanır” şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Çocuklar kafiyesi olan cümlelere bayılırlar. Kendiniz kafiye uyduramasanız bile basit çocuk şiirleri öğrenin veya çocuk şarkıları söylemeye çalışın. Sesiniz güzel olmak zorunda değildir, ancak anlaşılır bir dille söylemek önemlidir (Köroğlu, 2006:40).

Anne-babaların ilk çocuklarıyla her konuda daha çok ilgilendikleri bilinir. İlk çocuklar ebeveynlerinin yönlendirmesi ile daha çabuk konuşabilirler. Aralarında yaş farkı az ise ikinci çocuğun istekleri ilk çocuk tarafından kolayca anlaşılır ve ikinci çocuk konuşma için kendini pek zorlamaz. Yaş farkı üç yaş ve üstünde ise ilk çocuğun vereceği uyarılar ikinciye yol gösterecek ve konuşma erken döneme alınacaktır. Konuşmanın gecikmesinde yakın çevrenin de büyük etkisi vardır. Bütün gün evde sessiz bir bakıcı ile yalnız bırakılan bir çocuk yeterli uyarıları alamaz. Günlerini kreşte geçirmek zorunda olan bir çocuk ise büyük olasılıkla erken dönemde konuşacaktır. Evde herkes televizyon düşkünü ise ve aile içi iletişime önem verilmiyorsa, televizyondan gelen karışık ve anlamsız uyarılar çocuğun konuşmasını olumsuz etkiler (Köroğlu, 2006:42).

Her çocuğun dil gelişimi farklıdır. Bazı çocuklar dili daha kolay öğrenirken bazıları daha geç konuşur. Ancak erken konuşmada ebeveynlerin rolü çok fazladır. Çocuğunuz ile ne kadar çok konuşursanız o kadar kolay konuşma ve iletişim becerisi kazanır. Siz onunla konuştukça onun küçük beyni dilini geliştirmek için uygun ve yeterli örnekleri saptar ve konuşması çabuklaşır. Ona basit sorular sorarak bildiği kelimeleri birçok kez tekrar etmesine izin verin. İşaret dili ile söylediklerini anlarsanız bile sözcüklerle anlatması için onu cesaretlendirin (Köroğlu, 2006:69).

Paylaşılan etkileşimler ve iletişimin çeşitli bilişsel, dilsel, duygusal ve düzenleyici becerileri geliştirdiğine inanılır. Doğal olarak, ilk etkileşimlerin çoğu müzikaldir: Çoğu, müzikal anne-babalığın hem sezgisel hem de birincil olduğuna inanır (Papousek,1996; Trevarthen, 1999) ve küçük çocuklarla müzikal etkileşimler aileler arasında okumayı öğrenme ile (Adams, 1990), dil

becerileriyle (Trehub & Trainor, 1998) ve duygusal gelişimle (Honig, 1995) potansiyel bağları olan ortak bir uygulamadır. Her çocuk ayrı etkileşimler içerisinde bulunabilir. Birine uygulanacak olan bir çalışmanın sonuçları, diğerinde aynı olmak durumunda değildir. Bu amaçlardan yola çıkarak müzik eğitimi verildiğinde çocuğun; zihinsel, duygusal, psikolojik gelişimler ile sanatsal yeteneğin gelişimine katkı sağlanmış olacaktır. Ayrıca çocuğun hoş vakit geçirmesi sağlanacak, bu ise çocuğa ruhsal dinginlik sağlayacaktır (Custodero, Britto ve Gunn, 2003).

İletişimin en önemli özelliklerinden biri birlikteliği esas almasıdır. İletişim tek başına kurulan bir ilişki değildir, karşılıklı etkileşime ve beraberliğe dayanır. Eğer iletişim çift taraflı yani karşılıklı değilse gücü ya da yetkiyi o an için elinde bulunduran taraf isteklerini gerçekleştirecek, diğer taraf baskı altında tutulacaktır. Fakat bu sorunu sadece geçici olarak ortadan kaldıracak, güç ya da yetki ortadan kalktığı anda sorun devam edecektir. İyi bir iletişim genel olarak sorunların çözümünde en etkili yöntemdir ve iletişim sorunları çözülmeyen doyurucu bir yaşam sürmek olanaksızdır. İletişim konusunda bilinçlenmek bireye önemli etkileşim olanakları sağlar. İletişim sevgi hoşgörü ve anlayış temeline dayanmalıdır. Aksi halde yapmacık ve anlamsız olacaktır (Cüceloğlu, 1999).

Müziksel iletişimde duygu, düşünce, izlenim ve tasarımlar veya bunları kapsayan davranışlar estetik etkileşim ilişkileri yoluyla ortaklaşıp paylaşılır. Estetik etkileşimler belirli güzellik anlayışlarına göre birleştirilmiş seslerden oluşan estetik bütünlerle sağlanır. Bu estetik bütünler, belirli güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerden oluşmakla birlikte, temelde, başkasıyla ortaklaşıp paylaşılmak istenen duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları veya bunları kapsayan davranışları içerir (Uçan, 2005: 76-77).

1 ve 3 yaşları arasındaki çocuklar müziksel etkileşimleri zorlayıcı ve kavramsal olarak ilgi çekici bulurlar, müzikal ifade ve zevkin yüksek seviyelerini sergilerler ve tanıdık şarkıları kavrayabilirler. Müzikal faaliyetin gözlemlenebilir, kendini ödüllendirerek ifade eden doğası, müziğin ilk

yıllardaki “söz öncesi” iletişimsel rolünü kaldırıp (ama yerine geçerek değil), zamanla müzikal ebeveynlikteki değişimin çocuk tarafından yürütülebileceğini öne sürerek işlemeye başlayabilir (Custodero, Britto, Gunn, 2003).

Anneler, eğitimin onlara artmış müzikal etkileşim olarak tercüme edilebilecek bir yetki hissi verdiğini belirttiler. Yüksek tahsilli ebeveynler aynı zamanda sarılma/kucaklama ve oyun oynamaya da daha meyillidirler; eğitim, paylaşımlı kitap okuma için önemli bir bağlantı değildir (Custodero, Britto, Gunn, 2003).

Baydar, Greck ve Gritz (1999), işte harcanan zamanla etkileşimli çocuk bakımında harcanan zaman arasındaki zayıf bağlantıyı içeren bulgularına dayanarak, müzikal etkileşim sıklığının çalışmayla negatif bir bağlantısı olmadığını öne sürmektedirler. Baydar, Greck ve Gritz’in birlikte yaptıkları bu çalışmada, yalnızca evli annelerin etkileşimleri çalışmayla negatif bağıntılı bulunmuş; bu bulgunun da karı-koca ilişkileriyle orantılı ekstra sorumluluklar ya da çocuk yetiştirme görevlerinin çoğunu çalışan annelerin eşlerinin yapmasının yüzünden olabileceği belirtilmiştir. Bu çalışmadaki bulgular, Bianchi (2000)’nin annenin çalışmasının çocuğun huzurunu çok fazla etkilemediği yönündeki bulguları tarafından da desteklenmektedir (akt: Custodero, Britto ve Gunn, 2003).

Müzik, tarih boyunca ve tüm kültürlerde yetişkin-çocuk etkileşiminin önemli bir kısmını oluşturmuştur (Trehub, Schellenberg, 1995).

Annelik depresyonu (maternal depresyon), annelerin bebekleriyle düzgün etkileşimde bulunmasını engeller (Young, Davis, Schoen, 1996).

Müziksel Etkileşim boyutunda sürekli ve dinamik bir yapının var olduğu ortadadır. Bu durumdan kaçmak veya bu durumun dışında kalmak neredeyse imkânsızdır. Müziksel iletişim, çocukla anne-baba arasında köprü olma özelliği ile oldukça önemlidir. Burada köprü olma boyutu aynı zamanda etkileşimi de içerdiğinden ayrı düşünülmemesi gereken bir boyut olarak değerlendirilmektedir. Bunun için çocuklarla kurulan ilişkilerde müziğin aracı

olarak kullanılması, duygu durumlarının aktarılmasında önemli olabilir. Tepkilerin (olumlu-olumsuz) ortaya çıkması, müziğin köprü olma özelliğini sağlaması açısından yeterlidir. Bu bakımdan ele alındığında müzik, çocukla iletişim kurmak, duygu ve düşünceleri anlatmak için kullanılabilir.

Seçicilik

Çocuğunuza müzik dinletin. Müzik dinlemek, çocuğunuzun kulağının farklı seslere karşı duyarlılığını arttıracak, sakinleştirecek ve müziği sevip tanımasına yardımcı olacaktır. Her anne ve babanın gözlemlediği gibi çocuklar ritmik seslere bayılırlar ve her çocuk basit aletlerle kendi müziğini yaratır. Çocuğunuza alacağınız oyuncak müzik aletleri onun içindeki sanatçı ruhu ortaya çıkaracak ve ritm duygusunu geliştirecektir (Köroğlu, 2006: 67-68).

Televizyon tüm dünyayı evimize kadar getiren, ses ve görüntü zenginliği ile çocuklarımıza birçok yeni bilgi veren önemli bir eğitim aracıdır; ancak insanoğlu birçok nesneyi olduğu gibi onu da kötü kullanmayı becermiştir. Gereğinden fazla televizyon seyretmek insanı edilgen kılar, düşünme ve hareket tembelliğine sokar ve toplumdan kopuk bir kişiliğe neden olur. Çocuklar televizyon seyretme konusunda da büyüklerini taklit ederler. Erişkinler çok televizyon seyrediyorsa çocuklar da bu “Aptal kutusu”na çok düşkün olur ve böylece fiziksel ve ruhsal birçok sorun oluşumu tetiklenir. Aşırı televizyon seyreden çocuklarda baş ağrısı, uyku bozuklukları, saldırganlık, içe kapanma, konuşma gerilikleri, sosyal gelişimde duraklama ve fizik aktivite azalması gibi bozukluklar saptanmıştır (Köroğlu, 2006:123). Her program çocuklara göre değildir, seçici olun. Çizgi film bile olsa şiddet içeren, vurdulu kırdılı filmlerden çocuğunuzu uzak tutun. Öğretici, kolay anlaşılır, müzikal ve neşeli filmleri seçin (Köroğlu, 2006:124).

Minyatür müzik aletleri ona müzik zevkini aşılama ve duygularını geliştirme amacını güder. “Müzik ruhun gıdasıdır” atasözü çocuklar için de geçerlidir, ancak komşularınız ne der bilinmez. Başlangıçta davul gibi vurmali

oyuncaklar alın, zaman içinde üflemeli çalgılara da alıştırebilirsiniz (Köroğlu, 2006:177).

Müziksel yetenek seviyeleri ne olursa olsun, her çocuğun hayatında müzik vardır ve her çocuk müzikle ilgili en az bir etkinliği yaşamına katmaktan keyif alacaktır. Bireysel olarak ya da toplu biçimde çalgı çalmak/şarkı söylemek, dans etmek, müzik dinlemek bu etkinliklerden bazılarıdır. Çocuğu bunlardan kendisini en iyi ifade edebileceği hangisi ise ona yönlendirmek ve genel bir müzik sevgisi, beğenisi kazandırmak özellikle okul öncesinde başlanması gereken eğitim hizmetlerindedir ve hem uzman eğitimcilere hem ailelere sorumluluk düşmektedir (Eskioğlu, 2003).

Müziğin çocuk üzerindeki olumlu etkilerinden dolayı, bebeklikten itibaren çocukların müziksel becerileri geliştirilmelidir. Bireysel ve grup çalışmaları, oyun ve dramatizasyonlarla çeşitli dinleme çalışmaları yapmak, şarkı söyleme çalışmalarına yer vermek, çocukların müziksel becerilerini geliştirebilecek etkinliklerdendir. Müzik etkinlikleri planlanırken çocukların hazır bulunuşluklarına, gelişim düzeylerine ve çocuklar için ilgi çekici olmasına dikkat edilmelidir. Verilecek müzik eğitimi tüm gelişim alanlarını destekleyici nitelikte olmalıdır. Okul öncesi çocuğuna uygun şarkılar seçerken konusuna, ritmine, prozodisine (söz ve müziğin birbiriyle uyumlu olması), ses ve sözlerinin hafıza da kolay tutulur olmasına, çocuğun gelişimine ve ilgisine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Şarkı konuları çocukların günlük yaşamlarından seçilmeli ve sözleri değiştirmeye elverişli olmalıdır (Dikici, 2002).

Özellikle belirtilmelidir ki, çocuklar şarkı söylemeyi taklit yoluyla öğrenirler. Çocuklar şarkı söylemekten veya bir müzik eseri seslendirmekten hoşlanırlar, şarkı veya bir müzik eseri dinlerken rahatlarlar, şarkı söylerken veya bir müzik eseri seslendirirken duygu ve düşüncelerini dile getirirler. Ayrıca kendi ses kontrollerini sağlayarak, hızlı-yavaş, gürültülü-sessiz gibi kavramlarla ilgili bilgilerini pekiştirirler. Şarkılardan genel olarak müzik eserlerinden gelişimin her alanında yararlanılabilir. Şarkı (eser) seçiminde

hareketli eserlere (şarkılara) yer verildiği gibi sakinleştirici eserlere (şarkılara) de yer verilmelidir. Seçilecek eser (şarkı) çocukların gelişim düzeyine uygun, zevkli ve eğlendirici, ritmi kolay, sözleri basit, sade, anlaşılır ve melodisi çocukların sesine uygun olmalıdır. Çocukların bildiği konu ve kavramlarla ilgili şarkılar seçmeye özen gösterilmelidir (Dikici, 2005).

Anne-babaların **seçicilik** konusunda referans alacakları yerler ve bu referanslara verdikleri önem müziksel iletişim sağlanmasına yönelik atılacak adımları belirleyecektir. Müzikle ilgili yayınlar, araştırmalar takip edilmeli, eleştiri süzgeçlerinden geçirilerek önerileri uygulanmaya çalışılmalı, müzikle ilgili olan ve çocuğu için iletişim ortamını zenginleştirebilecek araçlar edinmeye gayret edilmelidir (Basit müzik aletlerinin anne-baba ve çocuk tarafından birlikte yapılmaya çalışılması, örneğin; ritm aleti olarak marakas yapmak vb.). Seçme durumu ile ilgili olarak şunu da eklemek gerekir, alternatiflerin farkında olmayan bir anne-baba kararsız kalacak ve belirsizlik yaşayacaktır. Gelişmeleri takip etmek ve ona göre tutumlar geliştirmek anne-baba ve çocuklar açısından oldukça önemlidir.

Cinsiyet

Kızlar genellikle daha erken konuşurlar. Kızlar daha sosyal oldukları, çevre ile kolayca iletişim kurdukları için onların ilk sözcüklerini daha erken duyarız. Annelerin kızlarla daha çok iletişim kurmaya çabaladıkları, erkek çocukların fiziksel etkinliklerden konuşmaya zaman ayıramadıkları da gözden kaçmaz (Köroğlu, 2006:42).

“Çocukların karakteristik özellikleri doğuştan mı yoksa bizim yönlendirmemiz sonucu mu oluşuyor?” Sorusu birçok uzman tarafından sorulmuş ve her iki etmenin de bu konuda etken olduğunu belirtilmiştir. Yapılan araştırmalar bu görüşü destekler niteliktedir. Örneğin, bebeklerin anne karnındaki gelişimi sırasında erkeklerde beynin sağ tarafının, kızlarda ise sol tarafının öncelikli olarak gelişmekte olduğu bulunmuştur. Beynin sağ tarafının önce gelişimi sonucu erkekler fiziksel aktivitelerde başarılı olurken,

sol tarafı öncelikli gelişen kızlar yazı yazma ve konuşmada başarılı olmaktadır. Bununla birlikte karakter oluşumunda önemli rol oynayan bir diğer faktör de ailelerin ve toplumun kız ve erkek çocukları farklı yetiştirme şekilleridir. Erkek çocukların kızlara oranla daha yaramaz oldukları bir gerçektir. Ancak yapılan araştırmalar annelerin erkeklerin daha yaramaz olduğuna baştan kendileri inandırdıkları için, onlara karşı daha toleranslı olduklarını göstermektedir. Yeni doğan kızlar, erkeklere oranla daha sosyal ve konuşmaya yatkın olmakta ve yaşamların ilk haftalarında kız çocukları erkeklerden 2 misli fazla gülümsemektedirler. Tabii ki bu farklılığın sebebinin de ailelerin ve toplumun kız ve erkek çocuklarına farklı davranmasından kaynaklanıyor olduğu düşünülmektedir. Çünkü aileler kız çocuklarıyla konuşmaya dayalı ve daha yumuşak bir ilişki kurmaktadır.

Freud, kişiliğin şekillenmesinde çocukluk yıllarının, özellikle de ilk 6 yaşın ve anne-baba tutumlarının çok önemli olduğunu belirtmektedir. İlk 6 yıl içinde geçirilen yaşantıların tümüyle hiçbir zaman yok olmadığını aksine yetişkinlik yıllarında da bireyi etkilemeye devam ettiğini vurgulamaktadır. Fallik Dönem (3–6 yaş dönemi)'de kızların babaya, erkeklerin de anneye ilgi duyması Freud'a göre, çocukların cinsel kimliklerini oluşturmak için model arayışı içinde olmalarından kaynaklanmaktadır. Model alınan anne babanın sadece cinsel kimlikle ilgili davranışları olmadığından dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu dönemde hoşgörülü, sıcak, sevecen anne baba tutumları sağlıklı kimlik gelişiminde çok önemli rol oynamaktadır. Baskıcı, sabırsız tutumlar, cinsel karmaşalar yaşanmasına yol açmaktadır. Fallik Dönem'de olumsuz yaşantılar edinen bireylerde daha sonraki yaşlarda saldırganlık, yıkıcılık, hoşnutsuzluk, mutsuzluk gibi kişilik özellikleri görülmektedir.

Bazı annelerin erkek çocuklarına karşı aşırı düşkün olmaları, onları yanlarından hiç ayırmayıp, kız çocuğu gibi giydirip, kız çocuğuymuş gibi davranmaları, erkek çocuk olmalarına rağmen saçlarını uzatıp toka takmaları, çocukta yanlış cinsel kimlik eğilimlerine yol açabilmektedir. Aynı durum kız çocuğunun saçlarını kısacık kestiren veya kazıtan anneler için de geçerlidir.

Çocuk ancak kendi kimliğinin özelliklerine göre desteklendiğinde cinsiyetine uygun davranışlar geliştirecektir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) kapsamında, Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi amacıyla hazırlanan "Aile Ve Çocuk" Modülü (2007)'nde; ailede çocuklar arasında yapılan cinsiyet ayrımının kız çocuklarında duyguların bastırılması, değersizlik duygularına neden olduğu, erkek çocuklarında ise üstün cinsiyet, hükmetme, çalışma isteğinin azalması gibi olumsuz davranışlar gelişmesine sebebiyet verdiği belirtilmektedir. Bu tutumların var olduğu ailelerde yetişen çocukların yetişkin olduklarında, istemeden kendilerine kazandırılan olumsuz tavırları sergiledikleri ve yine cinsiyet ayrımcılığının kardeşler arasında çatışmalara neden olduğu vurgulanmaktadır. Çocukların anne-babalarını taklit ederek büyüdükleri, dolayısıyla anne-babaların sözlerden çok davranışlarıyla model olmaları gerektiği üzerinde durulmaktadır.

Amerika'da yapılmış "Müziksel Yaşamlar: Amerikalı Anne-Babalar Ve Küçük Çocuklarının Toplu Portresi" adlı araştırma sonuçlarına göre; çocuğun yaşı, ebeveynin cinsiyeti, eğitim düzeyi, iş durumu, ırk/etnik grubu ve geliri, ebeveynlerin çocuklarına şarkı söyleme ve müzik çalma sıklıklarıyla bağlantılı bulunmuştur. Önemli olmayan bulgular, çocuğun cinsiyeti, ebeveynin yaşı, ve ailenin niteliği için elde edilmiştir. Aynı çalışmada, anne-babaların kendi cinslerinden olan çocuklarla, zıt cinsiyettekilere kıyasla daha candan ve dokunaklı bir şekilde şarkı söylemeye eğilimli olduklarına değinilmiştir (Custodero, Britto ve Gunn, 2003). Bu durum, çocuğun cinsiyetinin anne-babası ile olan müziksel etkileşimlerini etkileyebileceği şeklinde yorumlanabilir.

Gerek anne-babalarla yapılan görüşmeler gerekse alanda yapılan çalışmalarda hem çocuğun cinsiyetinin hem de anne veya baba olma durumunun müzikle ilgili etkinliklerde bir belirleyici olduğunu göstermektedir.

Ancak unutulmamalıdır ki, müzikle ilgili etkinliklere kolay uyum sağlamaları kız çocuklarının müziğe daha yatkın (eğilimli, yetenekli)

olduklarını göstermeyebilir. Ancak kolay uyum sağlama ve disipline olma özelliklerinden dolayı bunu başarıyor olabilirler. Müziksel iletişimde 6. boyut olarak ortaya çıkan **cinsiyet** aslında anne-babalara her çocuğun müzikle ilgili etkinliklerde aynı derecede etkilenmeyeceği ve bireysel farklılıkların göz önünde bulundurularak gerekli tedbirlerin alınması gerektiği mesajlarını vermesi bakımından önem taşımaktadır. Çocuğun müziksel ihtiyaçları anne-babalar tarafından bilinir ve cinsiyetlerine göre uygulanırsa müziksel iletişimin de kalitesi artacaktır.

Ödül

Ödüllendirme ile rüşvet arasında çok ince bir çizgi vardır. Başarı ve beceri ödüllendirilir, ancak yaramazlık yapan bir küçük çocuk oyuncak bebek veya tatlı ile kandırılmaya çalışılırsa bu rüşvet olur. Ödül ve rüşveti bu şekilde açıklayan Köroğlu (2006), çocukların hak etmediğini almaya alıştırmayı ve bu yolla terbiye etmeyi önermemektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) kapsamında, Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi amacıyla hazırlanan "Aile Ve Çocuk" Modülü (2007)'nde; gerçek anlamda disiplin oluşturabilmek için yerinde kullanılan ödül ve ceza büyük önem taşıdığı belirtilmektedir. Ödülün istendik davranışların pekişmesi amacıyla kullanılan ve çocuğun gelişimine katkı sağlayan bir yöntem olduğu, çocuğa hak ettiği zaman verilmesi gerektiği, görevini yapan çocuğun gereksiz yere ödüllendirilmemesi gerektiğini, bazen güzel bir sözün, bir öpücüğün, çocuğu övmenin, maddi değeri olan ödüllere göre çok daha değerli olduğu vurgulanmaktadır. Anne-babanın çocuğu takdir ve teşvik etmelerinin çocuk için en büyük ödül olduğu ve çocuğun hangi davranışından dolayı ödüllendirildiğini bilmesinin de eğitsel açıdan önemli olduğu üzerinde durulmuştur.

Özcan (2010)'a ve Gordon (2007)'a göre, ödülün etkili olabilmesi için; çocuğun, denetleyenin denetimine girebilmesi için (denetleyenin istediği

davranışı yapması) onun elindeki bir şeyi çok fazla istemesi gerekir, denetleyen kişinin verdiği ödül çocuk tarafından gereksinimini karşılayan bir şey olarak görülmelidir, çocuk, ödülü almak için denetleyen kişiye bağımlı olmalıdır (Denetlenen gereksinimini kendi kendine karşılayamamalı) ve ödül, istenen davranışın hemen arkasından gelmelidir. Özcan (2010) ve ve Gordon (2007), yaşa göre ödülleri şekillendirmiş buna göre okul öncesi dönemde verilebilecek ödülleri; öpme, okşama, sevme, kucaklama, onunla oynama, onunla gezme, birlikte vakit geçirme, söz olarak onaylandığını vurgulama, onun hoşuna gidecek iltifatlar söyleme, onun sevildiğini hissettirme, onun gelişim dönemine uygun oyuncak ve hediyeler alma (bu hediyelerin manevi değeri ön plana çıkarılmalıdır), şeklinde sıralamıştır.

Müzikal faaliyetin gözlemlenebilir, kendini ödüllendirerek ifade eden doğası, müziğin ilk yıllardaki “söz öncesi” iletişimsel rolünü kaldırıp (ama yerine geçerek değil), zamanla müzikal ebeveynlikteki değişimin çocuk tarafından yürütülebileceğini öne sürerek işlemeye başlayabilir.

Müziksel iletişimde ödül etkili bir müziksel etkinlik sonrası çocuğunuzda ve sizde oluşan haz alma duygusunun yaşanmasıdır. Eğer bu gerçekleşmişse içsel olarak ödülünüzü almış veya vermiş olursunuz.

Yavuzer (2005)'e göre ilk çocukluk evresinin düğüm noktasını, aile ve çocuk için “altın yaş” olarak nitelendirilen 5 yaş oluşturur. Daha bilgili ve olgun bir birey görünümünde olan 5 yaş çocuğu, çevresine karşı dostça bir yaklaşım içindedir. En belirgin özellikleri arasında, yeterli ve dengeli oluşu gelmektedir. 5 yaşındaki çocuk, yeteneklerinden en iyi biçimde yararlanmak ister; hak ettiği sorumluluk ve ödüllere biraz olsun sahip olmaktan hoşlanır. 5 yaş çocuğu, yaşadığı kültür çevresine uyum göstermeyi, başarılı bir kontrolle gerçekleştiren çocuktur.

Müziksel iletişimin 7. boyutu olan **ödül** kullanılırken eşler arasında tutarlılık olmalıdır. Olumlu davranışlarında süreklileşmesi ve kalıcı olması için çocukların ödüllendirilmesi oldukça önemlidir. Ödüllendirici davranışlar sergilemekten kaçınılmamalıdır.

Ekonomik Durum-Engeller

Düşük gelirin, tipik olarak çocukları riske atan anne-baba ile ilgili davranışlarla ilişkilendirilmesine rağmen (Brooks-Gunn et al., 1999), müzikal meşguliyet esnek olabilir veya aile gelirinin etkilerine karşı geçilebilir bir tampon bölge sağlayabilir. Bundan da, yüksek gelir düzeyinin, aynı nüfusta daha fazla paylaşımlı kitap okuma, daha fazla oyun, ve daha fazla sarılma-kucaklamayla bağlantılı olması özellikle yerinde görülmektedir (Custodredo, 2003).

Aileler üzerindeki finansal baskılar, bebeklerine yeterli oranda bakım sağlama becerilerini de olumsuz etkilemektedir (Young, 1996).

Çalışan anneler, evde ve işteki sorumluluklarından dolayı annelik görevlerini ihmal ettikleri ya da aksattıkları endişesi ile suçluluk duyabilmekte, gerginlik yaşayabilmekte ve bu nedenlerle çocukları ile ilişkilerinde daha hoşgörülü, daha az sınır koyan ve daha gevşek bir disiplin uygulayabilmektedirler. Bunlarla birlikte çocuklarının üzerine aşırı derecede düşmekte ve çocuklarını gereğinden fazla koruma eğiliminde olabilmektedirler. Genelde farkında olunmadan yapılan bu tür davranışlar, çocukların sosyal ve duygusal gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Ekşi, 2004).

Dinleme, çalma, söyleme, müzik yapıtlarının seslendirimiyle ilgili araç ve gereçleri alıp kullanma şeklinde müziğe ekonomik işlev (Uçan, 2005) kazandıran tüketiciler olarak aileleri düşündüğümüzde ekonomik durumları oranında çocuklarının müziksel gelişimleri adına çaba göstermeleri oldukça önemlidir.

Müziksel iletişimin 8. boyutu olan **ekonomik durum-engeller**, anne-babanın satınalma gücü, geçim standartlar, çocukla kurulan müziksel iletişimde bir engel, sınırlayıcı bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Temel ihtiyaçları karşılayamayan anne-babaların sanat, eğlence gibi faaliyetlere katılmalarını beklenemez.

Yaşam standartları yükseldiği oranda ve diğer koşullar da gerçekleştiği (yenilikçi tutumlar, araştırmaları takip etme gibi...) taktirde anne-babaların müzik ve müziksel iletişim ile ilgili eylemliliklerinin de artacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak;

1. Geliştirilen “Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği”nin (MİBÖ), araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak, güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu söylenebilir.

2. Faktör analizi çalışmaları sonucunda, Müziksel İletişimin önemli bileşenleri olarak;

- I. Ortam
- II. Destek
- III. Uyku Alışkanlıkları
- IV. Müziksel Etkileşim
- V. Seçicilik
- VI. Cinsiyet
- VII. Ödül
- VIII. Ekonomik Durum-Engeller, alt boyutları belirlenmiştir.

Müziksel İletişim artık ortaya çıkarılmış olan bu sekiz alt boyut ve bu boyutları açıklayan kavramlarla ele alınabilecek olup, bu yolla alana yeni kavramlar ve yeni bakış açılarının oluşturulması sağlanmıştır. Temel çalışma olması nedeni ile de geliştirilmeye açık olduğu söylenebilir.

3. Geliştirilen bu ölçek; Müziksel İletişimi 8 boyutta ölçen bir ölçektir.

4. Ölçek, Türkiye’ye genellenecek bir hale getirilerek Müziksel İletişimin değerlendirilmesinde kullanılabilir.

5. Ölçek, Türkiye’deki Müzik Eğitimcileri, Müzik Bilimcileri, Uğraşı alanı Çocuk Eğitimi, Anne-baba ve çocuk olan bir çok alanda kullanılabilir. Bu yolla elde edilecek veriler Anne-baba çocuk iletişiminin düzenlenmesinde,

iyileştirilmesinde, etkililiğinin artırılmasında bir kriter olarak ele alınabilir.

6. Geliştirilen bu ölçek, araştırmacılar tarafından Müziksel İletişimin Boyutlarının diğer bağımsız değişkenlere göre değişip değişmediğinin araştırılmasında kullanılabilir.

7. Geliştirilen MİB Ölçeği, evreni temsil etme yönünden de oldukça büyük bir örneklem ile çalışılmış olduğundan sonuçlar Türkiye'ye genellenebilir özelliktedir. Baş (2006)'a göre örneklem büyüklüğüne karar verme ve evreni temsil etme oranları tablosuna bakıldığında %95'lik güven aralığında $\pm\%3$ örnekleme hatası ile 1067 örneklemin temsil ettiği evren 100.000.000'dur. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2008 nüfus bilgilerine bakıldığında³ Türkiye'deki 3-6 yaş arası nüfusun 4.771.596 olduğu ve bunun da 9.543.192 anne-babaya eşit olduğu, Bolu İli 3-6 yaş nüfus bilgilerine bakıldığında ise, 13.591 ve bunun da 27.182 anne-babaya eşit olduğu görülebilmektedir. Evreni temsil etme yönünden de oldukça geçerli bir çalışmadır. Nüfus ile ilgili ayrıntılı bilgiler (2007, 2008 yılına ait; cinsiyetler, 3 yaş, 4 yaş, 5 yaş 6 yaş, açısından sayısal bilgiler) ekler bölümünde yer almaktadır (Ek-E).

5.2. Öneriler

Anne-babalar açısından;

Anne-baba ve çocuk arasındaki müziksel iletişimin daha etkili olmasında, anne-babalarda müziksel iletişim ile ilgili bir farkındalık yaratma ve eleştiri-özeleştiri süreçlerinin işlerliğinin ortaya çıkması için ölçeğin kullanılması önerilebilir. Müziğin faydaları bilimsel olarak kanıtlanmışken bu etkili araçtan (kaynaktan) faydalanılmasının çağdaş ve bilimsel bir gereklilik olduğu düşünülmektedir.

³ TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı, 30.10.2009 tarih ve 541-6790, TÜİK Bilgi <bilgi@tuik.gov.tr> e-postası ile elde edilen bilgiler.

Elbetteki bu sorgulamanın sonuçlarını görmek Őu aŐamada műmkűn deęildir.

Anne-babada bir gűzden geęirme dűŐűncesi yaratmıŐ olabilir. Ancak deęiŐim iŐteęi ve uygulamaların geręekleŐmesi için gerekliliklerin veya sınırların (engellerin) bilinmesi de oldukça önemlidir.

Anne-baba yenilik iŐteęi (ihtiyacı) duyabilir, ancak ekonomik durumu buna izin vermeyebilir. Bir baŐka önemli noktada műzikle ilgili deęiŐim iŐteęi ekonomik engeller olmasa bile çevrede buna uygun űzűmler (műzik ile ilgi kurslar ve eęitimler) olmayabilir. Bunların yanında çocuklardan olumlu tepkiler alınmayabilir.

İŐte bu sorular ve daha fazlası bu çalıŐmanın ortaya çıkardıęı yeni durumlardır. AraŐtırılmaya deęer olup olmadıklarına műzik eęitimcileri ve bilimcilerinin karar vereceęi dűŐűnűlmektedir.

Araştırmacılar açısından;

Anne-Babaların 3–6 YaŐ Arası ocukları İle Kurdukları Műziksel İletiŐimin Boyutları leęi (MİB) űlkemizde geçerlik ve gűvenirlik çalıŐması yapılan, Tűrkiye’deki Anne-babalara uygulanabilecek ilk ölçek olduęundan, bundan sonra yapılacak çalıŐmalar için, farklı örneklemler űzerinden, ölçeęin iç tutarlılıęının geliŐtirilmesi ve geçerlilięinin sınılanması önerilmektedir.

Anne-Babaların 3–6 YaŐ Arası ocukları İle Kurdukları Műziksel İletiŐimin Boyutları leęi (MİB), aynı amaç için geliŐtirilen farklı ölçekler ile birlikte kullanılarak yapı geçerliği test edilebilir.

Çocuklar bűyűdűke ve anne-baba merkezinden uzaklaŐmaya baŐladıkça, bu uzaklıęı giderecek araçlara gereksinim olduęu gűzden kaçırılmamalıdır. Elbette anne-baba ve ocuk bűyűme ile birlikte farklılaŐacak ve birbirlerinden uzaklaŐacaktır. Kalıcı olan, anne-babanın ona (ocuęa) bűyűrken kattıkları olacaktır ve yetiŐkin olduęunda o rűntű ile yaŐayacaktır. Műzikle ilgili etkinliklerin kűűk yaŐ gruplarında yaygın olarak grűlmesine raęmen bűyűk yaŐ gruplarında nasıl gerçekleŐtięine iliŐkin veriler

bulunmamaktadır. Bu nedenle de, bu çalışma müzik eğitimcileri ve bilimcilerine yeni çalışmalar oluşturması ve geliştirilmeye açık olması açısından oldukça yararlı bir çalışmadır. Bu çalışma 3-6 yaş sınırlılığını kaldırılarak (diğer yaşlar için de) anne-babalar ve çocukları ile kurdukları müziksel iletişimlerin boyutları şeklindeki çalışmalara dönüştürülebilir. Anne-baba ve çocukları açısından kurulan müziksel iletişimin boyutları olarak çalışılabilir.

MİB Ölçeği geliştirilerek büyüme ve büyümeye bağlı koşulların müziksel iletişimdeki etkileri araştırılabilir.

Ebeveynlerin, çocukları büyüdükçe müziği kullanım şekillerinin değiştiği belirtilmektedir (Sheu, 2002; aktaran Custodero, 2002). Bu çalışmanın sınırları içerisinde olmadığından çocuğun yaşı değişkeni ile MİB ilişkisine bakılmamıştır, bu ilişki test edilebilir.

Anne-baba tarafından algılanan çocukların müziksel ilgilerinin test edilmesi yeni bir problem durumu olarak düşünülebilir.

Müzik ve hareket yaşantıları çocuğun psiko-motor, kavrama, duygusal, sosyal, kültürel, bilişsel, estetik becerilerini geliştirmektedir. Anne-babalar çocuklara sosyal etkileşim fırsatları sağlayarak, özendirici modeller olarak, fiziksel ve duygusal çevrelerini destekleyerek çocukların müziksel becerilerini arttırmalıdır. İçinde yaşanılan müziksel çevre, insanla birlikte sürekli değişim içerisinde. Çocuk, içinde doğup büyüdüğü çevrede çeşitli müzik türleriyle etkileşim içindedir. Çocuğun müziksel gelişmesini sağlamada, tek bir müzik türü yeterli ve uygun olmayabilir bu nedenle çeşitlik ve değişkenlik sağlanarak etkileşim kaliteli hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

- AÇIKGÖZ, Ün Kamile. **Etkili Öğrenme ve Öğretme**, İzmir: Kanyılmaz Matbaası 2003.
- AKGÜL, Aziz. Osman Çevik. **İstatistiksel Analiz Teknikleri SPSS'te İşletme Yönetimi Uygulamaları**, Ankara: Emek Ofset, 2005.
- AKKAŞ, Salih. **Okul Öncesi Eğitimde Müzik**, Ankara: 1991. Aktaran: Fatma Adile BAŞER. "Müziğin Okul Öncesi Dönemde Çocuk Gelişimine Katkısı", **Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı:8, Ekim 2004.s.271-284
- ARICAN, Kemal. "İlköğretim Okullarında Sınıf İçi İletişimde Rol Oynayan Öğretmen Davranışları", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2005.
- ATAMAN, Ayşegül. **Gelişim ve Öğrenme**, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2009
- AUH, Myung-Sook. "Prediction Of Musical Creativity In Composition Among Selected Variables For Upper Elementary Students," **Doktora Tezi, Case Western Reserve Üniversitesi**, 1995. <http://www.umi.com/dissertations/gateway> (Son ulaşım: Nisan 2004) Aktaran: GÜRGEN, Elif TEKİN. Müzik Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştiren Yöntemler. **Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 7 Sayı:12 Güz 2006. s. 81-93** <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/dergi/gurgen.pdf>
- BAŞ, Türker. **Anket**, Ankara: Seçkin Yayınları, 2006.
- BAŞER, Fatma Adile. "Müziğin Okul Öncesi Dönemde Çocuk Gelişimine Katkısı", **Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı:8, Ekim 2004.s.271-284
- BAYDAR, Nazlı. Greek, A., ve Gritz, M. R. "Young mothers' time spent at work and time spent caring for children". **Journal of Family and Economic Issues**, 1999, 20(1), 61–84.

- BAYRAM, Nuran. **Sosyal Bilimlerde SPSS İle Veri Analizi**, Bursa: Ezgi kitabevi, 2004.
- BIANCHI, S. "Maternal employment and time with children: Dramatic change or surprising continuity?" **Demography**, 2000, 37(4), 401–414.
- BILHARTZ, Terry D., Rick A. Bruhn, Judith E. Olson. "The Effect of Early Music Training on Child Cognitive Development". "Erken Müzik Eğitiminin Çocukların Bilişsel Gelişimi Üzerindeki Etkileri" (Çev: Etran Metin) **Journal of Applied Developmental Psychology** 20(4): 615–636 2000 Elsevier Science Inc. ISSN: 0193-3973©Copyright
- BROWN, J., Sherrill, C., ve Gench, B. Effects of an integrated physical education/music program in changing early childhood perceptual–motor performance. **Perceptual and Motor Skills**, 1981, 53, 151–154.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener. **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2008.
- CEYLAN, Can. http://www.santralmuzik.com/003_abu.htm, 2009
- CUSTODERO, Lori Almeida., Pia Rebello Britto., ve Tao Xin. "From Mozart to Motown, Lullabies to Love Songs: A Preliminary Report on the Parents' Use of Music With Infants Survey (PUMIS)", "Mozart'tan Motown'a, Ninnilerden Aşk Şarkılarına: Ebeveynlerin Çocukları için Müzik Kullanmaları Araştırması (PUMIS) Ön Raporu", (Çev: Ertan Metin), **Teachers College, Columbia University**, New York, Zero to Three, 2002, Dergisinde Yayımlanmış Makale.
- CUSTODERO, Lori A., Pia Rebello Britto, Jeanne Brooks-Gunn. "Musical lives: A Collective Portrait Of American Parents And Their Young Children", "Müziksel Yaşamlar: Amerikan Anne-Babalar Ve Küçük Çocuklarının Toplu Portresi", (Çev: Ertan Metin), **Applied Developmental Psychology** 24 (2003) 553–572
- CÜCELOĞLU, Doğan. **İletişim Donanımları 'Keşke'siz Bir Yaşam İçin İletişim**, İstanbul: 32. Basım, Remzi Kitabevi, 2009.
- CÜCELOĞLU, Doğan. **Yeniden İnsan İnsana**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1999.
- CÜCELOĞLU, Doğan. **Yeniden İnsan İnsana**, İstanbul: 34. Basım, Remzi Kitabevi, 2005.

- ÇAĞDAŞ, Aysel., Zarife (ŞAHİN) SEÇER. **Mutlu Ve Sağlıklı Yarınlar İçin Anne-Baba Eğitimi**, Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları, 2005.
- ÇAKMAKLI, Kemal. 3 Yaş Birinci Bunalım Dönemi, <http://www.bebekkokusu.com/news/templates/konular.aspx?articleid=1095&zoneid=39> Erişim Tarihi: 23.12.2009
- ÇALGAN, Koral. **Müzik Fıkraları**. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1993.
- ÇETİNKANAT, Canan A. "İnsan İlişkilerinde İletişim," **Çağdaş Eğitim Dergisi**, 1996, 223.
- DEMİREL, Özcan. **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, Ankara: Pegema Yayıncılık, 2000.
- DEMİREL, Özcan. **Öğretimi Planlama Ve Değerlendirme Öğretme Sanatı**, Ankara: Pegema Yayıncılık, 2004.
- DEVELLIS, F. Robert. **Scale Development Theory and Applications**, London: Sage Publications, 1991.
- DINKMEYER, Don ve Gary McKay. **Biz Bir Aileyiz** (Çev: Gül Önet), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2006.
- DİKİCİ Sığırtmaç, Ayperi. **Okulöncesi Dönemde Müzik Eğitimi**, İstanbul: Kare Yayınları, 2005 .
- DİKİCİ Sığırtmaç, Ayperi. "Orff Tekniği İle Verilen Müzik Eğitiminin Matematik Yeteneğine Etkisinin İncelenmesi." Yayımlanmamış Doktora Tezi, **Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Ankara: 2002.
- DOWLING, M. **Education 3–5 Second Edition A Teacher's Handbook**, London: Paul Chapman Publishing, 1988.
- DÖKMEN, Üstün. **Sanatta Ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları Ve Empati**, İstanbul: 40. Basım, Remzi Kitabevi, 2009.
- DÖNMEZER, İ. **Ailede İletişim ve Etkileşim**, İstanbul: Sistem Yayıncılık, 2001
- EKŞİ, Aysel. **Ben Hasta Değilim**, İstanbul: Nobel Tıp Yayınları, 2004.
- EMİNOĞLU, Esra. "Üniversite Öğrencilerinin Akademik Sahtekârlık Eğilimlerinin Ölçülmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Bolu: 2008.

- ERGİN, Akif ve Cem Birol. **Eğitimde İletişim**, Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.
- EROL, Dilek. Çocuk ve Müzik. [http://www.sokakcocuklari.net/Vurursan Kırılır - 037](http://www.sokakcocuklari.net/VurursanKırılır-037), 2005 (<http://www.acmd.org.tr/?xp=15&id=12>) Erişim tarihi:11.04.2007
- ESKİOĞLU, İtir. "Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri", **Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildiriler**, İnönü Üniversitesi, Malatya 30-31 Ekim 2003, s.116-123.
- FOX, David J. **The Research Process in Education**, Holt Rinehart and Winston, U.S.A., 1969.
- GILBERT, J. "An assessment of motor music skill development in young children". **Journal of Research in Music Education.**, 28(3), 1980:167-175.
- GORDON, Thomas. **Çocukta İç Disiplin Mi, Dış Disiplin Mi?**, Çeviren: Emel Aksay, Editör: Birsen Özkan, İstanbul: 8. Baskı, Sistem Yayıncılık, 2007
- GÜLBEN, Aysun. "Anne Karnında Müziğe Başlayın", 28.12.2007 <http://aysun06.blogcu.com/anne-karninda-muzige-baslayin/2774209> Erişim tarihi: 23.12.2009
- HAINES, B.Joan, Linda GERBER. **Leading Young Children to Music**, New Jersey, 1996, aktaran Fatma Adile BAŞER. "Müziğin Okul Öncesi Dönemde Çocuk Gelişimine Katkısı", Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:8, Ekim 2004.s.271-284
- JELLISON, Judith A.-Patricia C. Flowers. "Talking About Music: Interviews With Disabled And Nondisabled Children", "Müzik Hakkında Konuşmak: Engelli Ve Engelli Olmayan Çocuklarla Görüşmeler" (Çev:Ertan Metin), **Journal of Research in Music Education**, Vol. 39, No. 4, 1991:322-333 <http://jrm.sagepub.com>
- KANSU, Nuran., ve Eray Beceren. "Erken Çocuklukta Duygusal Zeka", **Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu**, MEB, Gazi Üniversitesi ve KÖK Yayıncılık, 17-18 Ekim 2002. Personal Excellence, Aralık 2002, 38:6. <http://www.oncecocuklar.com/erken-cocuklukta-duygusal-zeka.phtml>, 2009.

- KAPTAN, Saim. **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**, Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Ltd. Şti. 11. Baskı, 1998
- KARASAR, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yayınları, 16. baskı, 2006.
- KÖROĞLU, Erdal. **Oyun Çocuğu 1–3 Yaşları Arasındaki Çocuğunuzun Büyümesi, Gelişimi, Beslenmesi ve Sorunları**, Ankara: HYB Yayıncılık, İkinci Baskı, 2006.
- KUTLAY, Evren. http://www.santralmuzik.com/003_cocmuz.htm ve <http://www.nisancocukevi.com.tr/muzik.aspx>, Erişim: 8.1.2010
- LENG, X., ve Shaw, G. L., "Toward a neural theory of higher brain function using music as a window," **Concepts in Neuroscience**, 2, 1991:229–258.
- LEUNG, B. W. "Creative music making in Hong Kong secondary schools: The present situation and professional development of music teachers," 2002, <http://www.umi.com/dissertations/gateway> (Son ulaşım: Nisan 2004). Aktaran: GÜRGEN, Elif TEKİN. Müzik Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştiren Yöntemler. **Eğitim Fakültesi Dergisi** Cilt: 7 Sayı:12 Güz 2006. s. 81-93 <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/dergi/gurgen.pdf>
- LITWIN S. Mark, **How to Measure Survey Reliability and Validity**, London: Sage Publications, 1995.
- MCDONALD, D. T. ve Ramsey, J. H. "A study of musical auditory information processing of preschool children," **Contributions to Music Education**, 7, 1979:2-11.
- MCKAY, Matthew ve Martha Davis ve Patrick Fanning. **İletişim Becerileri**, (Çeviren: Özgür Gelbal), Ankara: HYB Yayıncılık, 2006.
- MESCİ, Buket. "Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi," <http://www.annelergrubu.com/egitim/base.asp?catID=26&selectedID=1943>. Erişim: 11.04.2007
- MILLER, L. B. "A description of children's musical behaviors: Naturalistic". **Bulletin of the Council for Research in Music Education**, 87, 1986:1-16.
- MILLER, Lisa ve arkadaşları. **Çocuğunuzu Tanıyın 0–6 Yaş**, (Çeviren: Füsün Doruker) İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1. Basım, 2004.

- MOOG, H. "The development of musical experience in children of pre-school age," **Psychology of Music**, 4(2), 1976:38-45.
- MUMCU, Alper. "Anne Karnındaki Bebeğin Duyu Organlarının Gelişmesi," <http://www.bebek.com/bebege-hazirlik-anne-karnindaki-bebegin-duyu-organlarinin-gelismesi-cnt2-81-3-3934.html> Erişim Tarihi: 23.12.2009
- MUNCH, Charles. **Ben Bir Orkestra Şefiyim**, İstanbul: Pan Y., 2008
- ÖZCAN, Hanife. "Çocuk Eğitiminde Ödül Ve Cezanın Yeri", Sivas Rehberlik Araştırma Müdürlüğü, http://www.sivasram.gov.tr/da_odul_ceza.htm, Erişim: 3.1.2010
- PAINTER, G. "The effects of a rhythmic and sensory motor activity program on perceptual motor spatial abilities of kindergarten children," **Exceptional Children**, 33, 1996:113–116.
- PAPOUSEK, Mechthild. **Intuitive parenting: A hidden source of musical stimulation in infancy**. In I. Delige & J. Sloboda (Eds.), *Musical beginnings: Origins and development of musical competence* (pp. 88-112). New York: Oxford University Press, 1996.
- PATEL, A. D., Peretz, I., Tramo, M., Labreque, R., "Processing prosodic and musical patterns: A neuropsychological investigation". **Brain and Language**, 61(1), 1998:123–144.
- PFLEDERER, M. "The responses of children to musical tasks embodying Piaget's principle of conservation". **Journal of Research in Music Education**, 12(4), 1964:251-268.
- PRATT, Deborah, "Musical Development of the Young Child: Pitch, Melody, and Rhythm", "Çocuklarda Müzikal Gelişim: Ses Aralığı, Melodi Ve Ritim" by, Graduate Student in Music Education, **The University of Iowa**, July 1997. www.music4kids.com/meyc/musdev.htm Erişim Tarihi: 3 Mart 2007. Çeviren: ÖZAL Kadir. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/makale/K-Ozal.pdf> 17 Nisan 2007.
- RAMSEY, J. H. "The effects of age, singing ability, and instrumental experiences on preschool children's melodic perception". **Journal of Research in Music Education**, 31(2), 1983:133-145.

- RAUSCHER, F. ve Diğerleri, "Music training causes long-term enhancement of preschool children's spatial-temporal reasoning," **Neurological Research**, 19, 1997:2–8.
- RAUSCHER, F., Shaw, G., ve Ky, N. "Music and spatial performance". **Nature**, 365, 1993:611.
- RAUSCHER, F., Shaw G., ve Ky N. "Listening to Mozart enhances spatial-temporal reasoning: Towards a neurophysiological basis," **Neuroscience Letter**, 185, 1995:44–47.
- SARNTHEIN, J., ve Diğerleri. "Persistent patterns of brain activity: An EEG coherence study of the positive effect of music on spatial-temporal reasoning," **Neurological Research**, 19, 1997:107–116.
- SATIR, Virginia. **İnsan Yaratmak**, İstanbul :Beyaz Yayınları, Mart 2001:380
- SCHAEFER Charles E. ve Theresa Foy Digeronimo. **1–10 Yaş Çocukların Psikolojik Gelişimi Üzerine Kapsamlı Bir Anne-Baba Rehberi Anne ve Babalar İçin Çocuk Psikolojisi**, (Çev: Maide Meltem Açan), İstanbul: Yakamoz Yayınları, 1. Baskı. 2009.
- SCOTT, C. R. "Pitch concept formation in pre-school children". **Bulletin of the Council for Research in Music Education**, 59, 1979:87-93.
- SERAFINE, M. **Music as cognition: The development of Thought in Sound**. New York: Columbia University Press, 1988.
- SERGENT, J. ve Diğerleri. "Distributed neural network underlying musical sight-reading and keyboard performance," **Science**, 257(5066), 1992:106–109.
- SHAW, Gordon. **Keeping Mozart in mind**, San Diego: Academic Press, 2000.
- SHEU, L. "In their own words: Why and how parents use music with their infants". Unpublished master's thesis, **Teachers College, Columbia University**, New York, 2002.
- SILLARS, Stuart. **İletişim**, Ankara: Özgün Matbaacılık, 1995.
- STEVENS, J., **Principal Components. Applied Multivariate Statistics for the Social Sciences** (Second edition). Hillsdale, NJ: Prentice Hall, 1992

- SUVEREN, Gülten ve Gönül SUVEREN. **Aile Ansiklopedisi**, İstanbul: Bateş Yayınları. Baskı: Hakan Ofset San. Tic. A. Ş. 1983:49
- ŞENDURUR, Yılmaz ve Dolunay AKGÜL BARIŞ. "Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı,". **G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi** Cilt 22, Sayı 1 (2002) 165–174
- TABACHNICK, B. G. ve Fidell, L. S. **Using Multivariate Statistics**, New York: Harper Collins Publishers, 1989.
- TABACHNICK, B.G. ve Fidell, L.S. **Using Multivariate Statistics** (5th ed.). Toronto: Pearson, 2007.
- TAVŞANCIL, E. **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**,. Ankara: Nobel Yayınları, 3. baskı, 2006.
- TEZBAŞARAN, A. Ata. **Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu**, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1996.
- THORNDIKE, R. Hagen, E., Sattler, J. **The Stanford-Binet Intelligence Scale**. Fourth edition, Guide for administering and scoring. Chicago: Riverside, 1986a
- TOMATIS, Alfred. "Tomatis Metodu," <http://www.tomatis.com.tr>, Erişim: 25.12.2009
- TREHUB, S. E. **Musical Predispositions in Infancy**, In R. J. Zatorre & I. Peretz (Eds.), *The biological foundations of music* (pp. 1-16). New York: New York Academy of Sciences, 2001.
- TREHUB, S. E., ve Schellenberg, E. G. "Music: Its Relevance to Infants,". **Annals of Child Development**, 11, 1995:1-24.
- TREHUB, S. E. ve Diğerleri, "Mothers' and fathers' singing to infants," **Developmental Psychology**, 33(3), 1997:500-507.
- TUİK, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı, 30.10.2009 tarih ve 541-6790, TUİK Bilgi <bilgi@tuik.gov.tr> e-postası ile elde edilen bilgiler.
- TUTAR, H., ve Yılmaz, M. K., ve Erdönmez C. **Genel ve Teknik İletişim**. Ankara: Nobel Y., 2003.
- UÇAN, Ali. **İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi**, Ankara: Evrensel Müzikevi, 2005.
- YAVUZER, Haluk. **Çocuk Psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1996.

- YAVUZER, Haluk. **Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunuzun İlk Altı Yılı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2005.
- YAVUZER, Haluk. **Çocuğu Tanımak ve Anlamak**, İstanbul: Remzi Kitabevi. 6. Basım, 2007.
- YILDIRIM, A., ve Şimşek H., **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., Genişletilmiş 5. Baskı, 2005.
- YILMAZ, Emine. "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 6 Yaş Çocuklarının Sayı ve İşlem Kavramlarını Kazanmalarında Müzikli Oyun Etkinliklerinin Kullanılmasının Etkisi" Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Adana, 2006., <http://sosyalbilimler.cu.edu.tr/tezler/918.pdf>
- YOUNG, Kathryn Taaffe., ve Karen Davis., ve Cathy Schoen. "The Commonwealth Fund Survey Of Parents With Young Children", "Commonwealth Fund Küçük Çocukları Olan Ebeveynler Araştırması", (Çev: Ertan Metin) DataStat, Inc., of Ann Arbor, Michigan. August, 1996.
- ZACHOPOULOU, Evridiki., ve Aggeliki Tsapakidou., ve Vassiliki Derri. "The effects of a developmentally appropriate music and movement program on motor performance", "Gelişmeye Uygun Bir Müzik Ve Hareket Programının Motor Performansa Etkisi", (Çev: Ertan Metin), **Early Childhood Research Quarterly** 19 (2004) 631–642
- Deneyim Açıköğretim Yayınları 3. Sınıf B Kitabı.
İstanbul: Kurtiş Matbaacılık, 2004: 310
- MEGEP (Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Aile Ve Çocuk, Ankara: 2007,
<http://cygm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/ailevecocuk.pdf>, Erişim: 3.1.2010
- **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu Basım Evi Cilt:1 Ankara:1988
- <http://ansiklopedi.bibilgi.com/muzik> Erişim tarihi: 23.12.2009
- <http://ebeveynkulubu.blogspot.com/2008/07/3-6-yadnemi-babalar-ve-disiplin.html>

- <http://tdkterim.gov.tr>
- <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>
- <http://www.annelergrubu.com/egitim/base.asp?catID=26&selectedID=1943> Erişim Tarihi: 11.04.2007
- <http://www.budaklar.net/marmarisbebekshop/id2.htm>
- <http://www.haberx.com/n/183743/klasik-muzik-dinleyen-cocugun-iqsu.htm>, 02.04.2005.
- http://www.hamilebilgi.com/cocuk_ve_muzik.html
- <http://www.kirbas.com/index.php?id=273>
- <http://www.mugla.saglik.gov.tr/evlilik.htm>
- <http://www.rehberogretmen.biz/tag/insan-iletisimindeki-donemler/>
- www.tdk.gov.tr <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=veritbn&kelimesec=166587>

EKLER

- EK A: Görüşme Formu
- EK B: Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği (İlk Biçimi)
- EK C: Milli Eğitim Müdürlüğü Onayı
- EK D: Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği (Son Biçimi)
- EK E: Türkiye İstatistik Kurumu 2008 Türkiye ve Bolu Nüfus Bilgileri

EK A: Görüşme Formu

Araştırmanın Konusu:

3-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN “MÜZİKSEL İLETİŞİM BOYUTLARI ÖLÇEĞİ”NİN GELİŞTİRİLMESİ

Giriş:

Sayın Anne;

Sayın Baba;

3-6 yaş arası çocuklarınızla kurduğunuz **Müziksel İletişimin Boyutları**'nı belirlemek amacıyla ölçme aracı hazırlamaya çalışmaktayım.

Sanat, özellikle de müzik insan ömrünün her döneminde yer tutar. Beden ve zihin gelişiminin en hızlı seyrettiği bebeklik ve erken çocukluk döneminde müzikli eğitim, çocuğun gelişimine katkıda bulunan önemli etkenlerdendir. Müzik, başta dil gelişimi olmak üzere, sosyal gelişim, kişilik gelişimi, zihin gelişimi ve duygusal gelişime açıkça katkıda bulunmaktadır. Örneğin, müzikle iletişim [yaşantıları ve etkileşimleri](#); [kolaylaştırıcı](#), [hızlandırıcı](#), [güçlendirici](#), [zenginleştirici](#) işlev görürler.

Değerlendirmede kullanacağım ölçme aracı sizleri yakından ilgilendirdiğinden konu ile ilgili görüş ve düşüncelerinizin yeri oldukça önemlidir. Araştırmamın sonuçlarını yazarken, görüştüğüm kişilerin isimleri gizli tutulacaktır. Görüşmenin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu araştırmaya katılımınız ve katkılarınız için teşekkür ederim.

İzninizle sorularına geçmek istiyorum.

Görüşme soruları:

1. Çocuğunuzu ve kendinizin şu andaki durumunu düşünerek gün içerisinde çocuğunuzla yaptıklarınızı anlatabilir misiniz?

.....

2. Çocuklarla kurulan ilişkiler ve içerisinde müziğin yer aldığı etkinlikler hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi çocuğunuzun (çocuklarınızın) şu andaki durumlarını göz önünde bulundurarak anlatabilir misiniz?

.....

EK B: Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği (İlk Biçimi)

(16 ve 41 ifadeler Kontrol maddesi olarak kullanılmıştır. Analizlerde yer almamıştır.)

II. BÖLÜM

Lütfen aşağıdaki maddeleri kendiniz ve çocuğunuzla ilgili yaptığınız etkinlikleri (çocuğunuzun şu anda olduğu yaşı) düşünerek						
(5) Tamamen Katılıyorum, (4) Çok Katılıyorum, (3) Orta Derecede Katılıyorum, (2) Az Katılıyorum, (1) Hiç Katılmıyorum, kriterlerini değerlendirerek, uygun değeri (5) (4) (3) (2) (1), daire içerisine alarak işaretleyiniz.						
Not: Bu bölümdeki ifadeleri lütfen eşinizden bağımsız olarak işaretleyiniz.						
TEŞEKKÜRLER						
		Tamamen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1-	Çocuğumla müzik yoluyla hoş vakit geçiririm.	5	4	3	2	1
2-	Çocuğumla mutlaka müzikli bir ortamda oyun oynarız.	5	4	3	2	1
3-	Müzikle ilgili yayınları (CD, kaset, dergi, araştırma, kitap...vb. gibi) takip ederim.	5	4	3	2	1
-4	Çocuğum, müzik çalmamı ister (müzik CD'lerinden, kasetlerden ...).	5	4	3	2	1
5-	Müzik ile ilgili etkinliklerde kız ve erkek çocuklar farklı davranışlar gösterirler.	5	4	3	2	1
6-	Çocuğum, ben bir müzik eseri seslendirirken bana katıldığında, onu ödüllendiririm.	5	4	3	2	1
7-	Oyuncak seçiminde müzik ile ilgili olanlara daha çok yer veririm.	5	4	3	2	1
8-	Gelir durumum, çocuğum için müzikle ilgili bir plan yapmamı engeller.	5	4	3	2	1
9-	Uzmanlar tarafından önerilen çocuk şarkıları CD'leri veya kasetleri satın alırım.	5	4	3	2	1
10-	Müzikle ilgili satınalacağım herhangi bir ürünün fiyatı benim için önemli değildir.	5	4	3	2	1
11-	Çocuğum etrafındaki sesleri taklit eder.	5	4	3	2	1
12-	Çocuğuma bildiğim şarkıları öğretirim.	5	4	3	2	1

	Hiç Katılmıyorum	Az Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
13- Çocuğuma müzik ile ilgili özel eğitim imkânı sağlarım.	5	4	3	2	1
14- Müzik yeteneğimin olup olmadığı konusunda yeterli bilgiye sahibim.	5	4	3	2	1
15- Çocuğumun müzikle ilgilenmesine destek veririm.	5	4	3	2	1
16- Çocuğum, şarkı söylerken bana katılır.	5	4	3	2	1
17- Çocuğumla birlikte her gün müzikle ilgili etkinlikler yaparım.	5	4	3	2	1
18- Çocuğumun bir müzik aleti çalmasını isterim.	5	4	3	2	1
19- Ev ortamında genellikle müzik dinlenir.	5	4	3	2	1
20- Çocuğumun müzikle ilgilenmesini isterim.	5	4	3	2	1
21- Çocuğum büyüdükçe, müzik ile ilgili etkinlikleri daha az yapmaya başladık.	5	4	3	2	1
22- Müzikle ilgili yaptığımız etkinliklerde, çocuğumu ödüllendiririm.	5	4	3	2	1
23- Ekonomik açıdan ailemizin ihtiyaçlarını karşılayabilmekteyim.	5	4	3	2	1
24- Kız çocukları müziğe daha yatkındır.	5	4	3	2	1
25- Müzikle ilgili bir ürün alırken bütçeme göre davranırım.	5	4	3	2	1
26- Çocuğum çoğunlukla benim dinlediğim müzikleri dinler.	5	4	3	2	1
27- Çocuğumun müzik yeteneği olup olmadığını anlamak için uzman desteği almam gerekir.	5	4	3	2	1
28- Çocuğumla iletişim kurmada, müzik önemli bir köprüdür.	5	4	3	2	1
29- Müzik yoluyla çocuğuma olan sevgimi daha rahat anlatabiliyorum.	5	4	3	2	1
30- Çocuğuma yemek yedirirken aynı zamanda müzik dinletirim.	5	4	3	2	1
31- Çocuğum sevdiği müzikleri tekrar tekrar dinlemek ister.	5	4	3	2	1

	Tamamen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
32- Çocuğumun cinsiyeti, onunla yaptığım müzik ile ilgili etkinliklerde oldukça önemlidir.	5	4	3	2	1
33- Müzikli bir dil kullanarak, çocuğumla daha rahat iletişim kurabiliyorum.	5	4	3	2	1
34- Çocuğum, oyuncak tercihini müzikle ilgili olanlardan yana kullanır.	5	4	3	2	1
35- Çocuğumun müzikle ilgili isteklerini yerine getiririm.	5	4	3	2	1
36- Yatmadan önce çocuğuma ninni söylerim.	5	4	3	2	1
37- Çocuğuma uzmanların önerdiği müzik eserlerini dinletirim.	5	4	3	2	1
38- Çocuğum, uyku saatinde ninni veya şarkı söylememi ister.	5	4	3	2	1
39- Çocuğuma her gün müzik dinletirim.	5	4	3	2	1
40- Çocuğumu müzik dinleterek uyuturum.	5	4	3	2	1
41- Çocuğum, ben şarkı söylerken bana katılır.	5	4	3	2	1
42- Yatmadan önce çocuğuma masal okurum.	5	4	3	2	1

ANKETE ve ARAŞTIRMAYA KATILDIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

Not: Verdiğiniz yanıtlara ek olarak belirtmek istediğiniz konuları bu bölüme veya ayrı bir kağıda yazabilirsiniz.

EK C: Milli Eğitim Müdürlüğü Onayı

T.C.
BOLU VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.14.00.02.311/3918
Konu : Araştırma izni.

06 MART 2009

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

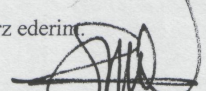
- İlgi: a) 28/02/2007 tarihli ve B.08.0.EGD.0.33.05.311/1084 sayılı makam onayı.
b) 05/03/2007 tarihli ve B.08.0.EGD.0.33.05.00-320/1143 sayılı emir.
c) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
d) 19/02/2009 tarihli ve B.30.2.ABÜ.0.41.72.00-100 sayılı yazı.

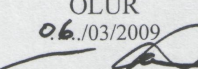
İlimiz Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi (d) yazısında bildirildiği üzere; Enstitülerinin Müzik Eğitimi Bilim Dalı doktora programı öğrencilerinden Elif DOĞRU'nun, "Ebeveynlerin 3-6 Yaş Arası Çocukları ile Kurdukları Müzikal İletişimlerin Boyutlarının Değerlendirilmesi" isimli tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla İlimiz Merkez İlçesinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında öğrenim gören 3-6 yaş grubu arasındaki çocukların velilerine yönelik anketini Ocak-Haziran 2009 ayları arasında uygulama isteği,

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (b) emirleri ekinde alınan ilgi (a) makam onayı ile uygulamaya konulan ilgi (c) Yönerge doğrultusunda incelenmiş olup,

"Ebeveynlerin 3-6 Yaş Arası Çocukları ile Kurdukları Müzikal İletişimlerin Boyutlarının Değerlendirilmesi" konulu anketin, İlimiz Merkez İlçesinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında öğrenim gören 3-6 yaş grubu arasındaki çocukların velilerine Ocak-15 Mayıs 2009 ayları arasında uygulanması, katılımcıların gönüllü olması, okul müdürlüğünün bilgisi ve sorumluluğunda eğitim-öğretimin aksatılmaması şartıyla uygulanması halinde uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Selami ALBAYRAK
Şube Müdürü

OLUR
06./03/2009

Recep SEZER
Milli Eğitim Müdürü

Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Tabaklar Mah. Cumhuriyet Cad.
Anadolu Sok. 14200 BOLU
Tel : 0374 215 11 06- 0374 215 12 04
Fax : 0374 215 44 85
Web : <http://bolu.meb.gov.tr>
E-POSTA: kultur14@meb.gov.tr

EK D: Müziksel İletişimin Boyutları Ölçeği (Son Biçimi)

(10 ve 31 ifadeler kontrol maddesidir)

II. BÖLÜM

Lütfen aşağıdaki maddeleri kendiniz ve çocuğunuzla ilgili yaptığınız etkinlikleri (çocuğunuzun şu anda olduğu yaşı) düşünerek

(5) Tamamen Katılıyorum,

(4) Çok Katılıyorum,

(3) Orta Derecede Katılıyorum,

(2) Az Katılıyorum,

(1) Hiç Katılmıyorum, kriterlerini değerlendirerek, uygun değeri (5) (4) (3) (2) (1),

daire içerisine alarak işaretleyiniz.

Not: Bu bölümdeki ifadeleri lütfen eşinizden bağımsız olarak işaretleyiniz.

TEŞEKKÜRLER

	Tamamen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1- Çocuğumla mutlaka müzikli bir ortamda oyun oynarız.	5	4	3	2	1
2- Çocuğum, müzik çalmamı ister (müzik CD'lerinden, kasetlerden ...).	5	4	3	2	1
3- Müzik ile ilgili etkinliklerde kız ve erkek çocuklar farklı davranışlar gösterirler.	5	4	3	2	1
4- Çocuğum, ben bir müzik eseri seslendirirken bana katıldığında, onu ödüllendiririm.	5	4	3	2	1
5- Oyuncak seçiminde müzik ile ilgili olanlara daha çok yer veririm.	5	4	3	2	1
6- Gelir durumum, çocuğum için müzikle ilgili bir plan yapmamı engeller.	5	4	3	2	1
7- Uzmanlar tarafından önerilen çocuk şarkıları CD'leri veya kasetleri satın alırım.	5	4	3	2	1
8- Çocuğuma müzik ile ilgili özel eğitim imkânı sağlarım.	5	4	3	2	1
9- Çocuğumun müzikle ilgilenmesine destek veririm.	5	4	3	2	1
10- Çocuğum, şarkı söylerken bana katılır.	5	4	3	2	1
11- Çocuğumla birlikte her gün müzikle ilgili etkinlikler yaparım.	5	4	3	2	1
12- Çocuğumun bir müzik aleti çalmasını isterim.	5	4	3	2	1

	Tamamen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
13- Ev ortamında genellikle müzik dinlenir.	5	4	3	2	1
14- Çocuğumun müzikle ilgilenmesini isterim.	5	4	3	2	1
15- Müzikle ilgili yaptığımız etkinliklerde, çocuğumu ödüllendiririm.	5	4	3	2	1
16- Kız çocukları müziğe daha yatkındır.	5	4	3	2	1
17- Müzikle ilgili bir ürün alırken bütçeme göre davranırım.	5	4	3	2	1
18- Çocuğum çoğunlukla benim dinlediğim müzikleri dinler.	5	4	3	2	1
19- Çocuğumla iletişim kurmada, müzik önemli bir köprüdür.	5	4	3	2	1
20- Müzik yoluyla çocuğuma olan sevgimi daha rahat anlatabiliyorum.	5	4	3	2	1
21- Çocuğuma yemek yedirirken aynı zamanda müzik dinletirim.	5	4	3	2	1
22- Çocuğumun cinsiyeti, onunla yaptığım müzik ile ilgili etkinliklerde oldukça önemlidir.	5	4	3	2	1
23- Müzikli bir dil kullanarak, çocuğumla daha rahat iletişim kurabiliyorum.	5	4	3	2	1
24- Çocuğum, oyuncak tercihini müzikle ilgili olanlardan yana kullanır.	5	4	3	2	1
25- Çocuğumun müzikle ilgili isteklerini yerine getiririm.	5	4	3	2	1
26- Yatmadan önce çocuğuma ninni söylerim.	5	4	3	2	1
27- Çocuğuma uzmanların önerdiği müzik eserlerini dinletirim.	5	4	3	2	1
28- Çocuğum, uyku saatinde ninni veya şarkı söylememi ister.	5	4	3	2	1
29- Çocuğuma her gün müzik dinletirim.	5	4	3	2	1
30- Çocuğumu müzik dinleterek uyuturum.	5	4	3	2	1
31- Çocuğum, ben şarkı söylerken bana katılır.	5	4	3	2	1
32- Yatmadan önce çocuğuma masal okurum.	5	4	3	2	1

ANKETE ve ARAŞTIRMAYA KATILDIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

Not: Verdiğiniz yanıtlara ek olarak belirtmek istediğiniz konuları bu bölüme veya ayrı bir kağıda yazabilirsiniz.

EK-E: Türkiye İstatistik Kurumu 2007-08 Türkiye ve Bolu Nüfus Bilgileri

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU						
ADRESE DAYALI NÜFUS KAYIT SİSTEMİ (ADNKS) VERİ TABANI						
Yaş grubu ve cinsiyete göre BOLU nüfusu						
Yaş grubu	2007			2008		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
3	3.390	1.751	1.639	3.482	1.803	1.679
4	3.337	1.718	1.619	3.366	1.734	1.632
5	3.440	1.794	1.646	3.321	1.697	1.624
6	3.809	1.914	1.895	3.422	1.779	1.643
Toplam	13.976	7.177	6.799	13.591	7.013	6.578

Kaynak: TUIK, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı, 30.10.2009 tarih ve 54I-6790 sayılı, TUIK Bilgi <bilgi@tuik.gov.tr> e-postası

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU						
ADRESE DAYALI NÜFUS KAYIT SİSTEMİ (ADNKS) VERİ TABANI						
Yaş grubu ve cinsiyete göre TÜRKİYE nüfusu						
Yaş grubu	2007			2008		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
3	1.177.092	604.552	572.540	1.200.634	616.220	584.414
4	1.162.951	597.421	565.530	1.194.493	613.258	581.235
5	1.182.909	608.841	574.068	1.176.727	604.366	572.361
6	1.285.105	660.090	625.015	1.199.742	617.201	582.541
Toplam	4.808.057	2.470.904	2.337.153	4.771.596	2.451.045	2.320.551

Kaynak: TUIK, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın ve Bilgi Dağıtım Daire Başkanlığı, 30.10.2009 tarih ve 54I-6790 sayılı, TUIK Bilgi <bilgi@tuik.gov.tr> e-postası

ÖZGEÇMİŞ

- Adı Soyadı** : Elif DOĞRU
Sürekli Adresi : Sağlık M. Dodurga C. Sercan S. No: 14/1 BOLU
Doğum Yeri ve Yılı : Bolu, 1977
Yabancı Dili : İngilizce
İlköğretim : Milli Egemenlik İlkokulu, 1987.
50.Yıl Orta Okulu, 1990.
Ortaöğretim : Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, 1990-1994.
Lisans : Abant İzzet Baysal Ü. Müzik Öğretmenliği, 1994-1998.
Yüksek Lisans : Abant İzzet Baysal Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998-2001.
Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi
Bilim Dalı : Müzik Eğitimi
Çalışma Hayatı : Atatürk İ.O., Düzce Müzik Öğretmenliği, 1998-1999
Canip Baysal Lisesi, Bolu, Müzik Öğretmenliği, 1999-2008
Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi, Bolu, Bireysel Ses Eğitimi Öğretmenliği, 2008-halen devam ediyor...